

Stockholms
stad

Bilaga O8

Ansökan om
budgetjusteringar för
särskilda ändamål

Sammanställning nämndens ansökningar

Budgetjusteringar för driftåtgärder

Fliknamn

Lokala åtgärdsprogram, vatten

Biologisk mangfold

Högtider och evenemangsdagar

Vård- och omsorgsboenden

Grupp-, service-, stödbostäder

Avveckling omstrukturering

Parklekar drift

Kommunalt bostadsbidrag

Kapitalkostnader

Demokrati och MR

Övriga ansökningar drift

Nämndens totalt ansökta budgetjusteringar för driftåtgärder

[illegible]

Biologisk mångfald - driftmedel

Stadsdelsnämnderna kan söka driftmedel för åtgärder som bidrar till genomförande av de stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald.

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Sökande nämnd:

Södermalms stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Esther Östin

Roll:

Enhetschef

Telefon:

08-508 12 880

Epost:

esther.ostin@stockholm.se

Namn på projekt:

Genomförande av insatser som ska gynna den biologiska mångfalden i enlighet med stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald: Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm.

Sökt belopp (mnkr) Avrundat till närmsta hundratusental :

1,2 mnkr

1. Projektbeskrivning

Ansökan ska innehålla en tydlig beskrivning av den tänkta åtgärden med mål och syfte.

1.1 Projektets mål och syfte

Projektets mål och syfte utgörs av följande åtgärder:

- Anläggande av ytor med högräs/äng.
- Utplacering av fler boplatser och holkar för fåglar, bin, fjärilar, fladdermöss, vedlevande insekter samt grodor, exempelvis i Tantolunden.
- Komplettering av växter i planteringar på utvalda platser samt nyplanteringar som lockar till sig pollinatörer.
- Tillföra växter till dagvattenanläggningen Lugnet i Hammarby Sjöstad.
- Analys kring hur groddammens funktion på Långholmen ska utvecklas och genomföra trädåtgärder för att öka solinstrålningen på dammen samt flytt av död ved.

Anläggandet av högräs/ängsytor i parkerna gynnar viktiga pollinatörer såsom bin och fjärilar samt skapar spridningsvägar för dessa. Pollinatörerna utgör viktiga komponenter för att erhålla ett robust ekosystem i staden.

Anlägga boplatser för exempelvis bin hjälper till att stimulera den biologiska mångfalden i staden. Genom att locka bin till boplatserna tar man tillvara en viktig ekosystemtjänst, pollinering, som i dagsläget anses som hotad på ett flertal ställen.

Genom att komplettera planteringar på utvalda platser samt nyplanteringar med växter som lockar till sig pollinatörer utökas förutsättningarna för pollinering som är en viktig ekosystemtjänst. Med genomtänkt planering av dessa planteringar kan blomningstiden förlängas. Insatsen bidrar även till att förbättra födosökmöjligheterna för insekter och därmed bidra till ökad biologisk mångfald.

En av groddammarna på Långholmen (Bergsdammen) har stora problem med uttorkning. I enlighet med en inventering av groddjur i Stockholms stad, miljöförvaltningen 2023, utgör detta problem ett hot mot goddjurens existens i området.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.2 Koppling till stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald

Beskriv koppling till stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald och var åtgärden ligger. Bifoga gärna kartbild.

Åtgärderna är i linje med de åtgärder som framkommer i Stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald (innerstaden) gällande Södermalms stadsdelsområde. De exakta placeringarna av ovan beskrivna insatser, med undantag för groddammen på Långholmen, kommer att tas fram inför 2025 och vara i enlighet med åtgärdsförslaget.

1.3 Andra nyttor

Beskriv andra miljönyttor som klimat, effekter på trygghet, social hållbarhet etc.

Projektets övriga miljönyttor utgörs exempelvis av att skapa intresse och kunskap om betydelsen av biologisk mångfald hos allmänheten. Åtgärderna bidrar även till fler blommande ytor i stadsdelsområdets parker.

1.4 Nya arbetssätt eller innovation

Förvaltningen planerar att sätta upp informativa skyltar på utvalda platser som berättar om de olika åtgärderna, bland annat riktat mot barn.

1.5 Uppföljning och utvärdering

Beskriv hur och när uppföljningen och utvärderingen av insatsen ska göras.

Utvärdering av projektet redovisas i samband med verksamhetsberättelsen för 2025.

2. Tidplan

Ansökan ska innehålla en tidplan med insatsens genomförande från start till uppföljning och slutredovisning. Insatsen ska vara genomförd under innevarande år.

Insatserna genomförs under 2025.

3. Beskrivning av utgifter och eventuell medfinansiering

Ansökan ska redovisa insatsens totala kostnad uppdelat på relevanta kostnadsposter. Eventuell egen medfinansiering redovisas och extern medfinansiering redovisas i förekommande fall. Om insatsen till del ska genomföras av annan nämnd eller bolagsstyrelse ska denna del specificeras.

Den totala kostnaden för de olika insatserna beräknas uppgå till 1,2 mnkr. Ingen medfinansiering är planerad.

4. Påverkan på framtida driftkostnader

Av ansökan ska det framgå om och/eller hur insatsen kan förväntas påverka nämndens eller annan nämnd/styrelses framtida driftkostnader, inklusive kapitalkostnader.

Förvaltningen bedömer att insatserna marginellt kan innebära en ökad driftkostnad.

5. Projektansökan har stämts av med naturmiljöenheten på miljöförvaltningen

5.1 Eventuell kommentar från naturmiljöenheten

6. Övriga upplysningar

7. Bilagor

Sammanställning nämndens ansökningar

Budgetjusteringar för investeringsåtgärder

Fliknamn

Klimatinvesteringar, Mariatorget
Klimatinvesteringar, Tanto
Klimatinvesteringar, Träd
Klimatinvesteringar, Biokol
Trygghetsinv, Romans park
Trygghetsinv, Fatburs
Stockholm vid vattnet, Tanto
Stockholm vid vattnet, brygga
Träd SDN
Övr ansökningar inv Sickla udde

Nämndens totalt ansökta budgetjusteringar för investeringsåtgärder

Projektnamn

Belopp

Renovering av befintliga växtbäddar för träd 4,5
Skyfalls- och dagvattenåtgärder i Tantolunden. 4,4
Trädförnyelse 6
Anläggande av växtbäddar med biokol 5,5
Trygghetsskapande åtgärder i Johan Helmich Romans Park 2,4
Trygghetsfrämjande åtgärder i Fatbursparken 2,5
Utvidgning av Tanto strandbad 0,8
Anläggande av en ny brygga 0,6
Trädplantering och viss trädvård 2
Åtgärd av marksättningar vid Sickla udde 5,3

34

Klimatinvesteringar Mariatorget - investering

Information om klimatinvesteringar finns på intranätet:

[Klimatinvesteringsmedel - Stockholms stads intranät](#)

Kontakt stadsledningskontoret:

klimatinvesteringar@stockholm.se

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Sökande nämnd:

Södermalms stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Esther Östin

Roll:

Enhetschef

Telefon:

08-508 12 880

Epost:

esther.ostin@stockholm.se

Namn på projekt:

Renovering av befintliga växtbäddar för träd med biokol samt utbyte till genomsläppligt markmaterial längs med den östra allén på Mariatorget.

Sökt belopp (mnkr)

Avrundat till närmsta hundratusental

4,5 mnkr

1. Projektbeskrivning

Ansökan ska innehålla en tydlig beskrivning av den tänkta åtgärden med mål och syfte.

1.1 Projektets mål och syfte

Under 2023 rustades Mariatorgets centrala delar rustats upp och under 2024 har växtbäddsrenovering av parkens västra allé genomförts. Förvaltningen önskar att nu gå vidare med nästa etapp i projektet som innebär upprustning av den östra allén på Mariatorget. Se bilaga 1 och 2 som visar program och illustration på hur parken ska upprustas.

Upprustningen innebär i huvudsak att träden i den östra allén erhåller nya växbäddar med biokol. Syftet är att säkerställa att träden i trädallén, som inte idag inte mår bra, erhåller växbäddar som förbättrar markens vattenhållande förmåga och dränering vilket gör det lättare för träden att hantera både torka och regn. Biokolet binder även näringsämnen och bidrar till en hälsosammare markstruktur vilket förlänger livslängden av de storväxta lindarna i allén.

De nya växtbäddarna bidrar dessutom till en bättre dagvattenhanteringen i den östra allén då dessa effektivt leder bort överskott av vatten, vilket minskar risken för översvämningar. Dessa förbättringar ger träden bättre förutsättningar att trivas samtidigt som området blir mer hållbart och klimatanpassat.

Förutom hantering av dagvatten bidrar biokolet till att hålla marken svalare och ökar växternas motstånd mot värme vilket är särskilt viktigt under sommaren då området utsätts för mycket solstrålning. Träden spelar en avgörande roll i att skapa skugga vilket sänker temperaturen och bidrar till en mer behaglig stadsmiljö. Träden binder även regnvatten vilket ger ett dubbelt skydd mot både skyfall och höga temperaturer.

Biokol fungerar också som ett jordförbättringsmedel som binder vatten luft och näring, vilket ger växternas tillväxt. Eftersom biokol binder kol i marken, agerar det som en kolsänka och bidrar därmed till att minska koldioxidhalten i atmosfären vilket på sikt kan motverka klimatförändringarna.

Vilket påpekas ovan förbättras markens förmåga att hålla och dränera bort vatten effektivt vid anläggande av biokolsbäddar. Det hjälper till att minska risken för översvämningar och säkerställer att träden får den rätta mängden vatten utan att drabbas av översvämning. Biokolet frigör även långsamt näringsämnen som gynnar trädens hälsa och tillväxt.

Träden i vår trädallé spelar en viktig roll för att skapa skugga och ett behagligt klimat. Trädens blad filterar bort 32 olika luftföroreningar, vissa i gasform och andra bundna i partiklar. Genom att renovera växtbäddarna och stärka trädens hälsa kan vi säkerställa att de fortsätter att ge skugga och hantering av dagvatten. Träden

1.2 Koppling till relevant handlingsplan

Ange hur projektet bidrar till Stockholms stads förslag till klimathandlingsplan 2030 eller Stockholm stads handlingsplan för klimatanpassning

Stockholms stads klimathandlingsplan 2020-2023 och Stockholm stads handlingsplan för klimatanpassning 2022-2025.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.3 Beskrivning av vald lösning med motivering

Genom att använda biokol i växtbäddarna vitaliseras trädallén och man låser även ned kol i marken – en så kallad kolsänka. Det är ett enkelt sätt att bidra till att motverka klimatförändringarna. För mer information om biokol och tekniska lösningar i samband med trädplanteringar finns mer information på stadens hemsida: <https://parker.stockholm/vaxter-djur/trad/biokol>.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.4 Beräkning av CO2-reduktion eller effekt av klimatanpassning

Om projektet avser ökad klimatnytta ska en kalkyl med beräkning av CO2-reduktion från energicentrum redovisas FÖRE och EFTER investeringen.

Om projektet avser klimatanpassning – beskriv den risk som åtgärden avser att avhjälpa eller minska och vilken effekt åtgärden förväntas få på den identifierade risken kopplat till de platsspecifika förutsättningarna.

Före investering:

- Den östra allén på Mariatorget har idag stora problem med översvämning vid större nederbördsmängder. Den kompakterade marken ger dåliga förutsättningar för trädens rötter att fungera samt svårt att ta emot större rengnsmängder. Se bilder i bilaga 3.

Efter investeringen:

- Efter investeringen kommer växtbäddarna och det nya markmaterialt kunna ta emot större regnmängder och därmed minska risken för översvämning och belastning av dagvattenledningar. Insatsen kommer även vitalisera trädallén och ge den en längre livslängd vilket på sikt säkerställer ett gott lokalklimat i form av skugga, temperaturlämnning och renare luft.

1.5 Andra nyttor/mångfunktionalitet

Beskriv andra miljönyttor som biologisk mångfald, riskreducering, effekter på trygghet och social hållbarhet etc.

Biokol är kol som görs av till exempel kvistar och grenar, och används vid odling. I Stockholms stad används biokol i växtbäddar för träd och andra växter. Biokol har blandats i odlingsjord i tusentals år för att få träd och andra växter att må bättre. Biokolet suger likten tvättsvamp upp vatten, näring och luft som annars hade gått förlorat. Trädets rötter kan sedan i sin tur ta upp det vatten och den näring som biokolen håller. Biokolet fungerar bra både vid nyplantering och vid renovering av växtbäddar. Träden bidrar till biologisk mångfald. Genom att ge trädallén förutsättning för en längre livslängd ges möjlighet för rödlistade insektsarter att överleva vid platsen.

1.6 Nya arbetssätt eller innovation

Beskriv eventuella nya arbetssätt eller inslag av innovation i projektet.

Stadsdelen har nu använt biokol vid lämpliga växtbäddar under flera år. Förvaltningen har goda erfarenheter av användandet av biokol. De växtbäddar som tidigare försetts med biokol har fallit väl ut och växtmaterial har etablerats enligt plan. Från att tidigare endast varit ett pilotprojekt i mindre skala tillämpar förvaltningen idag biokol som ett förstahandsval då nya växtbäddar ska anläggas.

1.7 Uppföljning och utvärdering

Beskriv hur och när uppföljningen och utvärderingen av insatsen ska göras.

Uppföljning görs i samband med verksamhetsberättelsen för 2025 där en sammanställning över vad som utförts under verksamhetsåret redovisas.

2. Tidplan

Ansökan ska innehålla en tidplan med insatsens genomförande från start till uppföljning och slutredovisning. Insatsen ska vara genomförd under innevarande år.

Genomförandet av ovan beskrivna åtgärder planeras att genomföras under 2025.

3. Beskrivning av utgifter och eventuell medfinansiering

Ansökan ska redovisa insatsens totala investering uppdelat på relevanta kostnadsposter. Eventuell egen medfinansiering redovisas och extern medfinansiering redovisas i förekommande fall. Om insatsen till del ska genomföras av annan nämnd eller bolagsstyrelse ska denna del specificeras.

Genomförandet av ovan beskrivna åtgärder uppgår till en kostnad av 4,5 mnkr.

4. Påverkan på framtida driftkostnader

Av ansökan ska det framgå om och/eller hur insatsen kan förväntas påverka nämndens eller annan nämnd/styrelses framtida driftkostnader, inklusive kapitalkostnader.

Anläggandet av växtbäddar med biokol förväntas minska driftkostnaderna eftersom träd genom tillförsel av biokol blir mer livskraftiga och robusta. Insatsen kommer även minska framtida driftkostnader för grusytan längs med allén, som används som promenadstråk, eftersom det nya markmaterialt har bättre dränering och ytskiktet längre livslängd.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

5. Projektansökan har stämts av med stödfunktion

Skyfallsfunktionen

5.1 Eventuell kommentar från stödfunktion

Väldigt bra åtgärd. Många klimatnyttor med biokol samt bättre infiltrationsmöjligheter och dagvattenomhändertagande. När det gäller översvämningar kan åtgärden också betraktas som viktig. Östra allén tillhör ett avrinningsområde som belastar en väldigt stor lågpunkt med stora översvämningssrisker som har sin lägsta punkt vid Krukmakargatan. Framkomlighetsproblem samt många byggnader som riskerar att svämma över längs med lågpunkten. Vid kraftiga regn bräddar sig vattenansamlingarna fram till tunnelbaneentrén vid Torkel Knutssonsgatan (station Mariatorget). Det berörda avrinningsområdet tillför avrinning till vattenansamlingar vid Hornsgatan som också blir oframkomlig vid skyfall och som tillhör det primära vägnet som är av regional intresse. Påverkan av denna åtgärd, vid den översvämningssituationen som beskrevs, kan anses som liten men samtidigt saknas det utrymme för större åtgärder i sådana tätbebyggda miljöer.

6. Övriga upplysningar

Klicka här för att ange text.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

7. Bilagor

Bilaga 1 Mariatorget, program för upprustning (samrådsversion), bilaga 2 Illustrationsplan till programmet.

Bilaga 3 Bilder som visar Mariatorgets grusytor idag (2024).

Mariatorget

Program för upprustning

2022-01-14

Stockholms
stad

LAND

INNEHÅLL

BAKGRUND

UPPDRAGET	03
MEDBORGARDIALOGEN	04
PARKENS HISTORIA 1700-1870	05
PARKENS HISTORIA 1880-1950	06
PARKENS STRUKTUR GENOM HISTORIEN	07
PARKENS HISTORIA BILDER 1880-1920	08
PARKENS HISTORIA BILDER 1820-1950	09
PARKENS HISTORIA 1950 - IDAG	10

PARKENS DELAR	11
PARKEN OCH KONSTEN	16

ANALYS

VEGETATION OCH OBJEKT	17
RUMSLIGHET OCH TRYGGHET	18
FRAMKOMLIGHET	19
HISTORISKA STRUKTURER OCH DAGENS MÅLPUNKTER	20

FÖRSLAG

ÖVERGRIPANDE FÖRÄDLING OCH NYA TILLÄGG	21
ILLUSTRATIONSPLAN	22
ENTRÉN MOT HORNSGATAN	23
KIOSKER OCH TORGHANDEL	24
ENTRÉN MOT SANKT PAULSGATAN OCH LEKPLATSEN	25
UTRUSTNING LEKPLATSEN	26
VÄXTMATERIAL	7
SITTMÖBLER	29
RÄCKEN OCH KANTER	30
PARKENS FÄRGSKALA	31
BELYSNING OCH DAGVATTEN	32

BILAGA

SKISSER I DIGITAL MODELL	33
--------------------------	----

Dokumentet 'Mariatorget - Program för upprustning' har tagits fram på uppdrag av Trafikkontoret, Stockholm stad genom Ewa Reuterbrand samt Södermalms stadsdelsförvaltning genom Karin Mehliis.

Arbetet har utförts av Tora Bärnarp, Therese Lemos och Camilla Doms, landskapsarkitekter på LAND Arkitektur.

Fotografen framsidan: Lennart Johansson
Illustrationer och fotografier: LAND Arkitektur om inget annat anges.

TEXT- OCH BILDKÄLLOR:

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag för Stockholms parker - Stadsmuseet 2020
Parkplan södermalm - Stockholms stad 2019
Historisk skylt (uppsatt i Parken) - Stockholm Stad 2016

Stockholms Parker - Bertil Asker 1986
Vårt gröna Stockholm - Bengt Edlund 2018
En liten vykortsbok om Mariatorget och dess historia - Peter Pluntky 2013
Örnis bilar - Carl Johan De Geer och Jan Lööf 2009

Stockholmskällan (<https://stockholmskallan.stockholm.se/sok/?q=mariatorget&map=true>)
Digitala Stadsmuseet (<https://digitalastadsmuseet.stockholm.se/fotoweb/archives/5004-Dokument-och-publikationer/?q=mariatorget>)
Pixabay (<https://pixabay.com/sv/>)
Wikipedia (<https://sv.wikipedia.org/wiki/Mariatorget>)

BAKGRUND

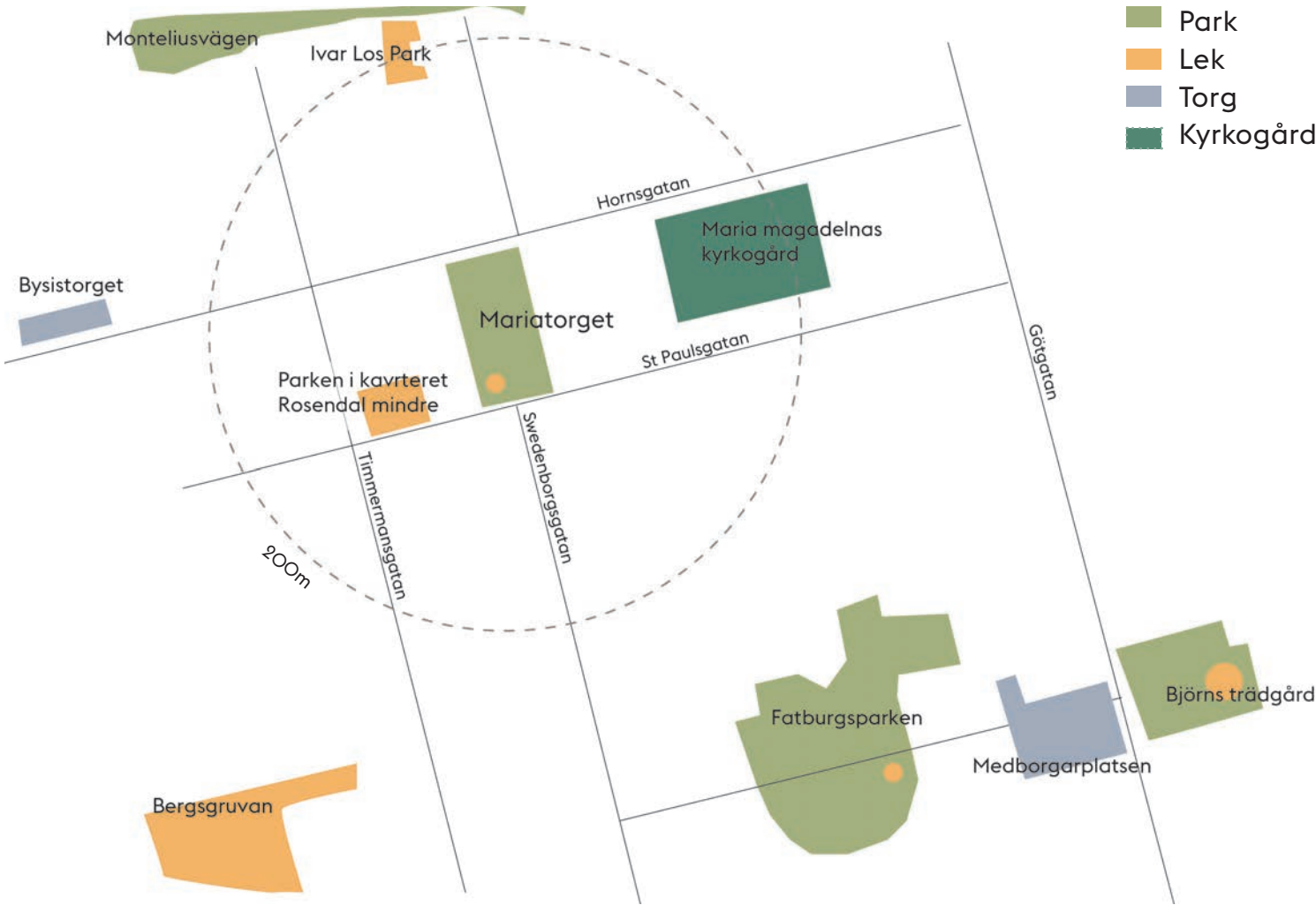
Uppdraget

Mariatorget är en av Södermalms viktigaste och mest omtyckta platser. En välbesökt prydnadspark med långa anor. Vissa delar av parken är välanvända och slits hårt, medan andra ligger lite i skymundan och är svåra att bruka. Därför ska parkens disposition ses över för att hitta bättre placering av sittplatser och vistelseytor. Gräs- och grusytor har behov av en grundläggande upprustning. Träd, buskar och planteringar bör ses över. Mariatorget är en välbevarad representant för Stockholms äldre parker och parkens historiska karaktär och övergripande struktur ska bevaras och förädlas. En medborgardialog har genomförts, där invånarna kunde tycka till om hur parken ska rustas. Svaren har beaktats i arbetet med att ta fram förslag för upprustningen.

PARKENS ROLL I STADEN

Mariatorget med sin centrala placering på Södermalm är en oas i stadsmiljön. Här bjuds på grönska, folkliv och ro. Parken fungerar som ett vardagsrum för invånarna på Södermalm och är en folkkär plats med gamla anor. I parken finns gräsytor för picknick, blomsterprakt och sittplatser samt en lekplats för de yngre barnen.

I den intilliggande parken Lilla Rosendal (i korsningen Sankt Paulsgatan/ Timmermansgatan) som är under uppbyggnad kommer det finnas flexibla ytor för lek och spring, blomsterprakt, picknickbord, pingis, sittplatser och vattenlek. Även Sankt Paulskyrkan och dess trädgård genomgår nu en omvandling och huserar snart verksamheter och café.

UR PARKPLAN SÖDERMALM - STOCKHOLMS STAD

Parkens storlek: 0,8 ha
Karaktär: Stadspark, historisk park
Innehåll: Parken kantas av stora lindar i alléer. I gräsyterna finns långa blomsterrabatter. Gångvägarna är av grus med friser av gatsten. I nordvästra hörnet finns en kiosk, en elnätstation och en stadstolett. I parken finns ett antal konstobjekt bland annat "Snölockan" och "Tjusningen" och "Tors Fiske". I alléerna finns grusytor som kan användas för boulespel.

Bevara:

- Parkens gestaltning och karaktär som finpark
- Sommarblommorna
- De infiltrerbara grönyterna
- De skuggande lövträden
- Fontänen

* Justerad årtgärd

Vårda:

- Gräsmattor komplementas och stängs av för återhämtning årligen eller vid behov *
- Återställa äldre träd som har utgått
- De blommande rabatterna

Utveckla:

- Ett program för hela parken som innefattar ny utformning av lek, sittplatser och planteringar samtidigt som man bevarar parkens stil och karaktär. Kopplingen till den planerade parken i Rosendal intill behöver också studeras.
- Fler sittplatser
- Utveckla växtligheten mot pollinatörsgynnande flora

UR KULTURHISTORISK VÄRDEBESKRIVNING - STADSMUSÉÉT

Mariatorget är en mycket välbevarad representant för Stockholms äldre stadsparker, tillkomna under sent 1800-tal. Trots senare omläggningar har parken bibehållit sin symmetriska form, äldre grönstrukturer, grusade gångar och därmed sin historiska karaktär.

Särskilt värdefulla delar och egenskaper:

- Parkens övergripande formella struktur och historiska karaktär
- Parkens räcken i järnsmide
- De grusade gångvägarna i alléerna
- De grusade gångvägarna i centralaxeln kantade med friser av storgatsten
- Klippta häckar
- Klippta gräsfält med färgrika blomsterplanteringar

Lindalléerna i form och art

- Paraplyalmarna
- Den helbladiga asken
- Prydnadsapeln
- Skulpturerna "Snölockan", "Tjusningen" och "Emmanuel Swedenborg"
- Fontändammen och skulpturgruppen "Tors fiske"
- Lekplatsen i karaktär, form och material
- Grusade vilplatser med parksoffor

BAKGRUND

Medborgardialogen

Under sommaren 2021 genomfördes en medborgardialog där alla som ville kunde tycka till om parken idag och vad man önskar framöver. Sammanlagt deltog 747 personer i dialogen som pågick mellan den 26 juni till 31 augusti 2021.

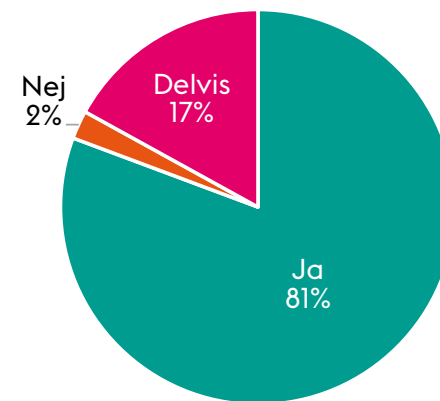
Dialogen genomfördes som en webbenkät på grund av den pågående coronapandemin. Allmänheten informerades och bjöds in att delta genom skyltar i parken, via projektets hemsida samt via Södermalms stadsdelsförvaltnings Facebooksida.

Dialogen sammanfattades i ett dokument som ligger till grund för det fortsatta programarbete. I dokumentet redovisas enkätens frågor och dess svar. Frågor med frisvar har kategoriserats utan värdering och redovisas genom citat ur enkäten. De frågor som hade tydliga svarsalternativ redovisas utifrån en procentuell svarsfördelning.

Läs medborgardialogen i sin helhet på webbplatsen [växer.stockholm/mariatorget](https://www.vaxer.stockholm/mariatorget)

Känner du dig trygg i parken?

SVARSALTERNATIV	ANTAL	%
Ja	589	81
Nej	17	2
Delvis	124	17

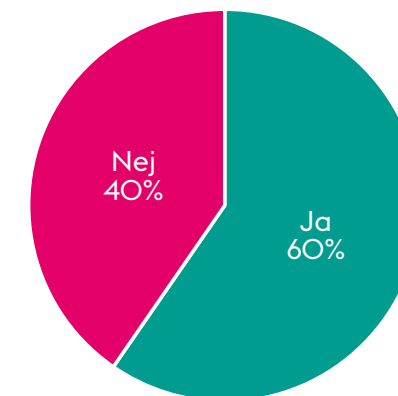

Vad är bäst i parken idag?

Fontänen
Blomsterrabatterna
Träden
Bänkarna
Folklivet

Är det något du saknar i parken?

SVARSALTERNATIV	ANTAL	%
Ja	409	60
Nej	277	40

Vad saknas och vad kan förbättras?

Mer grönska och blomsterprakt	Röj upp kring kioskerna och gör området trevligare.
Bevara den klassiska känslan	Se över grusytorna
Rusta upp och utveckla lekplatsen	Se över parkens ordningsregler
Ta bort lekplatsen	Etablera en liten kiosk och uteservering i parken
Lägg till fler bänkar	
Erbjud fler sätt att sitta på i parken	

BAKGRUND

Parkens historia 1700 - 1870

Från 1600-talet, innan torget anlades, utgjorde platsen en del av den stora trädgårdsanläggning med barockträdgård och nyttoodling som tillhörde Dauerska malmgården som låg i korsningen mellan nuvarande Hornsgatan och Bellmansgatan.

Själva torget anlades 1759, efter den stora sk. Mariabranden, då över 300 gårdar brann ner i området. En av anledningarna var att skapa en brandgata i området, även om det innan branden funnits planer på en "monumentalplats" för Södermalm på platsen. Torget utgjordes initialt av en öppen grusad yta och kallades först Nya torget och Hornstorget. I slutet av 1760-talet fick torget namnet Adolf Fredriks Torg, efter den dåvarande kungen. Kungens villkor för namnbytet var att platsens

funktion som avrättningsplats skulle upphöra. Torget hette sedan Adolf Fredriks torg i nästan 200 år.

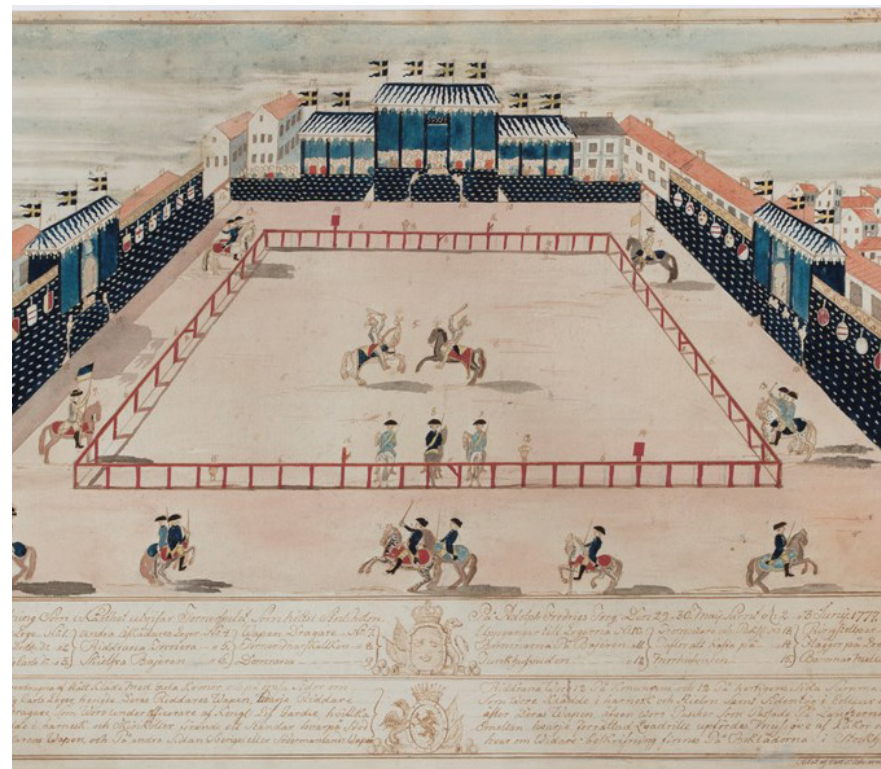
Under sin första tid hade platsen ingen genomarbetad gestaltning. I August Strindberg och Claes Lundins »Gamla Stockholm» kan man läsa att det «på en sida hade gräs, på en annan sten, och mitten bestod av en sandöken» samt att det i tre av hörnen låg brunnar.

Torget användes till kapplöpningsplats för hästar och exercisplats. När Adolf Fredriks son Gustaf III tog över som regent blev torget en populär plats för parader och evenemang som t. ex tornerspel. (Ett enormt påkostat Riddarspel ägde t.ex rum på platsen 1777)

Då torget inte längre behövdes för militärt bruk blev det tomt och ödsligt. 1848 tog ägaren till van der Nootska palatset, ryttmästare Wertmüller, initiativ till de lindalléer, på den tiden 3-radiga som än idag kantar torget. Torget var vid denna tid även salutorg för frukt, grönsaker mm och en dag i veckan fick de bönder som kommit till staden med kreatur sälja dem här.

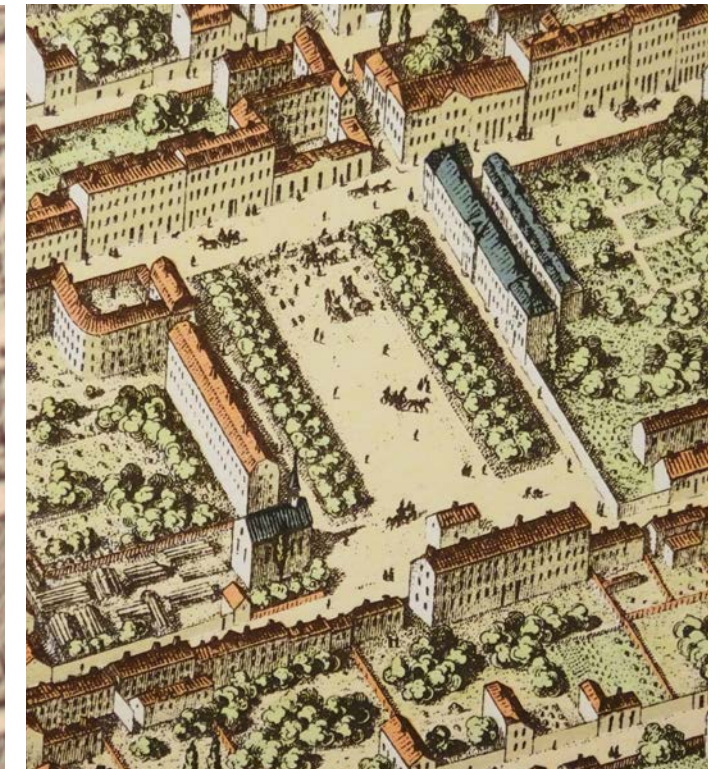
Fram till mitten av 1700-talen var platsen en del av den Daurerska Malmgården. Bild: Stockholmskällan

1777, Gustaf III anordnar ett påkostat Tornerspel på Adolf Fredriks Torg, vid denna tid en öppen grusad yta. Bild: Stockholmskällan

1805, Torget beskrivs som en öppen plats med grus, sand och gräs, samt brunnar i tre av hörnen. Bild: Stockholmskällan

1870, Neuhaus panorama. Tre radiga lindalléer har planterats längs parkens långsidor. Torgets mitt utgörs ännu av en öppen yta som används som salutorg. Bild: Stockholmskällan

BAKGRUND

Parkens historia 1880 - 1950

Under sent 1800-tal fanns ambitioner att föra in mer grönska i staden med inspiration från Europas storstäder. På 1880-talet började delar av torget omformas till park med prydnadsplanteringar och för den tiden exotiska trädplanteringar som två paraplyalmar i öster och två helbladiga askar i väster. Hårdjorda ytor för torghandel fanns fortfarande kvar i delarna närmast Hornsgatan och Sankt Paulsgatan.

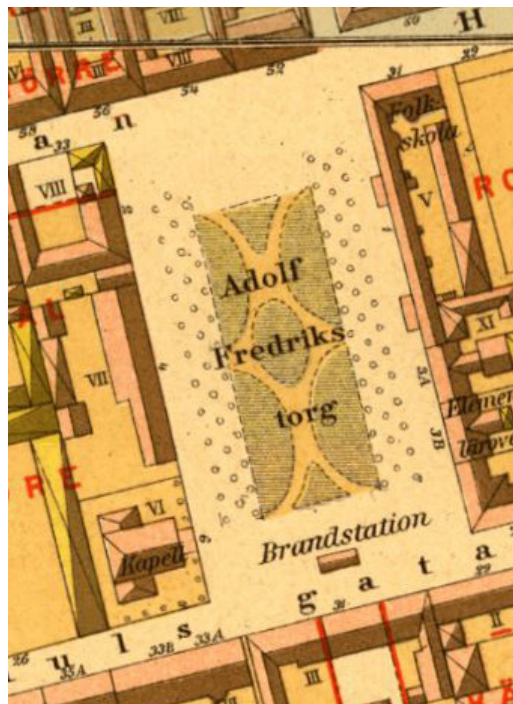
Runt sektelskiftet 1900 avsattes ytterligare medel för att omforma torgets grönska och även anlägga vattenkonst. Gräsfält och blomsterplanteringar utökades mot Hornsgatan och Sankt Paulsgatan och platsens funktion som salutorg upphörde. Dungar av mindre prydnadsträd planterades och fontändammen anlades i parkens mitt.

I den ena allén fanns vid denna tid även en av stadens äldsta sandlek. Adolf Fredriks Torg spolades även till skridskobana under vintrarna.

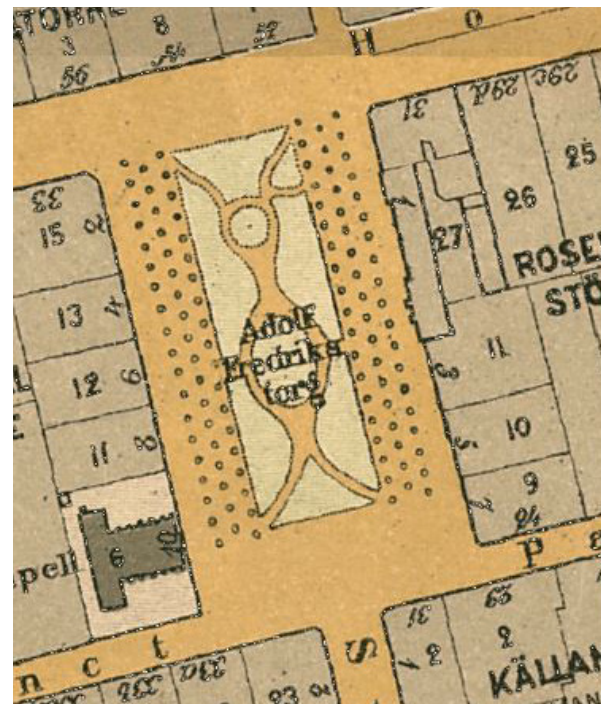
Under 1900-talets två första decennier revs merparten av fastigheterna som omgav torget och nya uppfördes. Per Hasselbergs skulptur "Snöklockan" uppsattes centralt i parkens södra del år 1900. Detta var den första skulpturen i Stockholm för enbart utsmyckning. Tidigare offentliga konstverk alla avsedda att hedra eller påminna om personer eller händelser. Bronsskulpturen "Tors fiske" av Anders Wissler placerades i parkens fontändamm 1903 efter att konstnären vunnit en pristävling. 1917 fick snöklockan sällskap av Hasselbergs andra skulptur i parken – den bevingade pojken "Tjusningen".

Sandlek, en av Stockholms första, i en av alléerna. Forograf okänd. Digitalt stadsmuseum.

1885, torgets mitt har omvandlats till park med inspiration från Europas storstäder. Bild: Stockholmskällan.

1900 ca, gräsfält och planteringar har utökats mot Hornsgatan. Bild: Stockholmskällan.

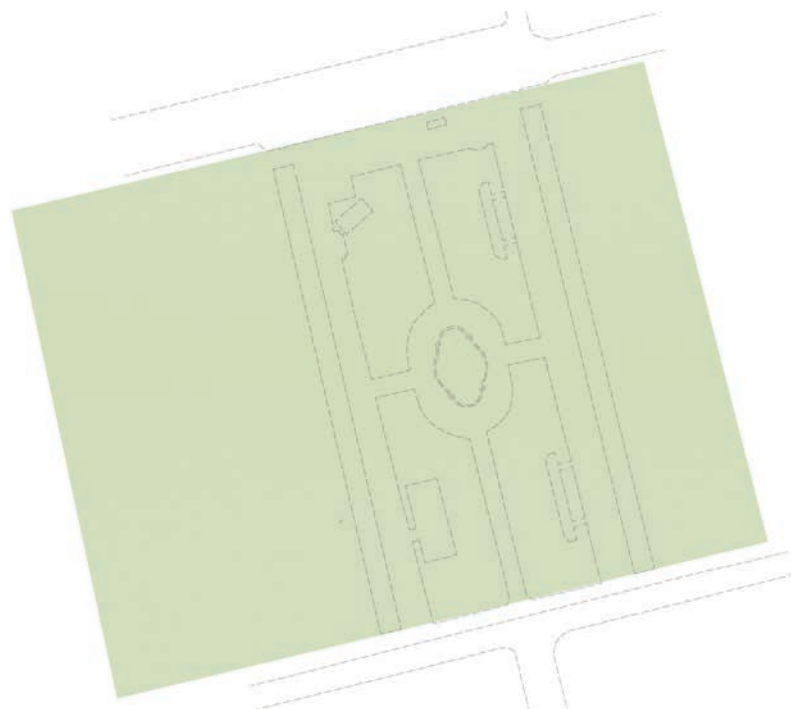
1900-1920, parken har utökats även mot Sankt Paulsgatan. Fontändammen med "Tors fiske" har anlagts i parkens mitt. Bild: Stockholmskällan.

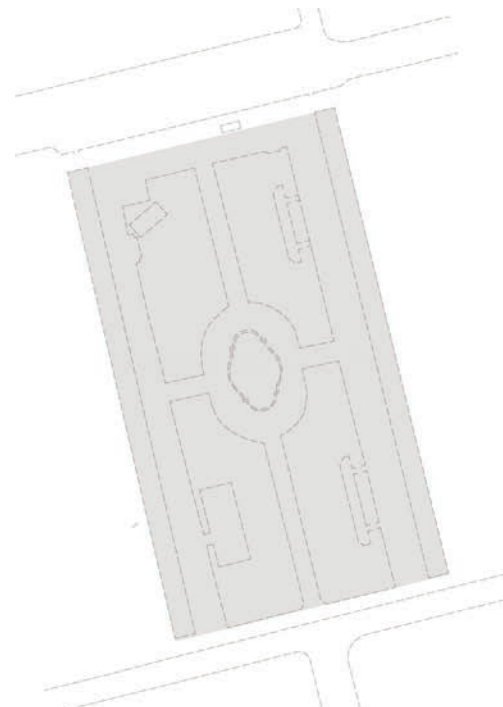
Bild från tidigt 1900-tal. Parken har utökats mot Hornsgatan och Sankt Paulsgatan. Fontänskulpturen "Tors Fiske" är på plats i parkens mitt och skulpturen "Snöklockan" syns i förgrunden. Fotograf okänd. Stadsarkivet.

BAKGRUND

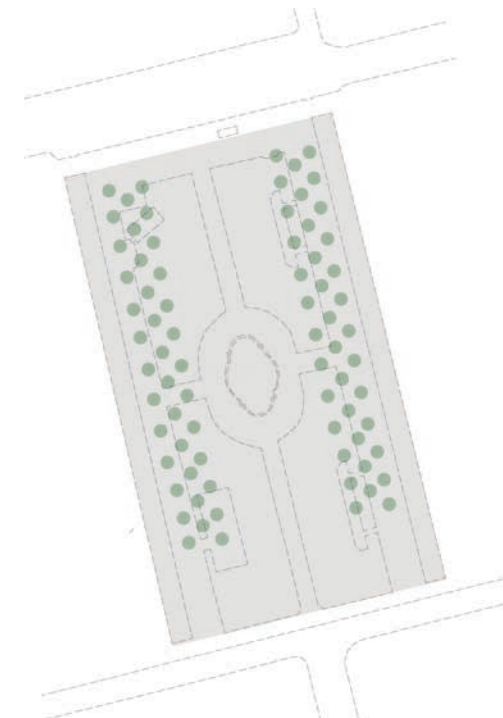
Parkens struktur genom historien

1733, Den Daurerska Malmgården (ungefärlig utbredning)

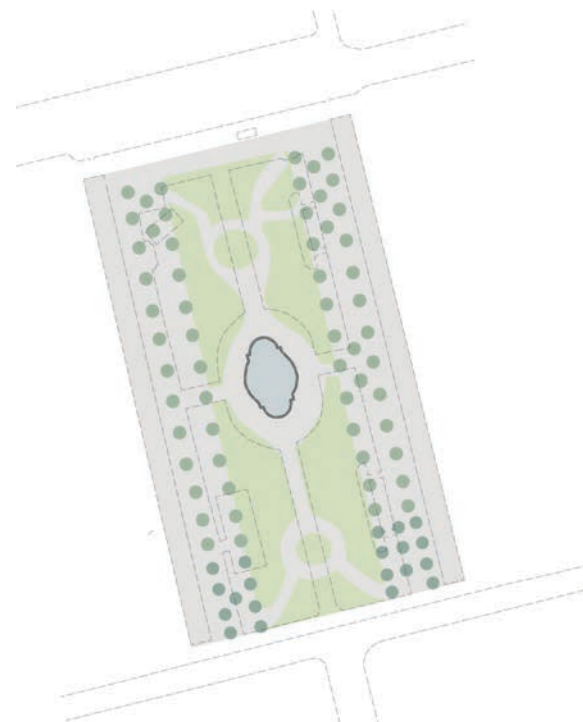
1777, Adolf Fredriks torg

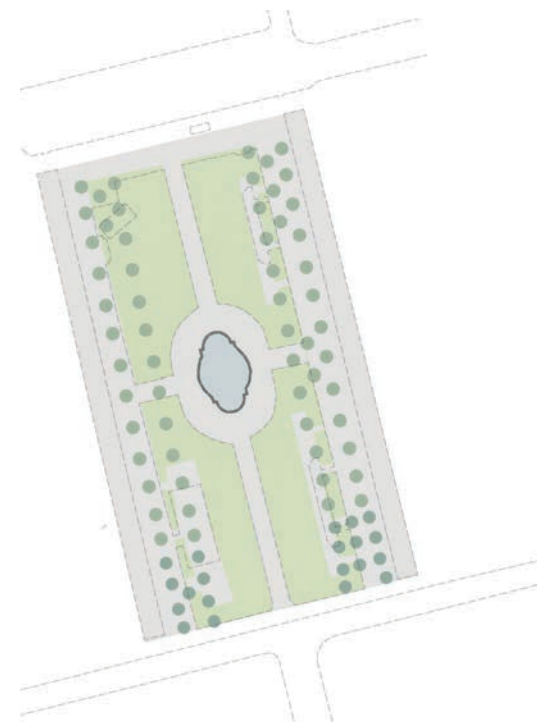
1848, Alléerna planteras

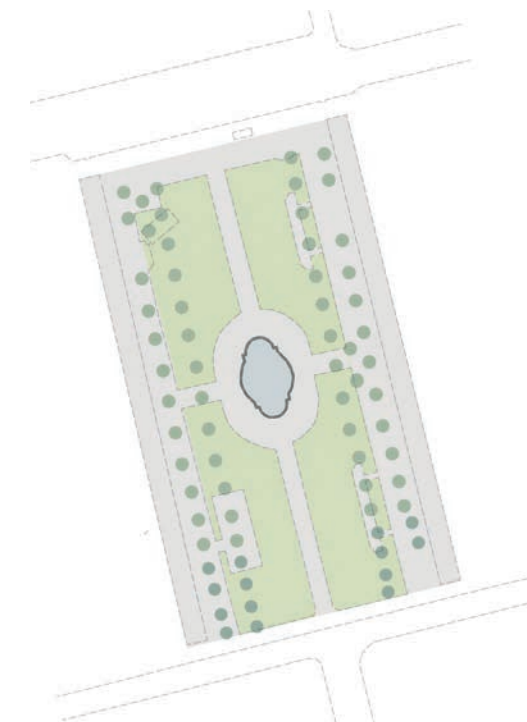
1880, Parken tillkommer

1900-1910 Parken utvidgas mot Hornsgatan och Sankt Paulsgatan

1958 Den klassiska strukturen förändras och dagens raka mittgång tillkommer. Parken breddas mot alléerna där också grusytor tillförs

År 1995. De sidoordnade grusytorna mot alléerna minskas till ytan.

BAKGRUND

Parkens historia, bilder 1880 - 1920

PARKENS NORRA DEL OCH MÖTET MED HORNSGATAN

Sent 1800-tal. Vy åt väster mot Zinkensadamm. Äldre lägre bebyggelse än dagens kantar torget. Torghandel dominerar. Vykortsboken av Peter Pluntky.

År 1904- vy åt Öster mot Slussen. Torghandel närmast Hornsgatan, Första delen av Philipénska fastigheten har uppförts. Vykortsboken av Peter Pluntky.

Ca 1910. Vy åt väster mot parken som nu möter Hornsgatan. Alléer och park möts i grusade platser som skapar en vinklad entré in i parken. Stockholmskällan.

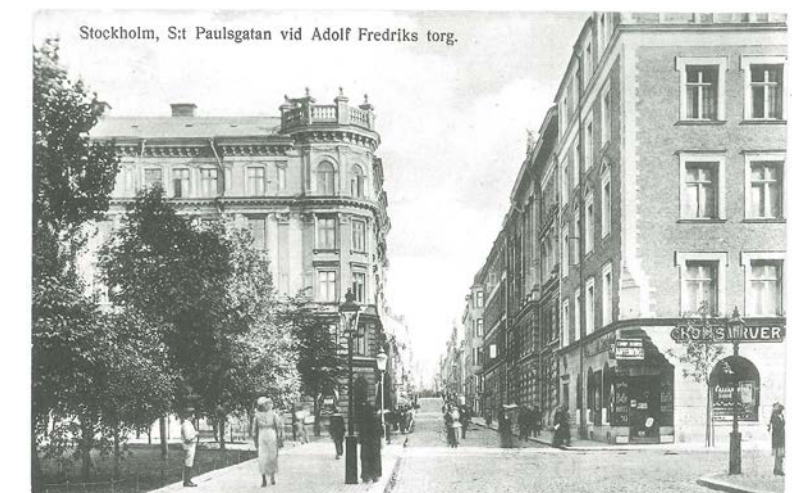

Vy åt Öster mot Slussen. Philipénska huset står färdigt sedan 1911. Parken har utvidgats fram till Hornsgatan, torghandeln har upphört. Vykortsboken av Peter Pluntky.

PARKENS SÖDRA DEL OCH MÖTET MED SANKT PAULSGA-

Tidigt 1900-tal, ytan närmast Sankt Paulsgatan består ännu av en öppen grusyta. Den nyinvigda skulpturen "Snöklockan" skymtar i bakgrunden. Vykortsboken av Peter Pluntky.

Sedan ca 1910 har parken utvidgats fram till Sankt Paulsgatan. Vykortsboken av Peter Pluntky.

BAKGRUND

Parkens historia bilder 1920 - 1950

20-tal. Vy mot Swedenborgsgatan. Granar har planteras vid fontänen. Fotograf okänd. Vykortsboken av Peter Pluntky.

Vinter i parken 1937. Vy mot Hornsgatan. "Tjusningen" i förgrunden. Granarna har växt tillsig. Fotograf okänd. Vykortsboken av Peter Pluntky.

Flygfoto mot Swedenborgsgatan 1950. Parken har ännu inte omdanats. Mycket lummig grönska. Fotograf okänd. Vykortsboken av Peter Pluntky.

Tors fiske 1950-tal. Höga pelarträd närmast Hornsgatan. Fotograf okänd. Vykortsboken av Peter Pluntky.

BAKGRUND

Parkens historia 1950 -idag

1956–1958 genomgick parken en omdaning och den genomgående raka centralaxeln kantad av symmetriska klippta gräsfält som finns kvar idag tillkom. Lindalléerna hade vid denna tid decimerades till tvåradiga. "Snöklockan" och "Tjusningen" flyttades till gräsytan utmed mittaxeln. I den östra delen anlades sidoordnade grusade vilplatser med parksoffor och i den västra delen anlades grusade, rektangulära lekplatser. Vil- och lekplatserna omgavs av blomsterplanteringar och nåddes endast via alléerna. Runtom parken sattes ett nytt räck i järnsmide upp, det så kallade Karlavägsräcket och parkbelysningen förnyades till glober av opalt glas. I samband med omgestaltningen gavs parken även sitt nuvarande namn Mariatorget, (i samband med tunnelbanans utbyggnad och för att inte blandas ihop med Adolf Fredriks kyrka i Vasastaden)

1973 placerades bysten av Emmanuel Swedenborg i parkens norra del.

En mindre ombyggnad av parken genomfördes 1995 då bland annat nya träd planterades och gräsytor och blomsterplanteringar utökades.

1970-tal, vy mot Swedenborgsgatan. Den genomgående raka centralaxeln har tillkommit och Emmanuel Swedenborgs byst finns på plats. Inga parksoffor syns till längs med mittstråket. Fotograf okänd.

1974. Lindarna har beskurits kraftigt. Buskomgärdade grusad ytor med sandlådor syns utmed hela parkens östra sida. Även på västra sidan syns buskomgärdade öppna ytor. "Snöklockan" och "Tjusningen" på dagens placeringar utmed mittaxeln. Foto: Stadsmuseet.

Kiosk år 1958. Foto: Bo Claesson, Stinsens forum.

Kiosk år 1974. Foto: Peter Möller.

1960-tal, parkbänkar utmed entrén från Sankt Paulsgatan. Den raka mittaxeln har tillkommit, granarna är fortfarande på plats, "Snöklockan" och "Tjusningen" står i gräsytor, en bit från gångstråket. Fotograf okänd.

2008, parksoffor i mittaxeln och belysningsglober. Fotograf okänd.

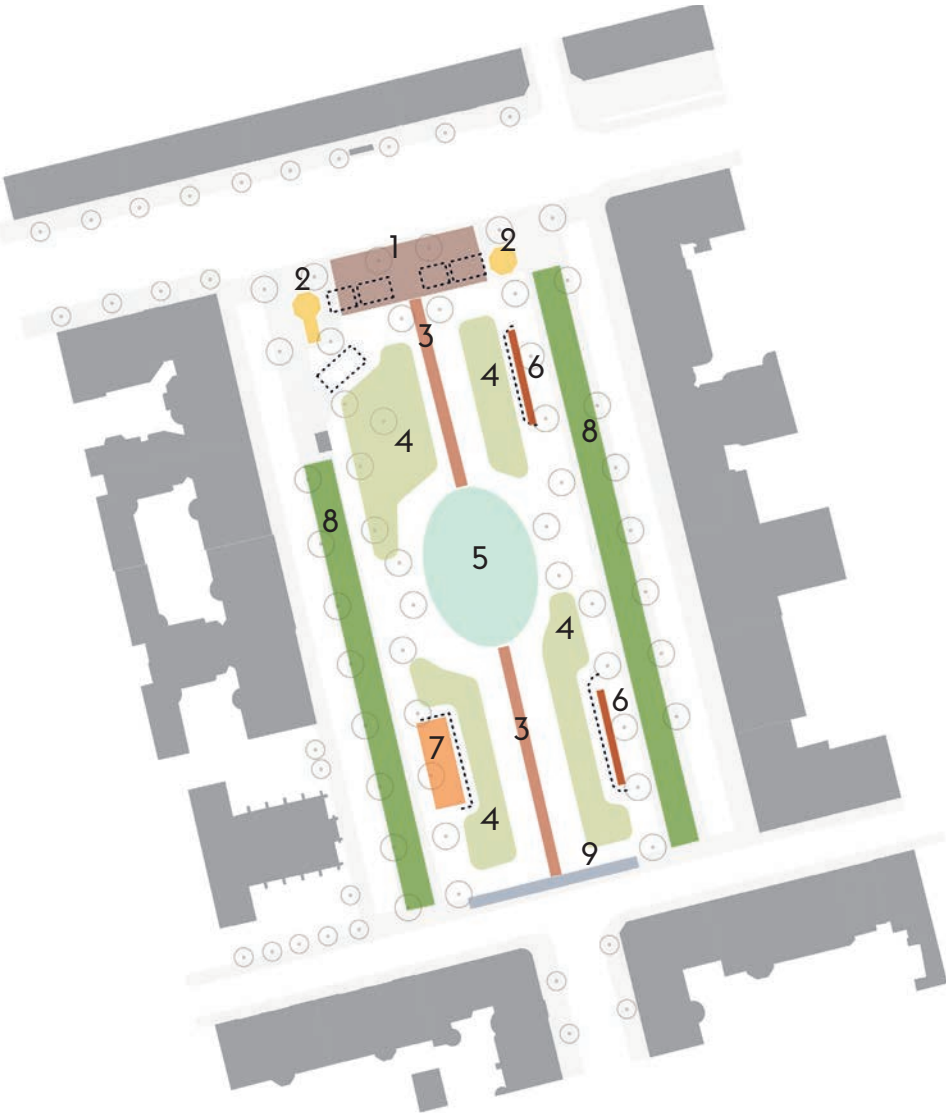

2010-tal. Parken har fått ny belysning. Fotograf okänd.

BAKGRUND

Parkens delar

- 1, Entrén vid Hornsgatan
- 2, Kioskerna
- 3, Mittgången
- 4, Gräsmattorn
- 5, Fontänen
- 6, Sidororienterade sittplatser
- 7, Lekplatsen
- 8, Alléerna
- 9, Entrén vid Sankt Paulsgatan

BAKGRUND

Parkens delar

ENTRÉN MOT HORNSGATAN

Utgörs av gränssnittet mellan torget och Hornsgatan. Platsen har ett golv av betongplattor och avgänsas mot resten av parken med häck och låga räcken. Detta gör att platsen läses som en del av Hornsgatan snarare än torget. Entréplatsen är trång och överinredd med kiosker, torghandel, uteserveringar, busshållsplats, reklampelare mm.

KIOSKERN

Kioskerna är i sin form riktningsslösa men har med tiden utvecklat tydliga baksidor in mot parken. Platsen bakom den västra kiosken mot toaletten har utpekats i medborgardialogen som torgets mest otrygga plats. Bägge kioskerna har uteserveringar på entréplatsen. Funktionen uteservering är i sig livgivande men de två serveringarna har utformats så att de utgör slutna enheter och ger därför inget nämnvärt folkliv till parken.

BAKGRUND

Parkens delar

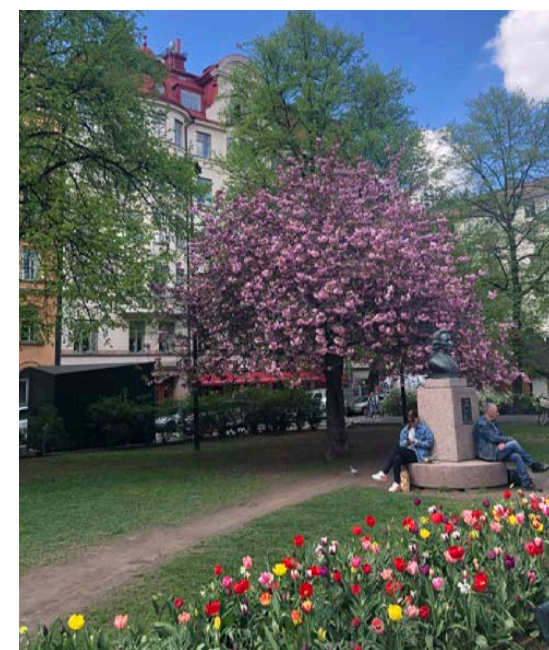
MITTGÅNGEN

Mittgången är uppskattad och kantad av parksoffor på båda sidor. Utmed mittgången finns även paradplanteringar med årtidsvariation. Dessa planteringar utgör ett av parkens mest omtyckta inslag. Under årens gång har allt fler sittplatser adderats vilket till viss mån skymmer de uppskattade blomsterplanteringarna.

GRÄSMATTORNA

Gräsmattorna är mycket uppskattade för picknick och liknande men upplevs av vissa som ofräscha på grund av hundrastning.

Beroende av läge i parken finns både soliga och skuggiga platser på gräset att välja mellan. Vid parkens entrélägen skärs gräsmattorna av på de platser där upptrampade smitstigar i varierande bredd har uppstått. Detta visar på en bristen av funktionella kommunikationsstråk genom parken.

BAKGRUND

Parkens delar

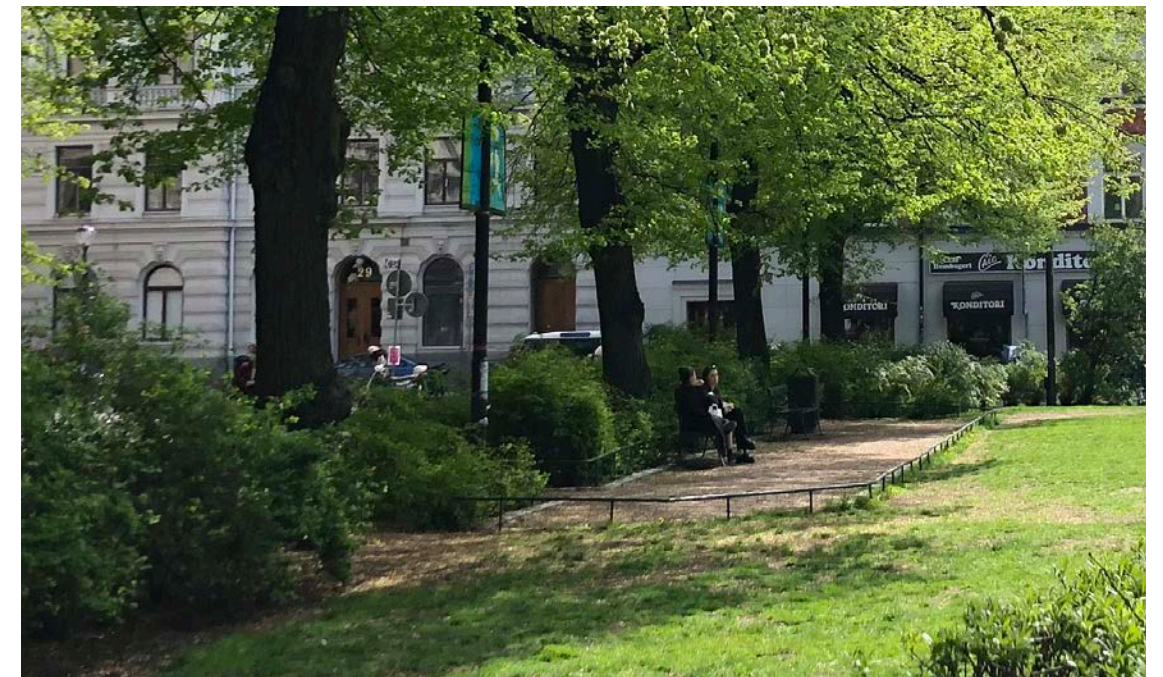
Fotograf: Lennart Johansson

FONTÄNEN

Rummet kring fontänen är parkens mest älskade. Fontänen fungerar som ett rogivande element i parken och många barn uppskattar även att leka i och vid den.

DE SIDOORIENTERADE SITTPLATSERNA

De sidoorienterade sittplatserna är grusade ytor med bänkar placerade längs parkens östra sida. Ytorna har entréer via alléerna och omges av gräskantskydd mot gräsytor. Detta innebär att platserna inte kopplar vidare in mot parken med gångstråk. Trots detta så genar många besökare via dessa platser in i parken och gräsmattorna har upptrampade gångstigar.

BAKGRUND

Parkens delar

LEKPLATSEN

Medborgarnas inställning till Lekplatsen varierar. Somliga önskar att Mariatorget ska fredas helt från programmerad lek, andra vill att lekplatsen ska expanderas. Klart är att lekplatsen är i behov av en upprustning och att den fungerar som ett vattenhål för områdets yngre barn och deras föräldrar.

ALLÉERNA

De två alléerna är omtyckta och bidrar till att ge parken sin klassiska centraleuropeiska atmosfär. De generösa öppna stråken med högt uppstammad grönska, i stort sett fria från programmering och fast möblering, utgör en välkommen kontrast till den välbesökta parken och de livliga gatorna i området. Det finns en viss otrygghetsproblematik där gående känner sig oroliga för att bli påkörda av cyklister. Alléerna är uppskattade av Boulspelare och på helgerna pågår ibland loppisverksamhet. Vintertid lever alléerna upp med julgransförsäljning.

ENTRÉN MOT SANKT PAULSGATAN

I söder ansluter parken mot Sankt Paulsgatan och Swedenborgsgatan. Det finns ingen tydlig entréplats utan parkens mittstråk ansluter direkt mot gångbanan längs Sankt Paulsgatan. Mittstråket med sin tydliga mittaxel kopplar i sitt formspråk mot Swedenborgsgatan. Korsningen över St:Paulsgatan till Swedenborgsgatan kan upplevas otydlig för fotgängare och bilister då mittstråket inte kopplar till befintliga övergångsställen. Direkt efter entrén finns två diagonala upptrapade stigar åt vardera håll som leder till de sidorienterade sittplatserna och till lekplatsen.

BAKGRUND

Parken och konsten

På Mariatorget finns ett antal konstverk vilka tillkommit under olika perioder av parkens historia. Parken och området omkring denna är folkjär och har även skildrats i ett antal konstnärliga verk och i böcker.

KONSTEN I PARKEN

Snöklockan skapades av Per Hasselberg, År 1900.

Tjusningen är av Per Hasselberg, År 1917.

Tors fiske av Anders Wissler, År 1903.

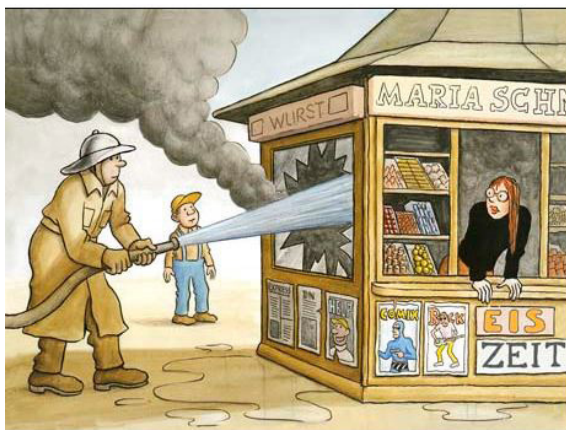

Byst Emanuel Swedenborg av Gustaf Nordahl, År 1973.

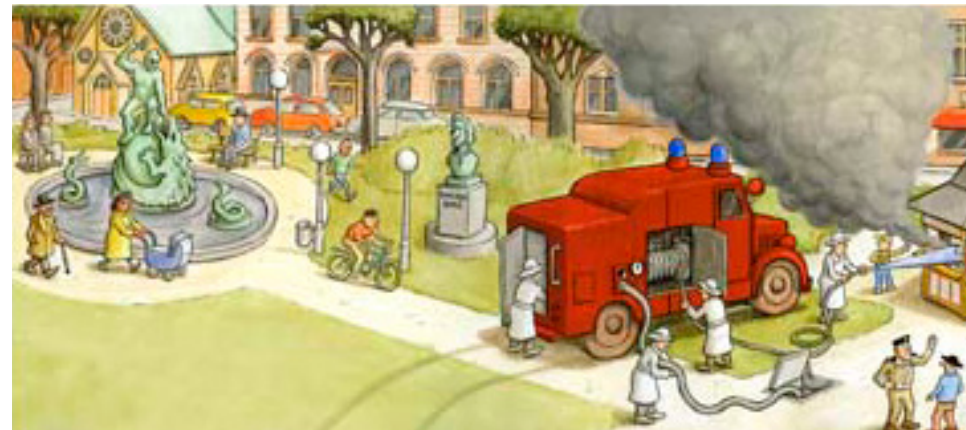

Ljudrum och Spelrum av Björn Hellström, År 2011.

PARKEN I KONSTEN

Örnis bilar av Carl Johan De Geer och Jan Löf.

Örnis bilar av Carl Johan De Geer och Jan Löf.

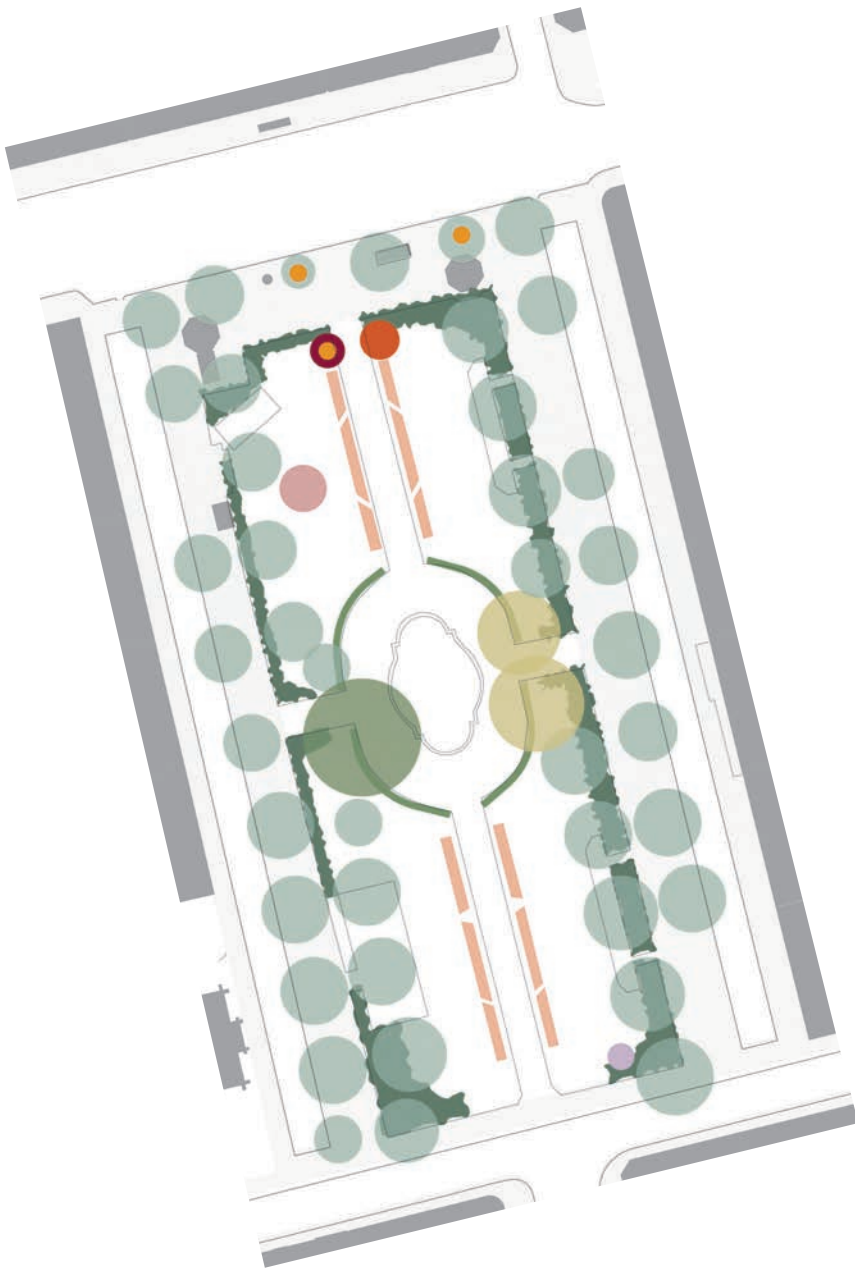

Vykortsboken av Peter Pluntky.

ANALYS

Vegetation och objekt

VEGETATION

- Sommarblommor
- Klippt ligusterhäck
- Friväxande häck
- Syren
- Prydnadsapel
- Hagtorn
- Körsbär
- Ask
- Parklind
- Paraplyalm
- I dåligt skick

Trädbeståndet i parken har idag en viss variation men behöver förnygras. Det stora körsbärsträdet, hagtornet och prydnadsapeln bjuder på vårblooming. Vid parkens entré mot Sankt Paulsgatan växer en syrenbuske.

Hela parken omgärdas av en friväxande häck och fontänrummet klamras av en klippt häck viken skapar ett inre rum i parken. Längs mittgången finns de uppskattade sommarblomsplanteringarna vilka varierar i innehåll efter årstid.

UTRUSTNING

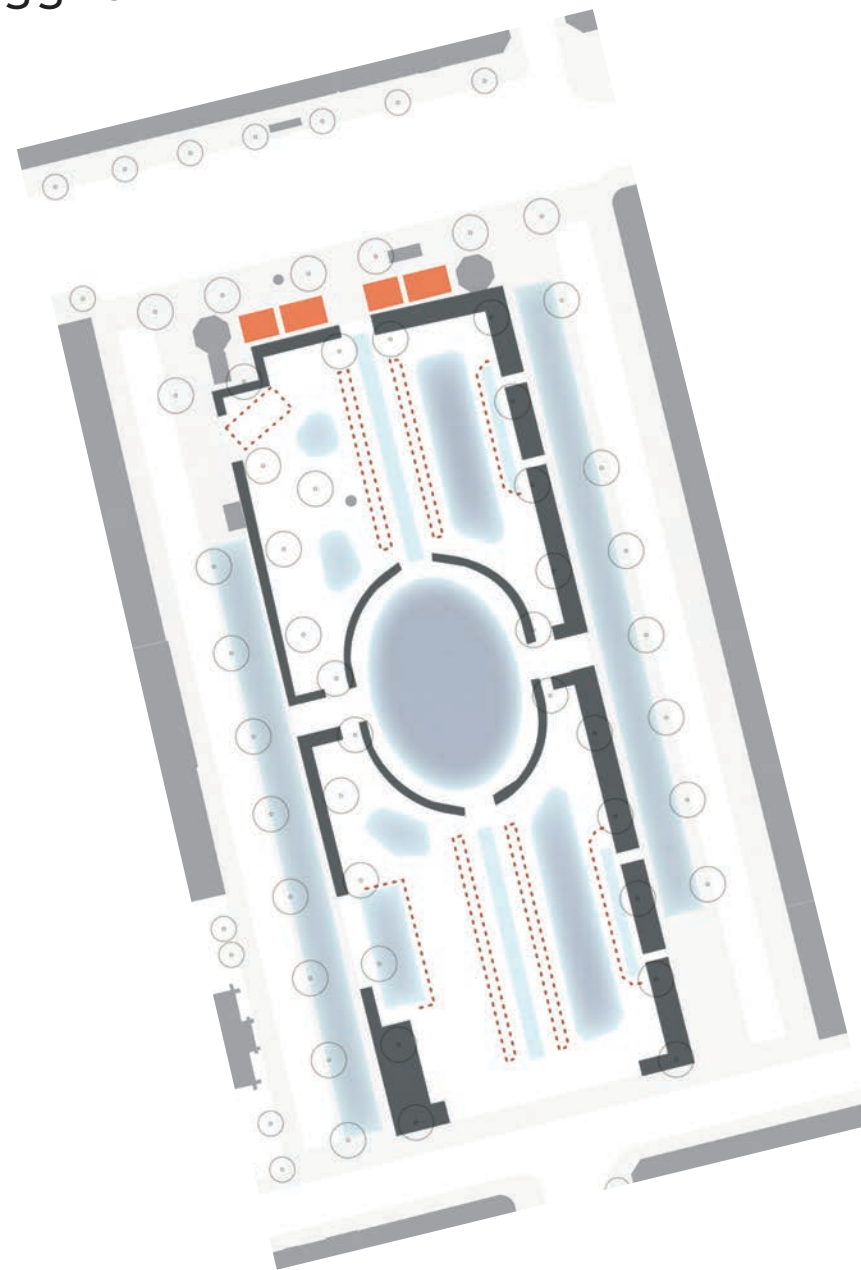
- Toalett
- Dryckesfontän
- Julgransfot
- Informationsskylt
- Skräpkorg
- Parksoffa
- Konstverk
- Lek (gungor, vippror, sandlek och rutch)
- Cykelställ

Mängden utrustning i parken och det lösa möblemanget gör att parken upplevs som rasslig. Sittplatser är koncentrerat till mittstråket.

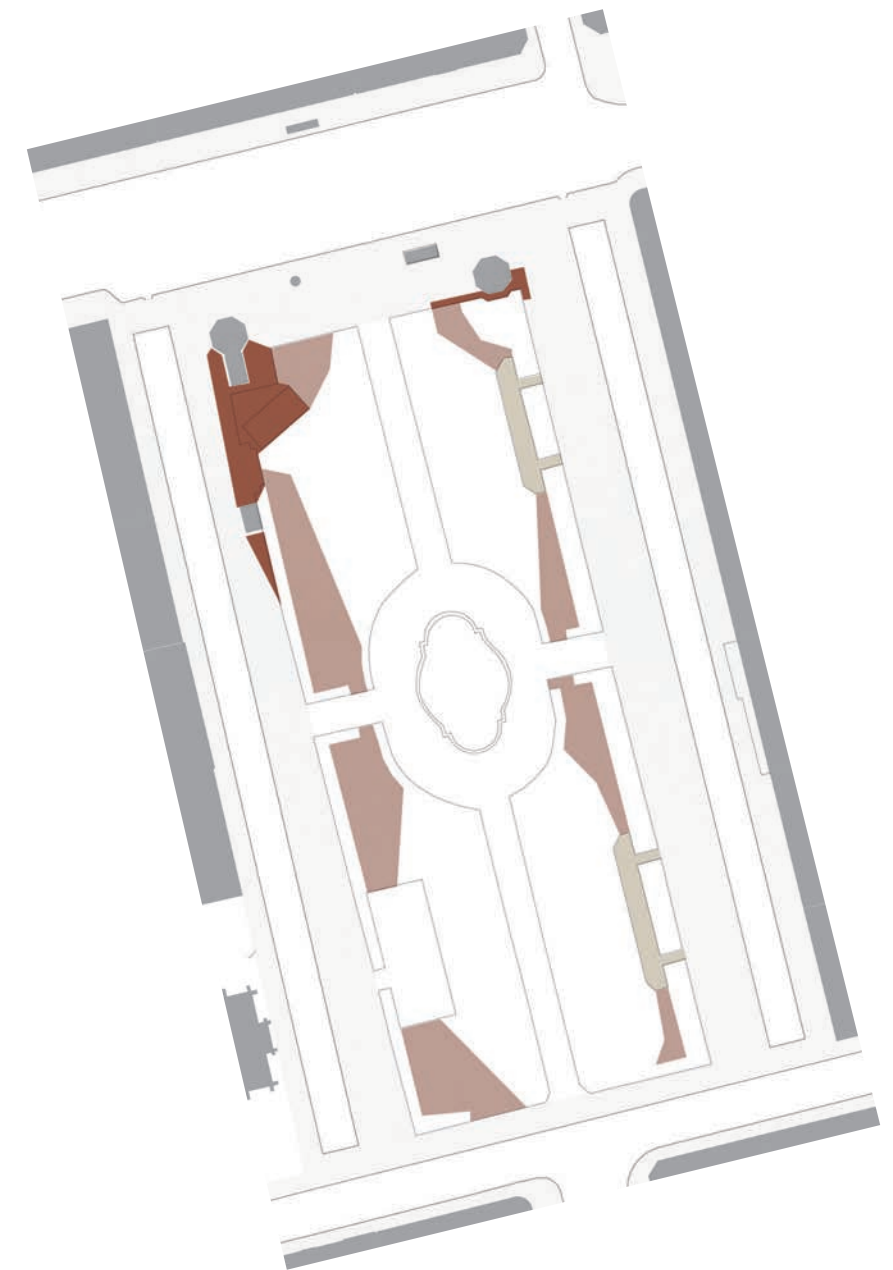
ANALYS

Rumslighet och trygghet

RUM OCH BARRIÄRER

OTRYGGA OCH OUTNYTTJADE YTOR

- Träd
- Rumsskapande vegetation
- tion
- Barriär
- Visuell barriär

Den klippta häcken runt fontänen skapar ett tydligt inre rum i parken. Planteringar och många bänkar längs med mittstråket skiljer av gräsytor från mittstråket.

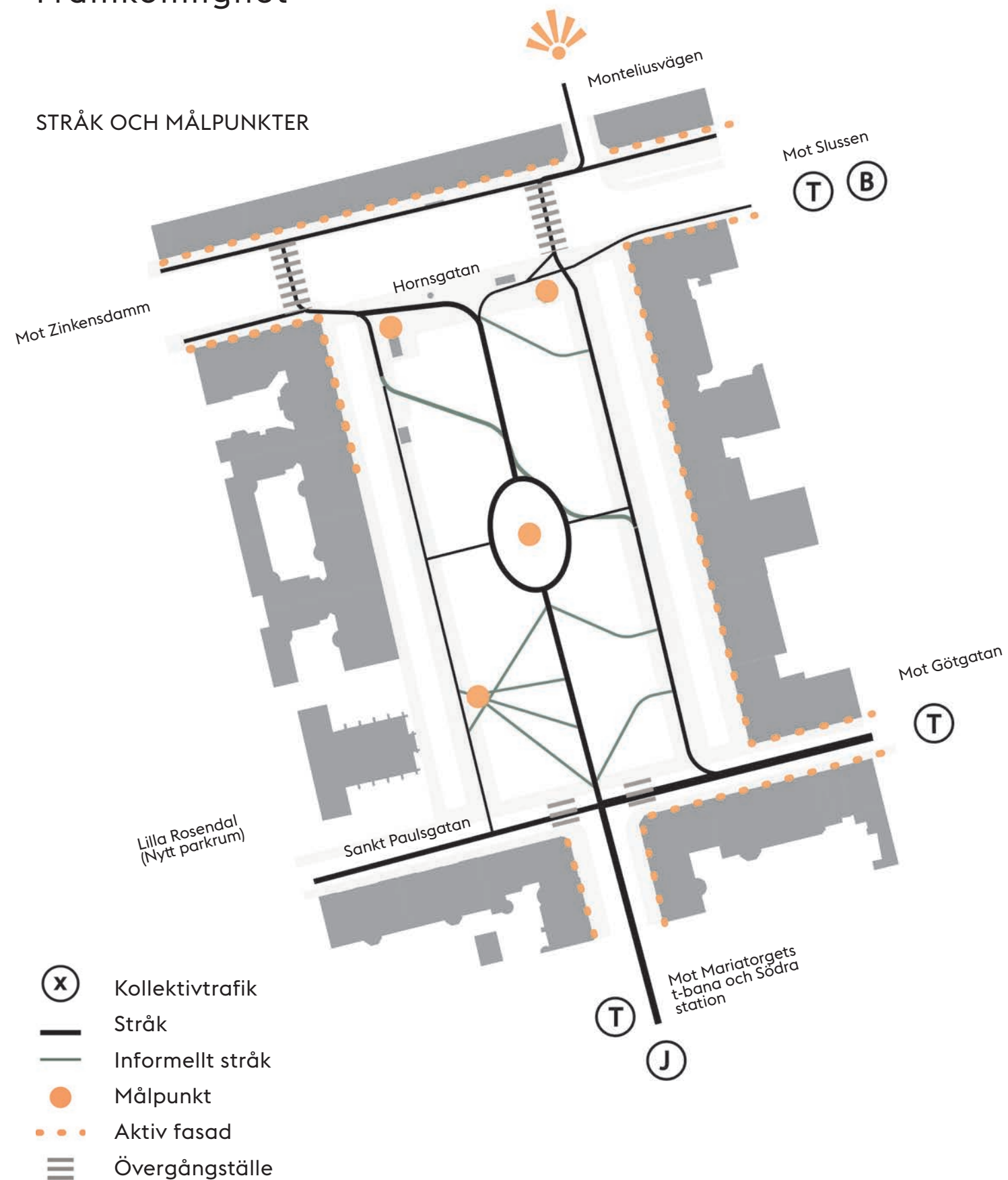
- Yta som upplevs otrygg
- Yta med låg nyttjandegrad
- Yta med avskildhet

I dialogen framkom att ytor mellan kioskerna och parken upplevs som otrygga. Fram för allt är det ytan mellan kiosk och toalett i parkens västra hörn som uppmärksammas. Parkens hörn och kanter vid de yvig häckplanteringarna är lågt nyttjade.

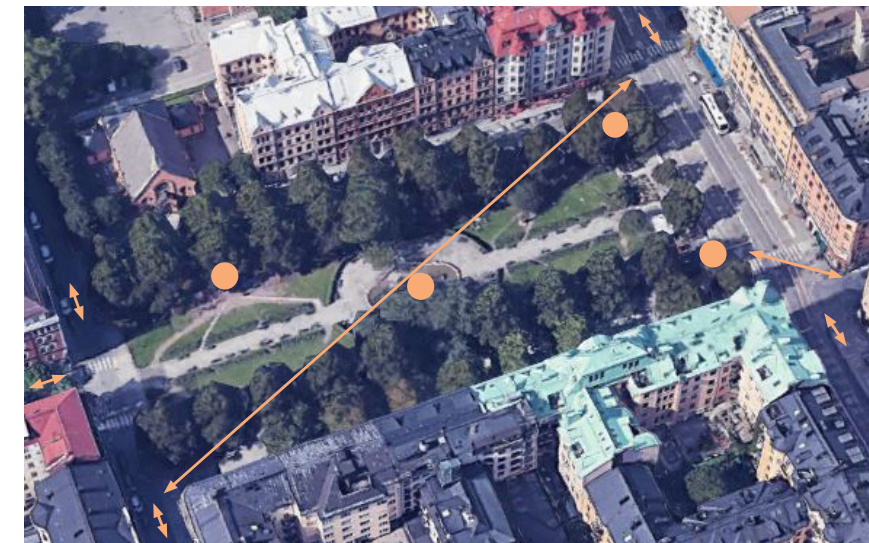
ANALYS

Framkomlighet

STRÅK OCH MÅLPUNKTER

UPPTRAMPADE STIGAR

Vy över parken, målpunkter (prickar) och rörelser (pilar) markeras i orange.

Flygfoto över parken, målpunkter (prickar) och rörelser (pilar) markeras i orange.

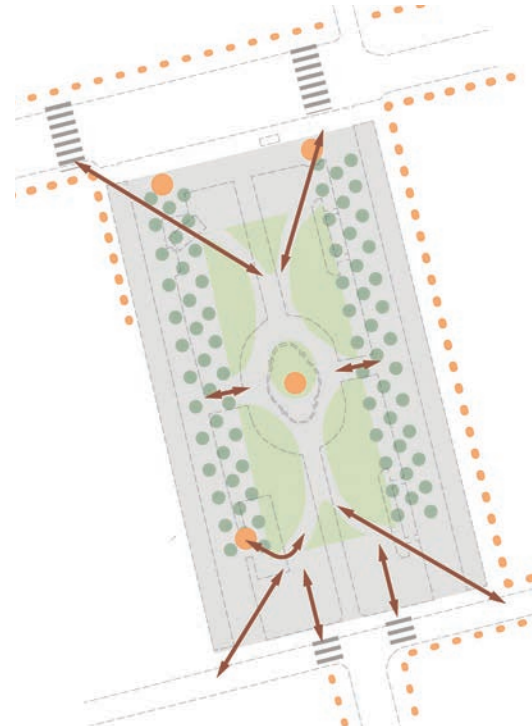
Idag är parken genomskuren av ett stort antal upptrampade stigar. Stigarna är ett tecken på att det anlagda gångsystemet inte möter upp rörelserna som finns i och genom parken. Framför allt saknas det möjlighet att gena på snedden över parken. Med undantag av Swedenborgsgatan kopplar Mariatorget an till gatustemet i sina hörn vilket är anledningen till det stora behovet av att kunna röra sig igenom parken på diagonalt.

ANALYS

Historiska strukturer och dagens målpunkter

När dagens målpunkter studeras mot historiska kartor och bilder blir det tydligt att tidigare strukturer i högre gard knutit an till gatusystemet och områdets målpunkter.

Det var först på 50-talet som parkens gångsystem reducerades till de två genomgående mittaxlarna. När de diagonala kopplingar plockats bort har möjlighet att röra sig på snedden över parken också försvunnit. Konsekvensen är att parken idag är genomskuren av ett stort antal upptrapande stigar.

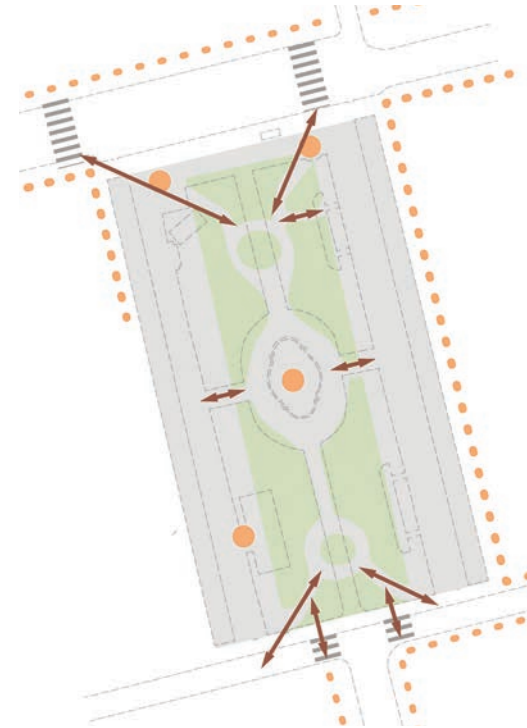
CA 1850 - 1900

1902, Norra entén mot Hornsgatan.

1902, Södra entén mot Sankt Paulsgatan.

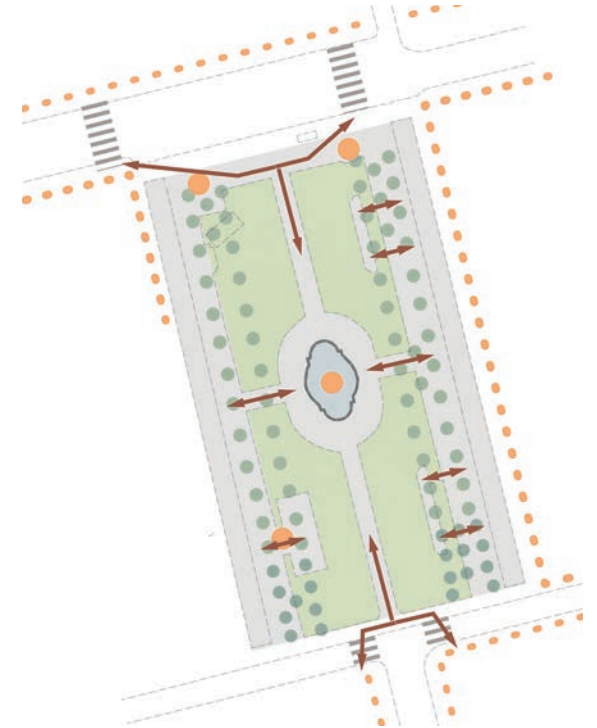
CA 1900 - 1950

Ca 1910, Norra entén mot Hornsgatan.

1908, Södra entén mot Sankt Paulsgatan.

CA 1958 - IDAG

1987, Norra entén mot Hornsgatan.

Ca 1960, Södra entén mot Sankt Paulsgatan.

FÖRSLAG

Övergripande förädling och nya tillägg

Med utgångspunkt i den historiska strukturen förfinas parkens entréer och rörelsemönster i relation till parkens målpunkter och det omgivande stadsrummet.

LEKPLATSEN

Leken upprustas och får tydligare entréer från Sankt Paulsgatan, allén och mittstråket.

SITTPLATSER

Långbänkar utökar sittmöjligheter runt fontänen och vid entréer. Bänkar läggs till i alleéerna.

ENTRÉN MOT HORNSGATAN

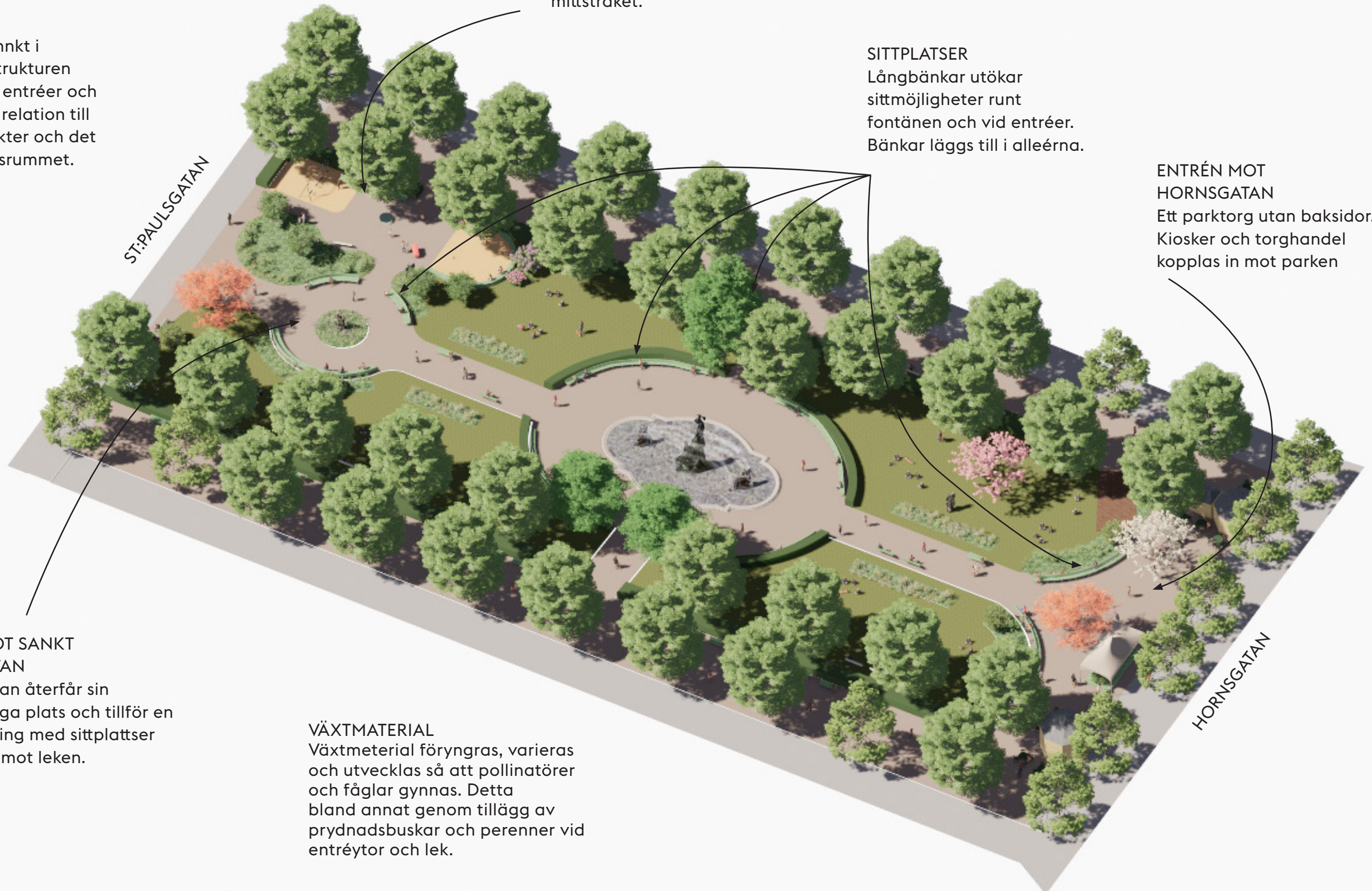
Ett parktorg utan baksidor. Kiosker och torghandel kopplas in mot parken

ENTRÉ MOT SANKT PAULSGATAN

Snöcklockan återfår sin ursprungliga plats och tillför en platsbildning med sittplattser och entré mot leken.

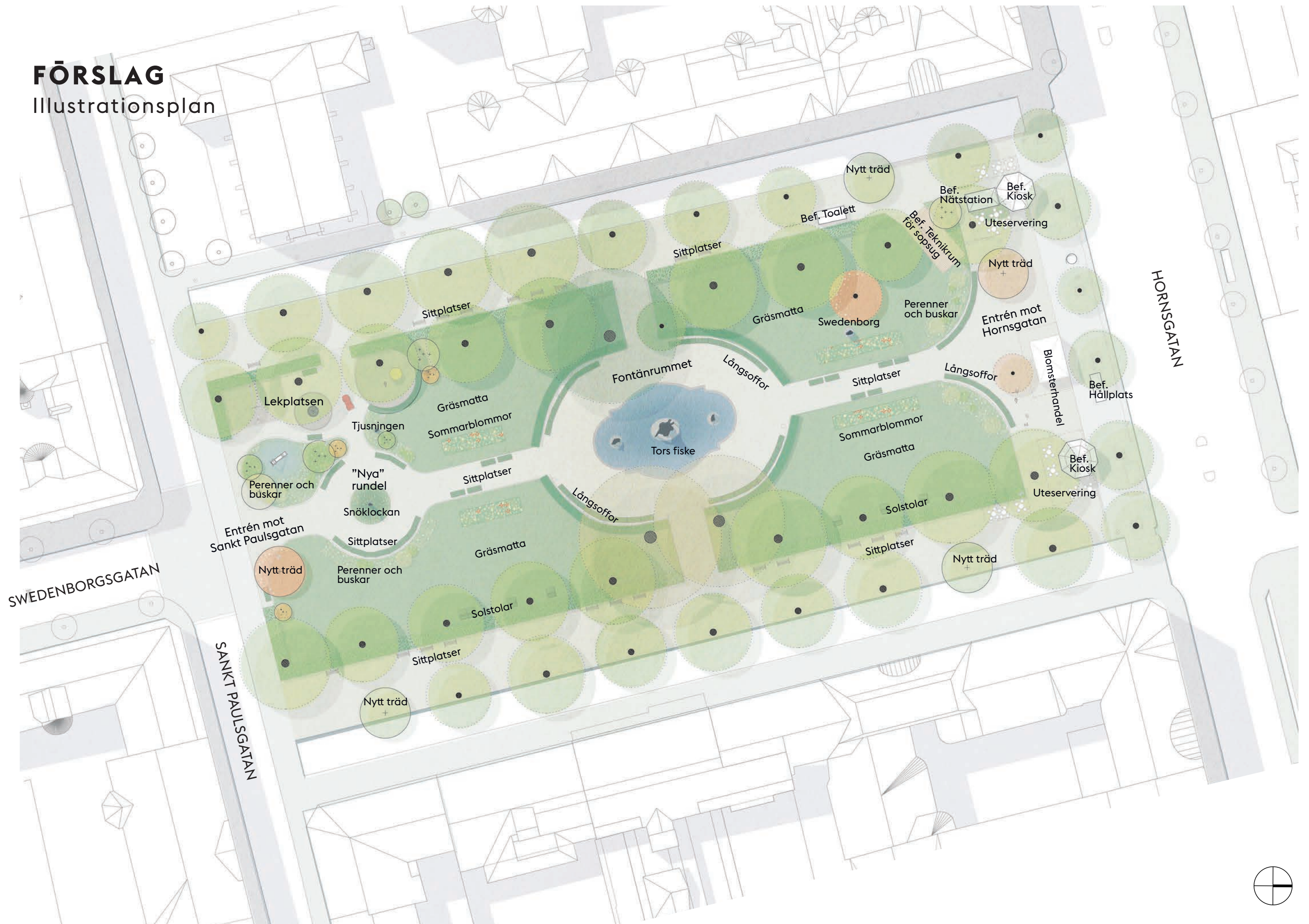
VÄXTMATERIAL

Växtmaterial förnygras, varieras och utvecklas så att pollinatörer och fåglar gynnas. Detta bland annat genom tillägg av prydnadsbuskar och perenner vid entréytor och lek.

FÖRSLAG

Illustrationsplan

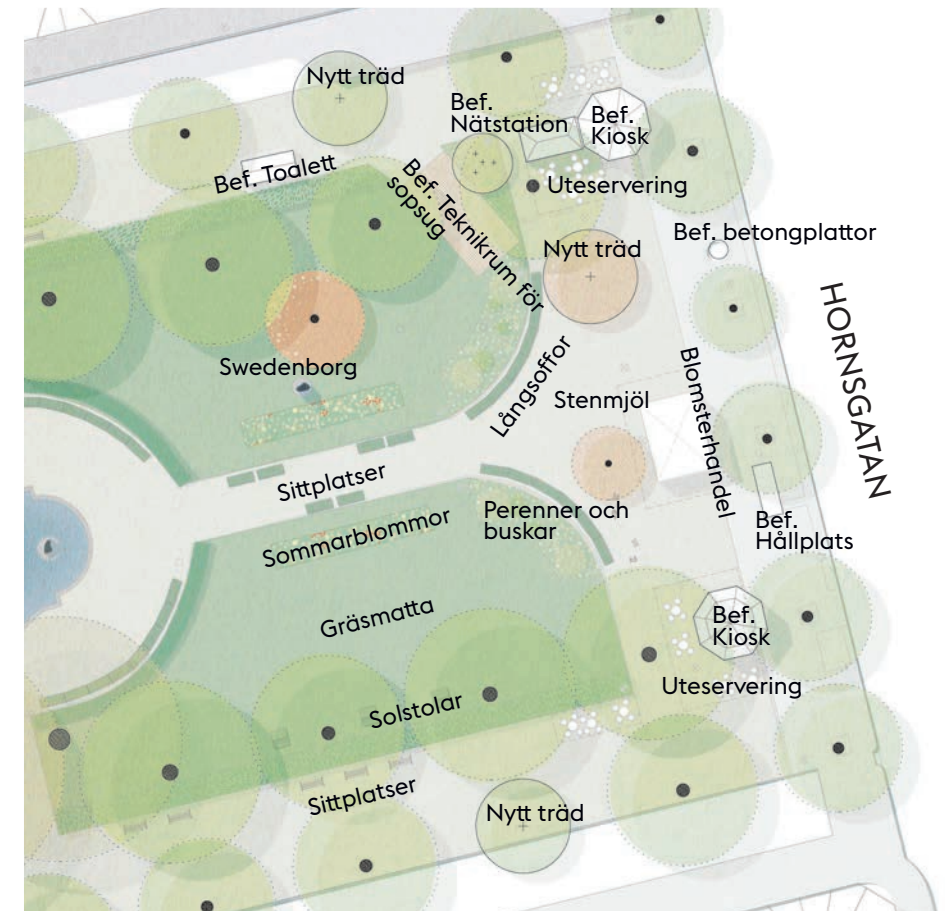

FÖRSLAG

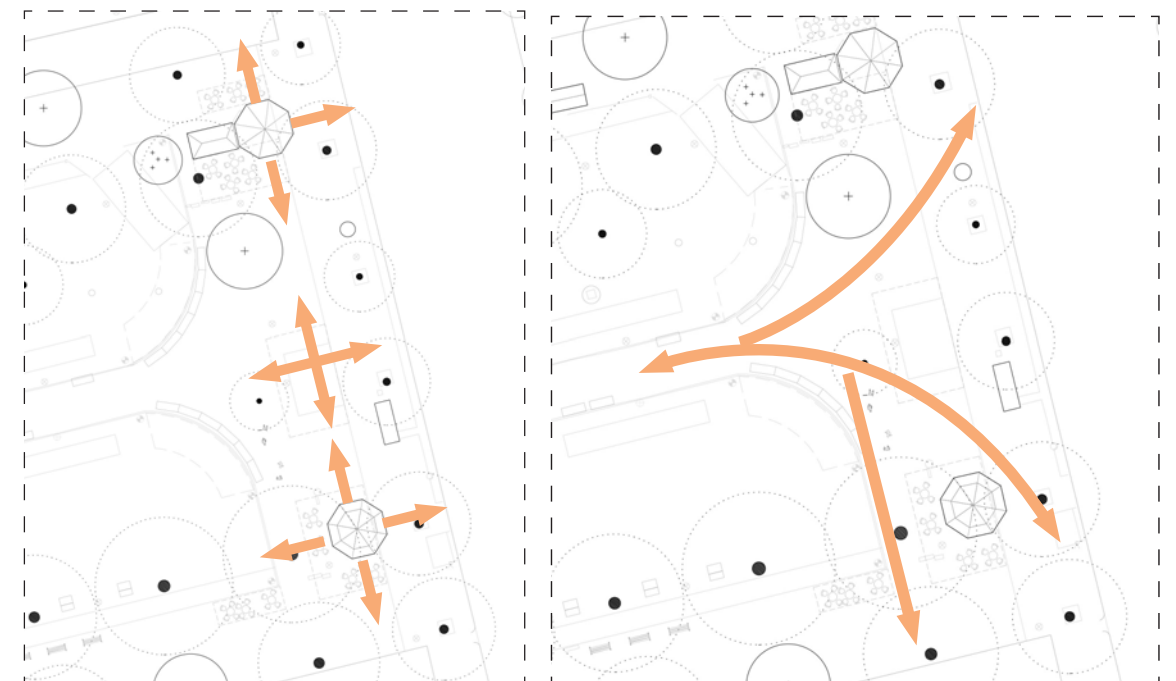
Entrén mot Hornsgatan

Den norra entréplatsen belägen i gränssnittet mellan Mariatorget och Hornsgatan expanderar och får ett golv av stenmjöl som signalerar att platsen tillhör parken. Det mjukare formspråk som förekom på Mariatorget från 1800 till 1900-talets första hälft återinförlivas delvis och bidrar till att öppnar upp platsen. Utvidgningen av entreén bjuder in och gör det lätt att flöda in och ut ur parken.

När strukturen förändras skapas utrymme kring kioskerna och torghandeln. Utrymmet gör att de sidor av kioskerna som tidigare upplevts som otrygga samt skräpiga baksidor reduceras. Både torghandeln och kioskerna landar på den stenmjölsbelagda ytan och blir en tydlig del av parken.

Vyer ut skissmodell.

Baksidor reduceras.

Nya rörelser.

FÖRSLAG

Kiosker och torghandel

Kioskernas uteserveringar och torghandel på entrétorget vid Hornsgatan bjuds in i parken och får en mer lös och transparent form.

KIOSKER

Referensbild, kiosk på Mosebacke Torg.

Bild: Pixabay

De befintliga kioskerna med sin 8-kantiga form är riktningslösa och kan vända sig mot både gata och park. Ett fint exempel på en kiosk utan baksidor är den som finns på Mosebacke.

I och med parkens upprustning samordnas kioskernas möblemang så att kulörer, materialitet och stil samstämmer med med övriga parkens utrustning och gestaltning. Lösa flyttbara möbler vid uteserveringen ger en flexibel och riktningslös yta.

TORGHANDEL

Bild: Pixabay

Torghandeln som idag säljer blommor bidrar med blomsterprakt och är ett uppskattat inslag i parken. Istället för skymmande och skrymmande vagnar kan blommorna placeras på lägre ställningar som ger överblickbarhet. Själva tältet ersätts av en transparent försäljningsdel utan baksida. Inspiration kan hämtas från Hötorgets torghandel.

FÖRSLAG

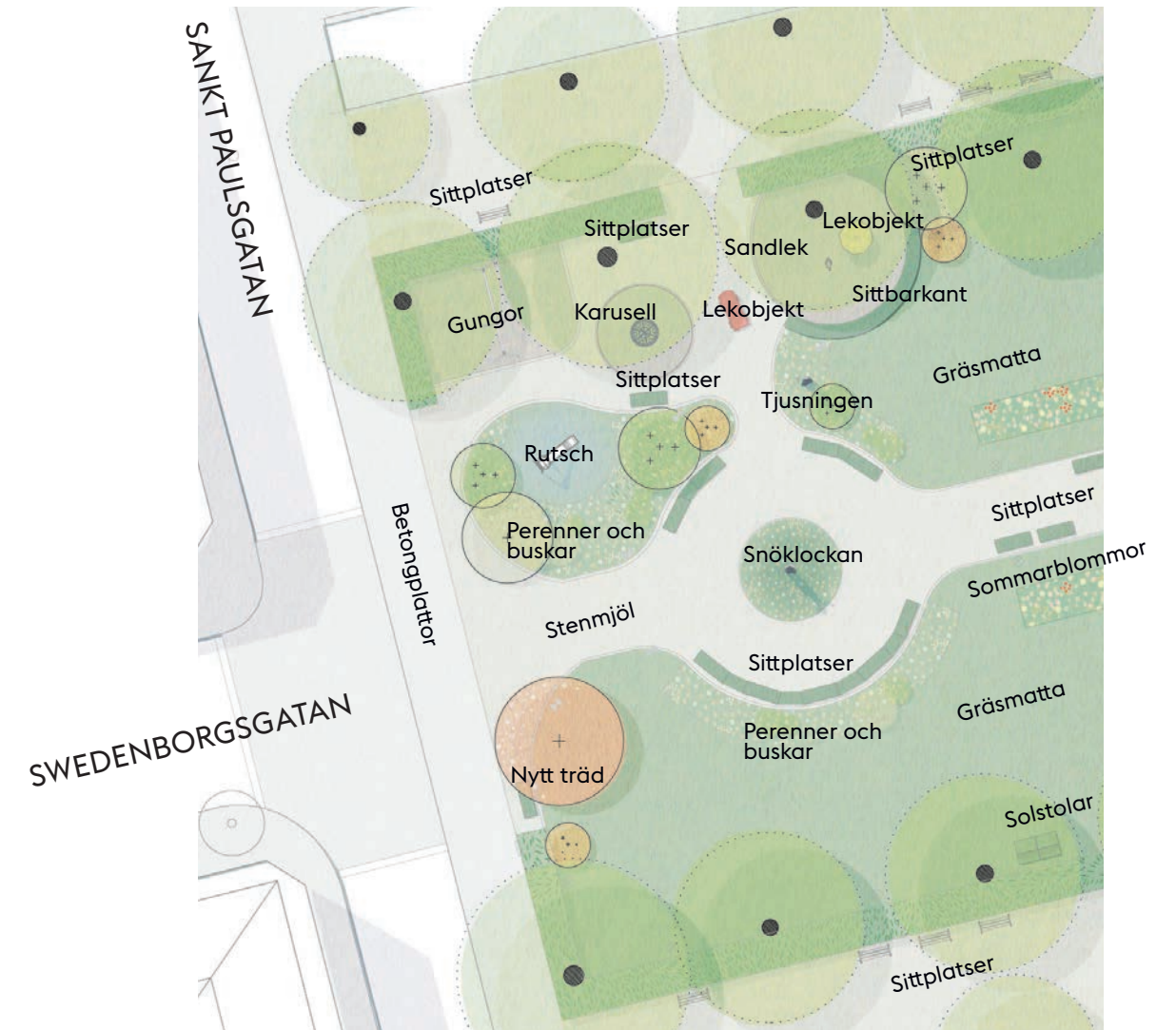
Entrén mot Sankt Paulsgatan och lekplatsen

Den norra entréplatsen vid korsningen Sankt Paulsgatan - Swedenborgsgatan breddas och öppnas upp. Det mjukare formspråket från 1800 - 1900-talets första hälft återinförlivas även här och bidrar till att bjuda in i parken.

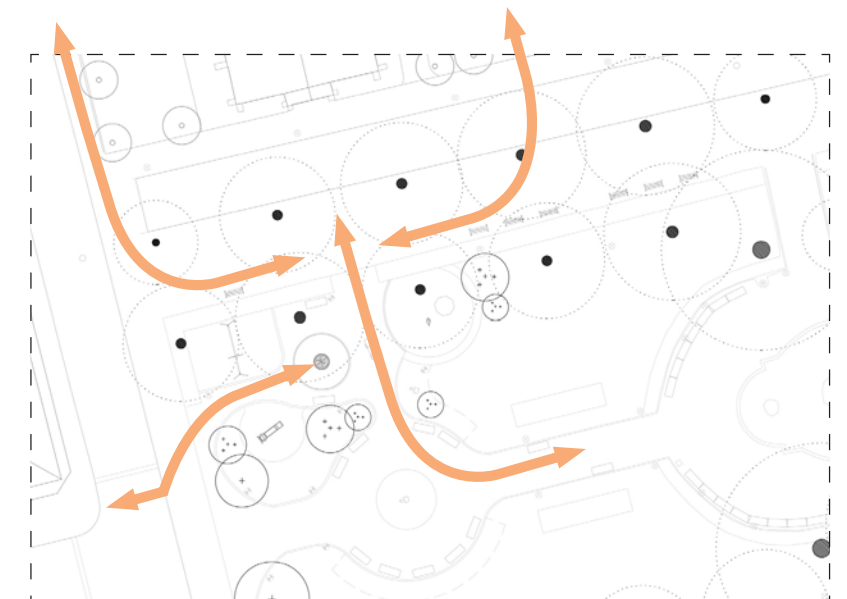
I den centrala mittaxen skapas ett nytt inre cirkulärt rum där skulpturen Snöcklockan återfår sin originalplacering. Kring skulpturen finns sittplatser och blomsterprakt samt en ny koppling till lekplatsen.

Lekplatsen förflyttas något söderut från sitt nuvarande läge och får även en ny entré mot Sankt Paulsgatan. Kring lekplatsen etableras en grön ram som skiljer av platsen från de närliggande biltrafiken, skapar en trygg lekmiljö och samtidigt bidrar med rumslig grönska.

Platsen utrustas med fler och mer varierade sittmöjligheter och lekutrustningen uppdateras.

Vyer ut skissmodell.

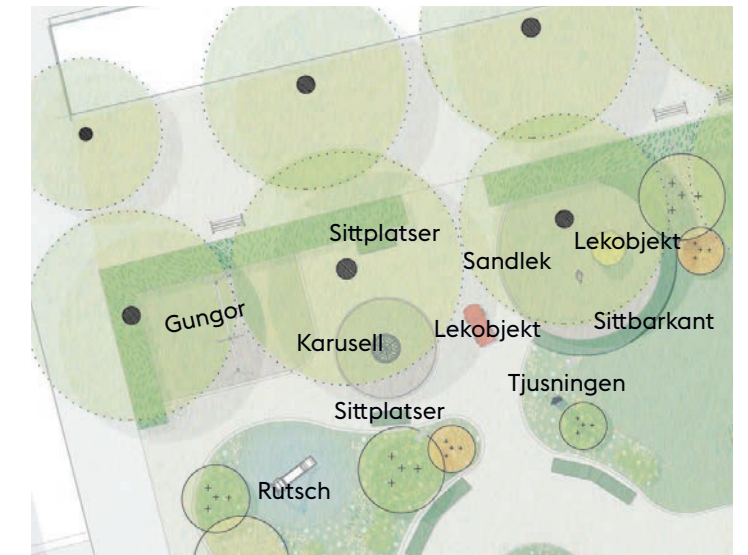

Kopplingar till leken och mot parken vid Rosendal mindre.

FÖRSLAG

Utrustning lekplatsen

Lekplatsen bäddas in i grönska, utrustad med fler sittplatser och har fortsatt fokus på de yngre barnen. Lekvärdet på lekplatsen bibehålls men utrustningen uppgraderas. Den nya utrustningen är enkel och klassisk i sitt formspråk och färgsättning. Två lekobjekten specialritas och hämtar inspiration från platsen.

GUNGOR

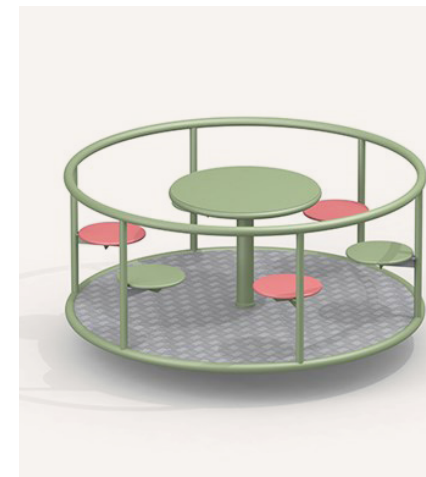
Referensbild gungställningen. Ställningen lackas i en ljus grön kulör och utrustas med småbarnsgunga och fågelbogunga. Uppdaterade säkerhetsmått leder till att antalet gungplaser reduceras något i förhållande till nuvarande situation.

RUTSCH

Referensbild rutschbana. Klassiskt och enkelt utförande. Ställs i en glänta bland blommor och buskar.

KARUSELL

Referensbild karusell.

LEKOBJEKT

Lekobjekten i metall hämtar inspiration från barnboken Örnis bilar som utspelar sig vid och kring Mariatorget. Från kiosken som placeras i sandlådan kan man sälja pinnkorv i löv och det finns en liten bil med 2-3 sittplatser.

FÖRSLAG

Växtmaterial

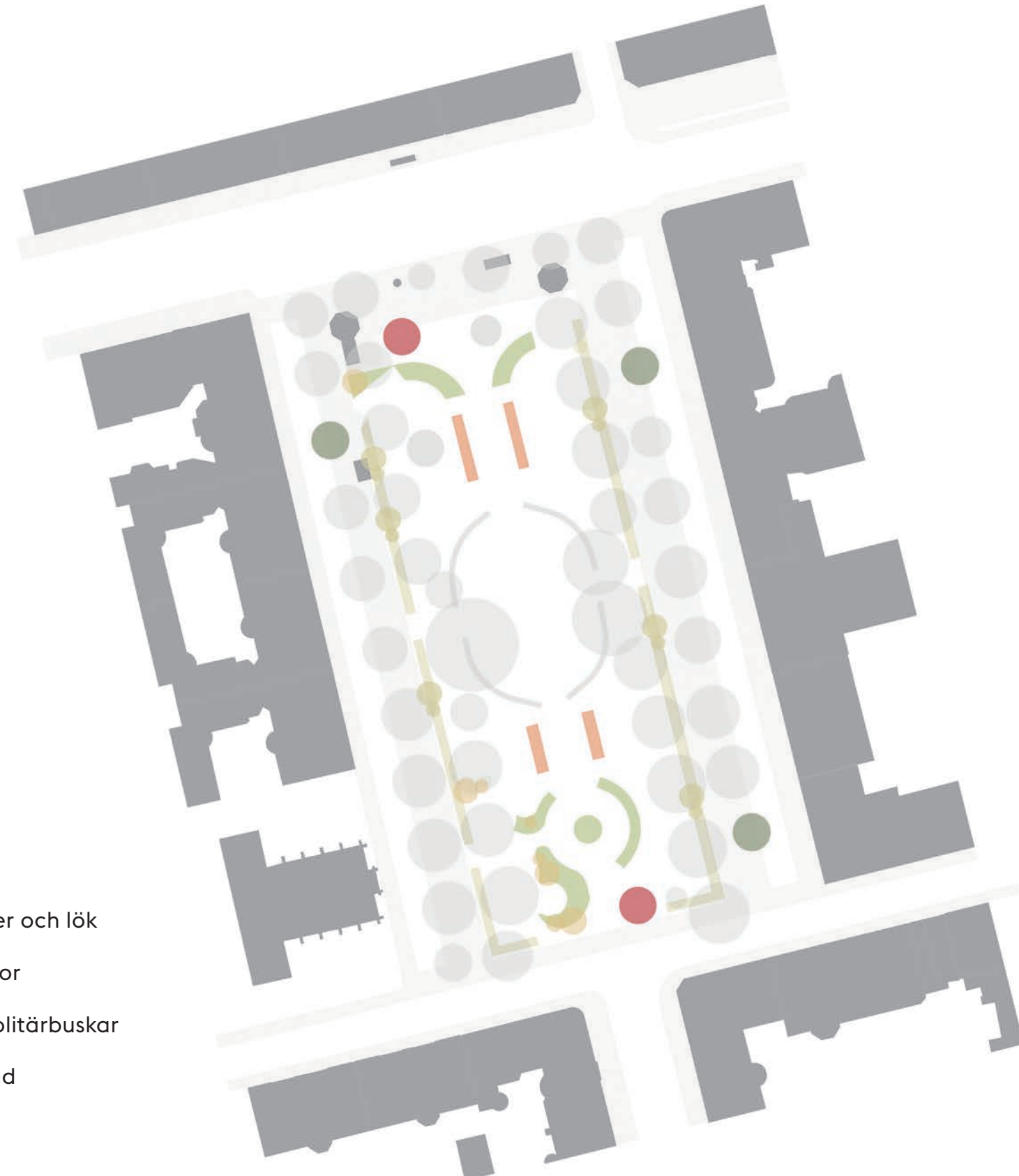
Trädbeståndet i parken har idag en viss variation men förnygras och koppleteras med ytterligare arter. Luckor i allérna fylls i med nya lindar där så är möjligt.

Häcken kring fontänrummet behålls i sin nuvarande form men sänkas något i höjd för att få bättre överblick över rummet.

De uppskattade sommarblomsplanteringarna behålls men får en ny form. Så även den friväxande häcken som omger hela parken. Parken får fortastt en grön inramning av frodig grönska. Ramens växtmaterial får gärna var vintergrönt och så pass lågt att det går att man har fri siktlinje från allérna in i parken.

Vid parkens båda entrérum anläggs perennplanteringar med inslag av blommande och bärande buskar. Variationen av buskarna ger grönska och färgring under en större del av säsongen.

I de nya plateringarna sätts lök så som snödroppe, krokus och vitblommande narcisser.

-
- Befintlig häck
 - Befintigt träd
 - Buskplantering
 - Buskar, perenner och lök
 - Sommarblommor
 - Buskträd och solitärbuskar
 - Blommande träd
 - Alléträd

FÖRSLAG

Växtmaterial

BLOMMANDE OCH BÄRANDE TRÄD

Bild: Pixabay

Bild: Pixabay

Bild: Pixabay

SOLITÄRBUSKAR MED ÅRSTIDSVARIATIONER

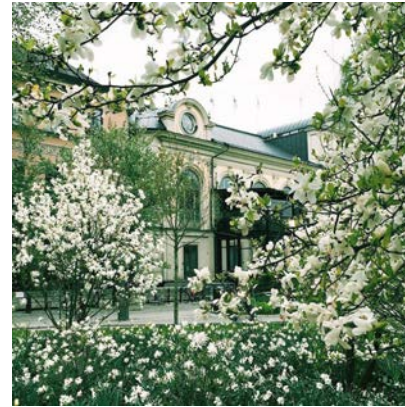

Bild: Pixabay

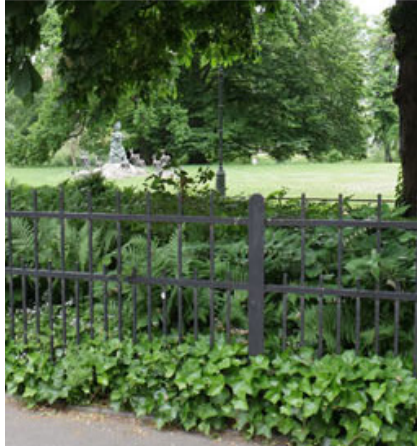

Bild: Pixabay

Bild: Pixabay

FRIVÄXANDE BUSKAR OCH MARKTÄCKARE

PERENNER FÖR SOL OCH SKUGGA

Bild: Pixabay

Bild: Pixabay

LÖKAR

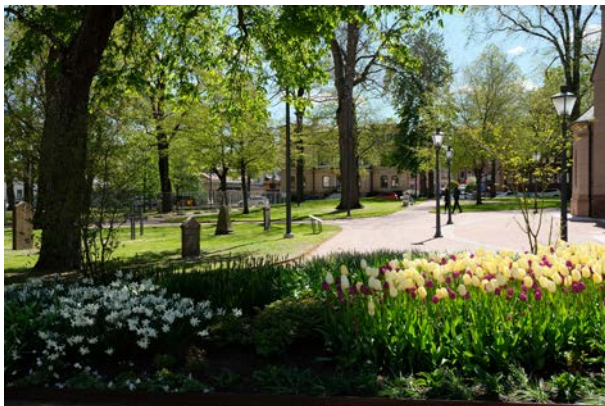

Bild: Pixabay

Bild: Pixabay

FÖRSLAG

Sittmöbler

Fler och mer varierade sittmöjligheter var något som efterfrågades i medborgardialogen. I omgestaltningen kan nya sittmöbler även bidra till att strukturera upp parken och etablera fler rum att vistas i.

BEFINTLIGT MÖBLEMANG

Referensbilder befintligt möblemang. Det befintliga möblemanget på Mariatorget i form av Tessinsoffan blir kvar men flyttas ut till alléerna

NYTT FRISTÅENDE MÖBLEMANG

Tessins ersättare i parken blir den klassiska Stockholmssoffan som historiskt förekommit i parken. På gräsmattan kan solstolsversionen av soffan placeras ut för att erbjuda fler typer av sittmöjligheter i parken. Referensbilder Stockholmssoffan, produkten produceras av flera olika likvärdiga producenter.

NYTT PLATSANPASSAT MÖBLEMANG

En sammakopplad svängd version av Stockholmssoffan placeras i rummet vid fontänen och en svängd bänk avgränsar och markerar entrén vid platsbildningen mot Hornsgatan. Referensbilder från Fatbursparken (White) och Holger Blooms plats (AJ Landskap).

FRITT MÖBLEMANG

Bild: Pixabay

Kioskägarna uppdaterar sitt möblemang på uteserveringarna. Lösa möbler ger en flexibel och riktninglös känsla. Önskvärt vore att uteserveringarnas möblemang relaterar till parkens övriga utrustning och gestaltning.

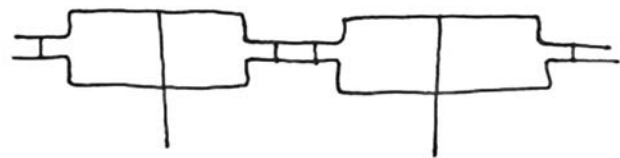
FÖRSLAG

Räcken och kanter

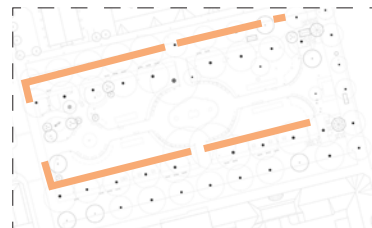
Det så kallade Karlavägsräcket behålls i befintligt läge och som yttre ram runt parken. Invändigt i parken finns ett mindre befintligt gräskantskydd. Parken kompletteras med insprängningsskydd och gräskantskydd vid lekplatsen.

Storgatstensfriser kantar gräsytor och planteringar. Häckar bildar rum i parken och klipps och ordas så att det finns visuell kontakt mellan rummen.

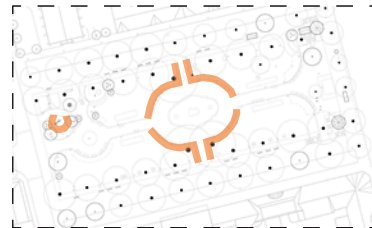
RÄCKEN

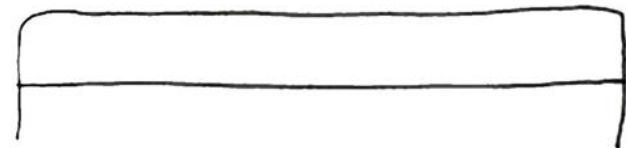
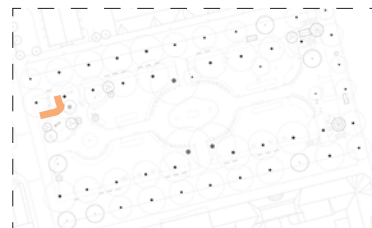
Karlavägsräcke

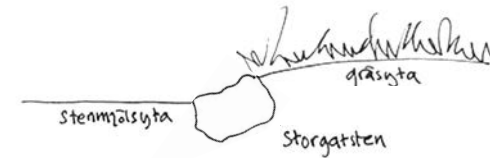
Gräskantskydd

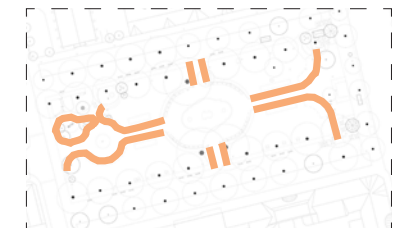
Insprängningsskydd lek

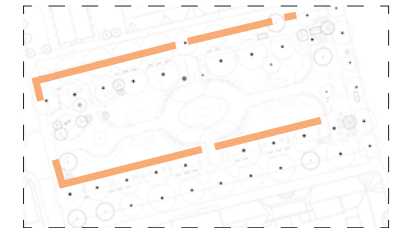
KANTER

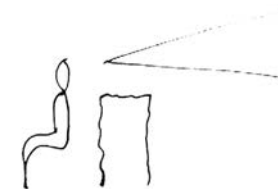
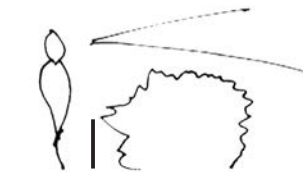
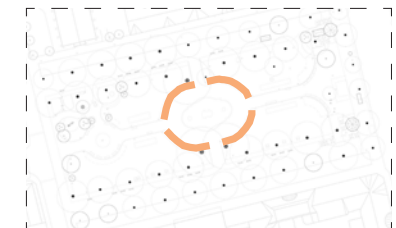
Storgatstensfris

Friväxande häck

Klippt häck

FÖRSLAG

Parkens färgskala

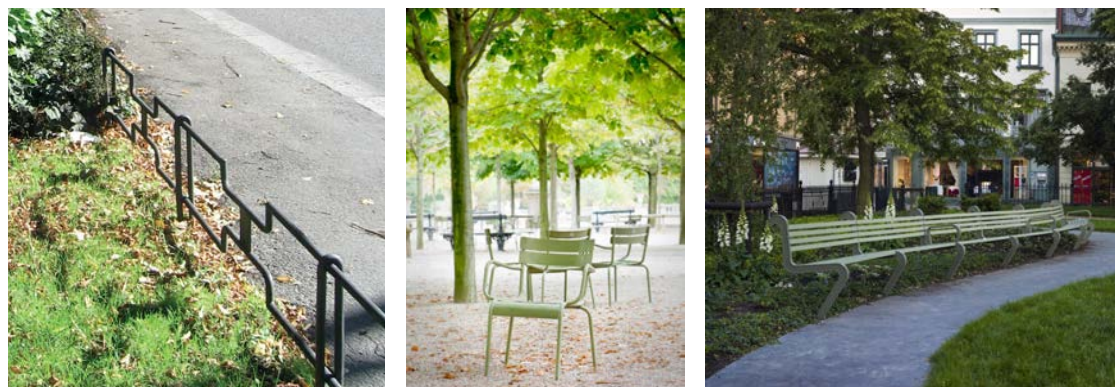
Parkens befintliga färgskala i svart och stockholmsgrön mjukas upp med en ljusare grågrön färg på parksoffor och lekutrustning. När den befintliga utrustningen i parken underhållsmålas skiftar de objekt som är målade i nyansen stockholmsgrönt RAL 6009 till den nya stockholmsgröna d.v.s. RAL 6008.

PARKENS FÄRGSKALA

Nya stockholmsgrön

Ljus och varm grågrön

Befinligt möblemang och räcken i svart och stockholmsgrönt RAL 6008. Det nya möblemanget går i mjuka gröna nyanser som accentuerar grönskans färg.

LEKPLATSENS FÄRGSKALA

Varm grågrön

Ljus och varm grågrön

Blekröd

Lejongult

Fotograf: Werner Nystrand

Lekutrustning i olika nyanser av grönt och accentfärg i Lejongult (lekkiosken) och blekare röd (brandbilen).

FÖRSLAG

Belysning och dagvatten

BELYSNING

Befintlig belysning

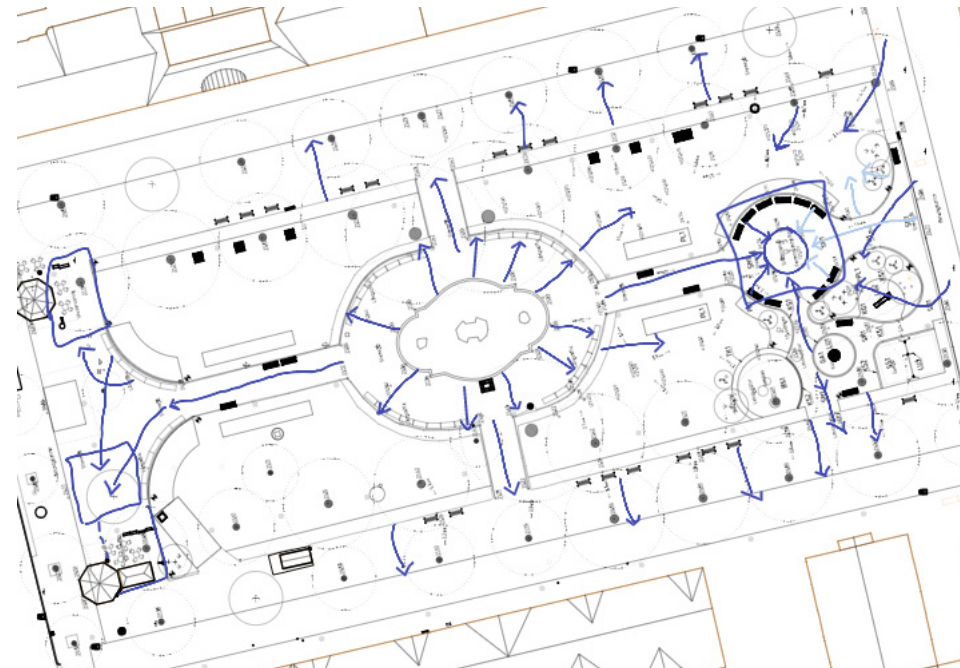
Förslag på ny belysning

Sedan 2010 finns belysning "Hinken" i parken. Ett nytt lager som skiljer sig från parkens historiska uttryck. Den ger ett fint ljus kvällstid men är ett dominant objekt i parken under dagtid. Dagens armatur behålls tills vidare men behöver rengöras och uppdateras med LED.

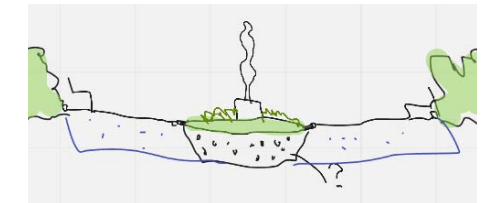
När belysningen i framtiden uppdateras föreslås en mer klassisk armatur som förhåller sig till den tidigare globbelysningen i parken. En möjlig armatur är Selux modell Aira Gold Pole-top luminaire med klar kupa.

HANTERING AV DAGVATTEN OCH SKYFALL

Plan för avrinning inom parken

<< Ytor lutas mot grönytor och omhändertas i planteringar. Storgatstensrännor synliggör vattnet och leder det på rätt väg. Under de nya planteringarna anläggs större växtbäddar vilka klarar att härberga vatten från karftigare regn.

Växtbäddar

Mariatorget ligger i ett område som förväntas påverkas negativt vid skyfall och parallellt med med programarbetet för upprustningen av parken genomförde SWECO en fördjupade förstudie där lösningar på skyfallsproblematiken utreddes.

Syftet med förstudien var att identifiera åtgärder som kan reducera konsekvenserna vid skyfall och som samtidigt passar gestaltningsmässigt till den planerade upprustningen av Mariatorget.

Åtgärdsförslagen som presenteras är möjliga anläggningar för att hantera skyfallsvatten som inte påverkar höjdsättningen inom parken eller den planerade upprustningen av parken.

De föreslagna skyfallsåtgärderna består av skelettjordar som anläggs i samband med växtbäddsrestaureringen vid trädallén samt ett kassetmagasin. För att kunna fördröja och avleda vattnet in i parken föreslås att korsningen vid Sankt Paulsgatan / Swedenborgsgatan höjs upp.

BILAGA

Skisser i digital modell, redovisar inte det slutgiltiga förslaget.

BILAGA

Skisser i digital modell, redovisar
inte det slutgiltiga förslaget.

BILAGA

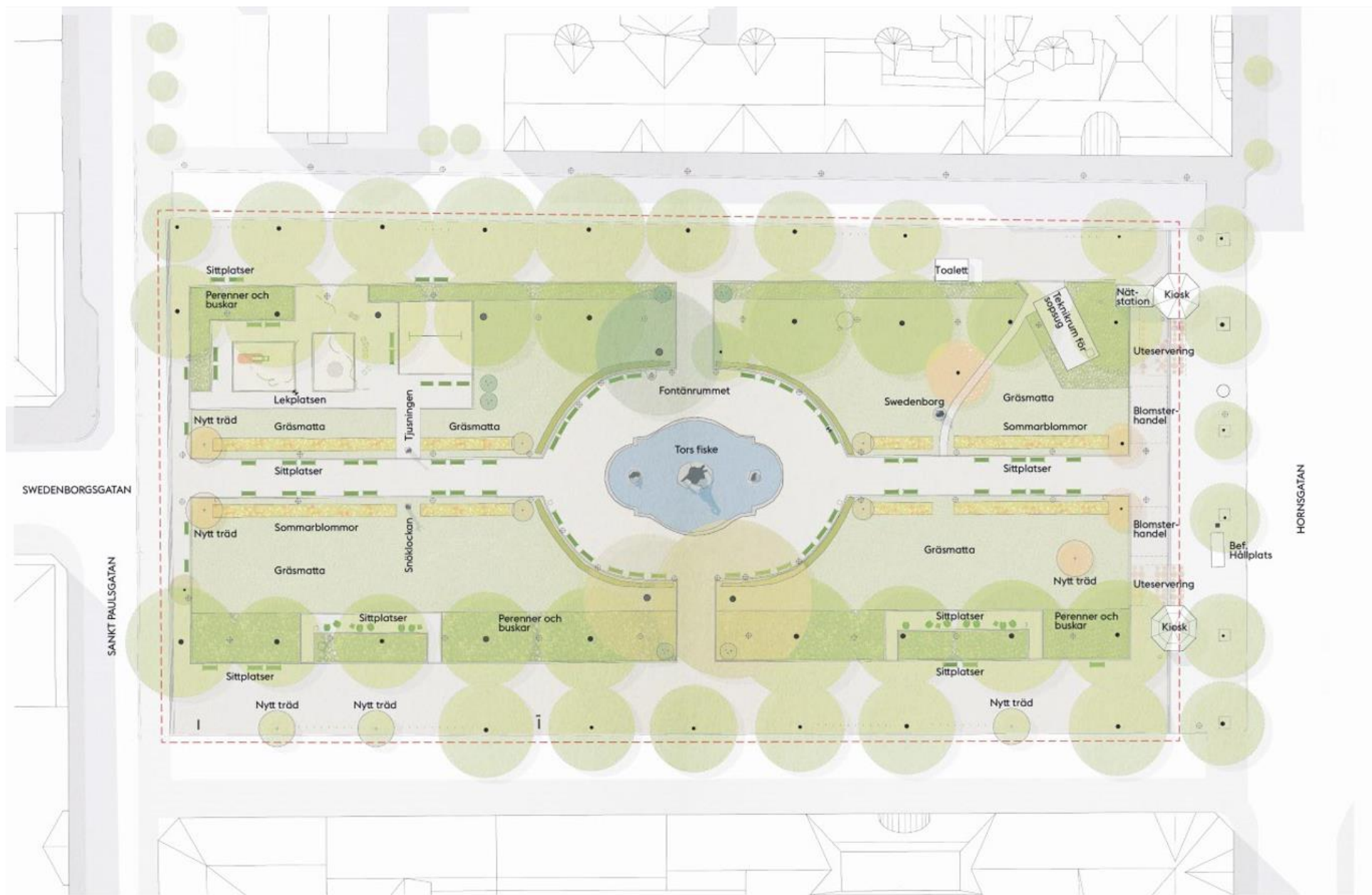
Skisser i digital modell, redovisar
inte det slutgiltiga förslaget.

BILAGA

Skisser i digital modell, redovisar inte det slutgiltiga förslaget.

ILLUSTRATIONSPLAN

1:400

Bilaga 3 till ansökan om klimatinvesteringar - Renovering av befintliga växtbäddar för träd med biokol samt utbyte till genomsläppligt markmaterial längs med den östra allén på Mariatorget

Bilder på Mariatorgets grusytor i den östra allén som visar att dagvattnet inte kan infiltreras i marken.

Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning 2024.

Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning 2024.

Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning 2024.

Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning 2024.

Klimatinvesteringar Tanto - investering

Information om klimatinvesteringar finns på intranätet:

[Klimatinvesteringsmedel - Stockholms stads intranät](#)

Kontakt stadsledningskontoret:

klimatinvesteringar@stockholm.se

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Sökande nämnd:

Södermalms stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Esther Östin

Roll:

Enhetschef

Telefon:

08-508 12 880

Epost:

esther.ostin@stockholm.se

Namn på projekt:

Skyfalls- och dagvattenåtgärder i Tantolunden.

Sökt belopp (mnkr)

Avrundat till närmsta hundratusental

4,4 mnkr

1. Projektbeskrivning

Ansökan ska innehålla en tydlig beskrivning av den tänkta åtgärden med mål och syfte.

1.1 Projektets mål och syfte

Projektets syfte är att omhänderta och fördröja dagvatten och vatten som uppstår vid skyfall på några platser i Tantolunden.

Tantolunden är en så kallad bergspark med få ytor som kan fördröja och infiltrera dagvatten och vatten från skyfall. För området har en dagvattenutredning tagits fram med åtgärder för specifika platser (se bilagan).

Denna ansökan omfattar följande delar som ingår i dagvattenutredningen:

1. Åtgärda översvämningproblematiken vid Tantolundsvägen/Årstavikens strandpromenad (åtgärds punkt 8 i utredningen).

Vid kraftiga regn rinner stora vattenmängder via koloniområdet och Tantolundsvägen ned på den aktuella platsen vid Tantolundsvägen/Årstavikens strandpromenad. Vattnet rinner förbi befintlig dagvattenbrunn vid Tantolundsvägen då den är i funktion. Se vidare beskrivning i utredningen med start på sidan 35. Se skyfallskarta från Dp-map i bilaga 2.

Följande åtgärder planeras för platsen (2,5 mnkr):

- Anlägga ett fördröjningsmagasin under mark i den övre delen av koloniområdet (Södra Tantolunden).
- Byta ut befintliga dagvattenledningar och dagvattenbrunn vid Tantolundsvägen.

2. Åtgärda översvämningproblematiken vid Ekermans gränd och en plats norr om parkeringsytan mot Ringvägen 18 (åtgärds punkt 1 och åtgärds punkt 2 i utredningen).

Platserna är utsatta för stora vattenmängder som kommer från omgivande parkområden. Detta orsakar stora framkomlighetsproblem för gående, cyklister och barn som bland annat ska besöka lekplatsen (Tågparken) som ligger vid stambanan. Under vinterhalvåret skapas stora problem med isbildning som hindrar framkomligheten och skapar olycksfallsrisk. Förvaltningen har under en längre tid erhållit många klagomål och synpunkter som gäller dessa två platser. Se vidare beskrivning i utredningen på sidorna 10-17.

Följande åtgärder planeras för de två platserna (1,9 mnkr):

- Fördröjning av dagvatten från omgivande platser genom att anlägga platsspecifika vegetationsklädda fördröjningsytor. Det valda växtvalet kommer, förutom att fördröja dagvattnet, även bidra till att stärka det gröna sambandet i den ekologiskt viktiga bergsparken, detta i enlighet med stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅE)

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.2 Koppling till relevant handlingsplan

Ange hur projektet bidrar till Stockholms stads förslag till klimathandlingsplan 2030 eller Stockholm stads handlingsplan för klimatanpassning

Stockholm stads handlingsplan för klimatanpassning, exempel sidan 36 (ansvar för omhändertagande av dagvatten) samt aktivitet 10 (kring ansvarsfördelning för skyfalls- och dagvattenåtgärder).

1.3 Beskrivning av vald lösning med motivering

Genom att tillföra ovan beskrivna anläggningar i Tantolunden kommer dagvatten och regnvatten vid skyfall på ett effektivt sätt fördröjas/omhändertas. Investeringarna kommer att skydda befintliga parkanläggningar såsom parkvägar från skador orsakade av vattenmängder såväl under sommarperioden som under vintern. Aktuella platser kommer att erhålla full tillgänglighet året runt. Det tillförda växtmaterialet kommer att tillföra området ökad ekologisk mångfald.

1.4 Beräkning av CO2-reduktion eller effekt av klimatanpassning

Om projektet avser ökad klimatnytta ska en kalkyl med beräkning av CO2-reduktion från energicentrum redovisas FÖRE och EFTER investeringen.

Om projektet avser klimatanpassning – beskriv den risk som åtgärden avser att avhjälpa eller minska och vilken effekt åtgärden förväntas få på den identifierade risken kopplat till de platsspecifika förutsättningarna.

Åtgärderna som beskrivs ovan kommer att minska skador på parkinfrastrukturen (exempelvis gångvägar) förorsakat av större vattenmängder.

1.5 Andra nyttor/mångfunktionalitet

Beskriv andra miljönyttor som biologisk mångfald, riskreducering, effekter på trygghet och social hållbarhet etc.

Åtgärderna kommer, förutom att omhänderta stora dagvattenmängder, även öka den biologiska mångfalden, förbättra tillgängligheten samt skapa en attraktivare och tryggare stadsmiljö.

1.6 Nya arbetssätt eller innovation

Beskriv eventuella nya arbetssätt eller inslag av innovation i projektet.

Utredning kring möjligheten att använda fördröjningsmagasin, var det är lämpligt att placera ut dessa och hur vattnet skulle kunna användas under längre torkperioder är ett nytt arbetssätt för förvaltningen,

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.7 Uppföljning och utvärdering

Beskriv hur och när uppföljningen och utvärderingen av insatsen ska göras.

Utvärdering av projektet kommer att redovisas i samband med verksamhetsberättelsen för 2025.

2. Tidplan

Ansökan ska innehålla en tidplan med insatsens genomförande från start till uppföljning och slutredovisning. Insatsen ska vara genomförd under innevarande år.

Planering för insatserna: Våren 2025

Anläggning: Start under våren/sommaren 2025.

Avslut: Hösten 2025.

3. Beskrivning av utgifter och eventuell medfinansiering

Ansökan ska redovisa insatsens totala investering uppdelat på relevanta kostnadsposter. Eventuell egen medfinansiering redovisas och extern medfinansiering redovisas i förekommande fall. Om insatsen till del ska genomföras av annan nämnd eller bolagsstyrelse ska denna del specificeras.

Anläggandet av ett fördröjningsmagasin samt vegationsytor uppgår till 4,4 mnkr. Ingen medfinansiering eller inkomster planeras för detta projekt.

4. Påverkan på framtida driftkostnader

Av ansökan ska det framgå om och/eller hur insatsen kan förväntas påverka nämndens eller annan nämnd/styrelses framtida driftkostnader, inklusive kapitalkostnader.

Ovan beskrivna åtgärder förväntas minska driftkostnaderna på sikt.

5. Projektansökan har stämts av med stödfunktion

Skyfallsfunktionen

5.1 Eventuell kommentar från stödfunktion

Del 1: Det är ingen risk som kommer att omhändertas med denna åtgärd i och med åtgärden syftar till att ta bort en mindre lågpunkt i en parkväg. Återkommande vattenansamlingar där sker också pga en kollapsad utloppsledning. Det handlar mest om effektiv avvattning (och underhåll av systemet) snarare än skyfallshantering.

Del 2:

- Åtgärds punkt 1 i dagvattenutredning: **Bra åtgärd (nedsänkt växtbädd)**. Meningsfullt för bättre framkomlighet till parken samt minskning av översvämningsskador på byggnader trots att den ha liten effekt i och med den små volymen som den kan omhänderta. Minskad volym som når GC-tunneln under Ringvägen som utgör en lågpunkt. Denna lågpunkt får ca 0,5 m vatten även vid 20-årsregn. När denna lågpunkts fylls rinner vattnet vidare och kan skada bl.a. ett hotell och en förskola på vägen till recipienten.

- Åtgärds punkt 2 i dagvattenutredningen: **Bra åtgärder** för framkomlighet till parken även vid mindre regn som utredningen framför men främst en positiv påverkan till tågtunneln som leder till Södra Station eftersom åtgärderna medför både minskning och fördröjning av avrinningen dit.

6. Övriga upplysningar

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

7. Bilagor

Bilaga 1: Dagvatten-PM Tantolunden. Dagvattenåtgärder i befinlig miljö. 2024-06-27.

Bilaga 2: Skyfallskarta Tantolunden.

Dagvatten-PM Tantolunden

Dagvattenåtgärder i befintlig miljö

2024-06-27

Reviderad -

Structor

Beställare: Södermalms stadsdelsförvaltningen
Konsultbolag: Structor Mark Uppsala AB
Uppdragsnamn: Dagvattenåtgärder i befintlig miljö
Uppdragsnummer: 2559
Datum: 2024-06-27
Senast reviderad: -
Uppdragsledare: Anna Thorsell
Handläggare: Anna Thorsell
Granskare: Jessica Stålheim, 2024-01-11

Status: Slutgiltig handling

Versionshistorik:

Datum	Version	Typ av förändring	Utförd av	Förändring på sida/sidor

INNEHÅLL

1. Inledning.....	5
2. Förutsättningar	5
2.1. Områdesbeskrivning.....	5
2.1.1. Platsbesök	5
2.1.2. Befintlig dagvattenhantering.....	6
2.1.3. Avrinningsområde	6
2.2. Recipient	6
2.2.1. Recipienter och miljö kvalitetsnormer	6
2.3. Geologi och hydrogeologi.....	7
2.3.1. Jordarter och jorddjup.....	7
2.3.2. Grundvatten.....	8
3. Riktlinjer för dagvattenhantering	9
4. Dagvattenberäkningar	9
4.1. Dagvattenflöden	9
5. Befintliga åtgärdsområden och lösningsförslag.....	10
5.1. Punkt 1	10
5.1.1. Dagvattenberäkningar Punkt 1	11
5.1.2. Lösningsförslag Punkt 1	12
5.2. Punkt 2.....	15
5.2.1. Dagvattenberäkningar Punkt 2	16
5.2.2. Lösningsförslag Punkt 2	16
5.3. Punkt 3.....	17
5.3.1. Dagvattenberäkningar Punkt 3	18
5.3.2. Lösningsförslag Punkt 3	19
5.4. Punkt 4 och Punkt 5.....	21
5.4.1. Dagvattenberäkningar Punkt 4 och 5	22
5.4.2. Lösningsförslag Punkt 4 och 5	25
5.5. Punkt 6.....	28
5.5.1. Dagvattenberäkningar Punkt 6	29
5.5.2. Lösningsförslag Punkt 6	31
5.6. Punkt 7.....	33
5.6.1. Dagvattenberäkningar Punkt 7	34

5.6.2. Lösningförslag Punkt 7	35
5.7. Punkt 8	35
5.7.1. Dagvattenberäkningar Punkt 8	36
5.7.2. Lösningförslag Punkt 8	37
5.8. Punkt 9	39
5.8.1. Dagvattenberäkningar Punkt 9	41
5.8.2. Lösningförslag Punkt 9	42
5.9. Punkt 10	43
5.9.1. Dagvattenberäkningar Punkt 10	44
5.9.2. Lösningförslag Punkt 10	45
5.10. Punkt 11	48
5.10.1. Dagvattenberäkningar Punkt 11	49
5.10.2. Lösningförslag Punkt 11	50
6. Principlösning nedsänkt yta	51
7. Drift och skötsel	52
8. Säsongvariationer	52
9. Inför nästa skede	52
10. Slutsats	53

1. INLEDNING

Tantolunden som är ett av de största parkområdena i Stockholms innerstad består av parkmark och koloniträdgårdsområde. Tantolunden är väldigt kuperat och stående dagvatten, översvämningar och isbildning gör det idag svårt för allmänheten att ta sig fram på avsedda gångstråk. Befintlig dagvattenhantering ska därför förbättras i syfte att ta till vara på dagvattnet i kombination med att öka tillgängligheten av parken.

2. FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1. OMRÅDESBESKRIVNING

Tantolunden ligger på västra sidan av Södermalm i Stockholm. Området avgränsas av järnvägen i syd, Ringvägen i öst, Drakenbergsområdet i nord och av Årstaviken i sydväst.

Figur 2-1. Orienteringsfigur där Tantolundens placering redovisas med rött. Källa: Kartdata ©2023 Google.

2.1.1. PLATSBESÖK

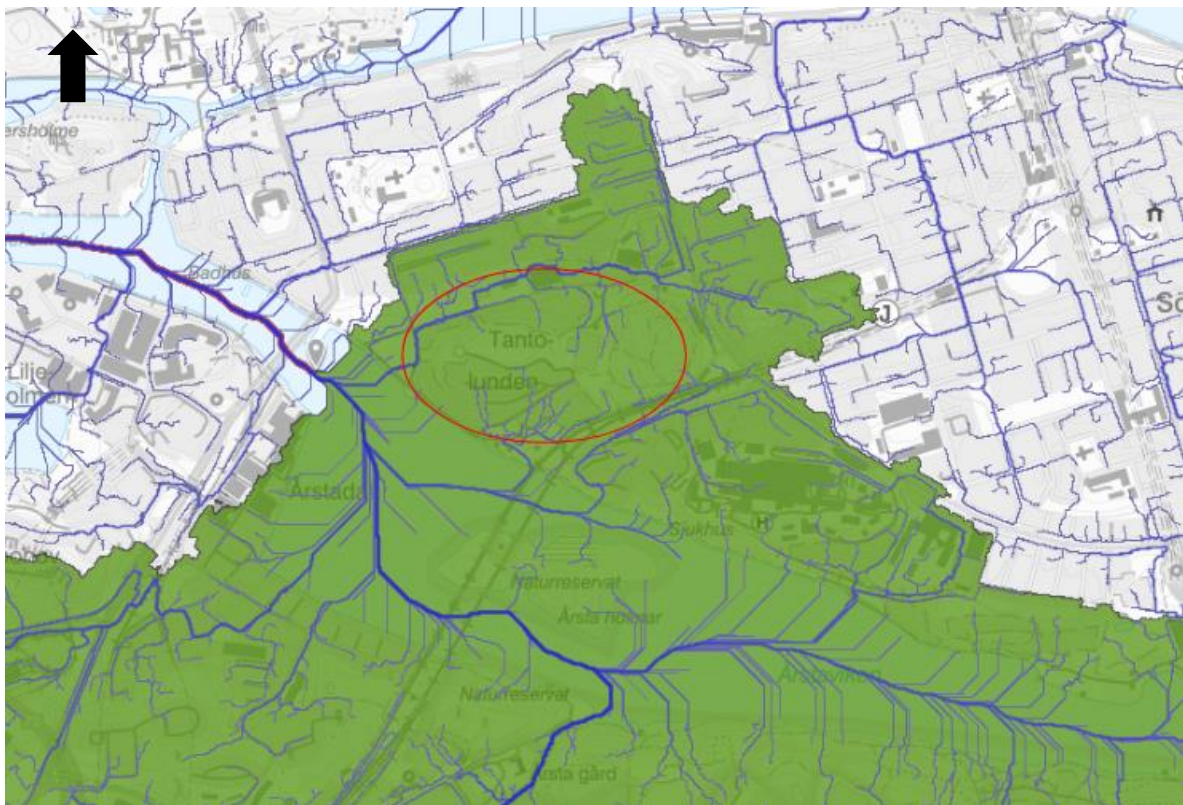
Ett platsbesök utfördes tillsammans med Shira Jacobs från Södermalms stadsdelsförvaltning 2023-09-13. Vid platsbesöket studerades befintliga dagvattenlösningar och flödesvägar för att skapa en uppfattning om problem som uppstår vid större regnmängder och vid isbildning vintertid.

2.1.2. BEFINTLIG DAGVATTENHANTERING

Befintlig dagvattenhantering består i huvudsak av naturlig avrinning från högre belägna punkter till lägre då Tantolunden utgörs av ett berg. Ränndalar av smågatsten leder ofta vattnet längs med de asfalterade gångbanorna. På vissa platser i utkanten av parken i de lägre områdena finns anslutning till befintligt kommunalt dagvattensystem

2.1.3. AVRINNINGSSOMRÅDE

Dagvattnet från hela Tantolunden avrinner västerut mot recipient Mälaren-Årstaviken, se Figur 2-2.

Figur 2-2. Del av avrinningsområde till Mälaren-Årstaviken. Källa: Scalgo Live 2023-09-14.

2.2. RECIPIENT

2.2.1. RECIPIENTER OCH MILJÖKVALITETSNORMER

Hela Tantolunden tillhör avrinningsområdet för vattenförekomsten Mälaren-Årstaviken¹ som är klassad med **otillfredsställande** ekologisk status och **uppnår ej god** kemisk status.

¹ Vatteninformationssystem Sverige (VISS) <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA51082544>

Den ekologiska statusen bedöms till otillfredsställande med hög tillförlitlighet. Klassningen baseras på miljökonsekvenstypen morfologiska förändringar och kontinuitet.

Den sammanvägda bedömningen för statusen av alla prioriterade ämnen resulterar i att god kemisk status inte uppnås i vattenförekomsten. Detta orsakas av att gränsvärdena för de prioriterade ämnena Perfluoroktansulfon (PFOS), kadmium (Cd), bly (Pb), antracen, tributyltenn (TBT), Kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids i vattenförekomsten.

Tabell 1. Statusklassning och miljökvalitetsnorm för recipienten Mälaren-Årstaviken.

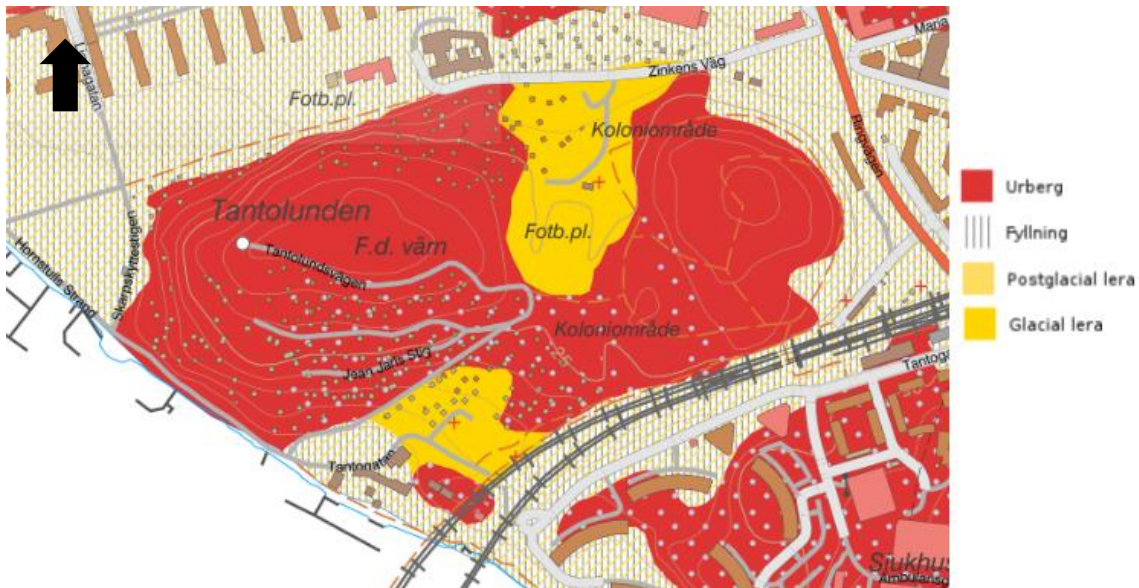
Ekologisk statusklassning	Dålig	Otillfredsställande	Måttlig	God	Hög
Status		X			
Kvalitetskrav			X (år 2027)		
Kemisk statusklassning	Uppnår ej god			God	
Status	X				
Status utan överallt överskridande ämnen	X				
Kvalitetskrav				X (år 2027)	

2.3. GEOLOGI OCH HYDROGEOLOGI

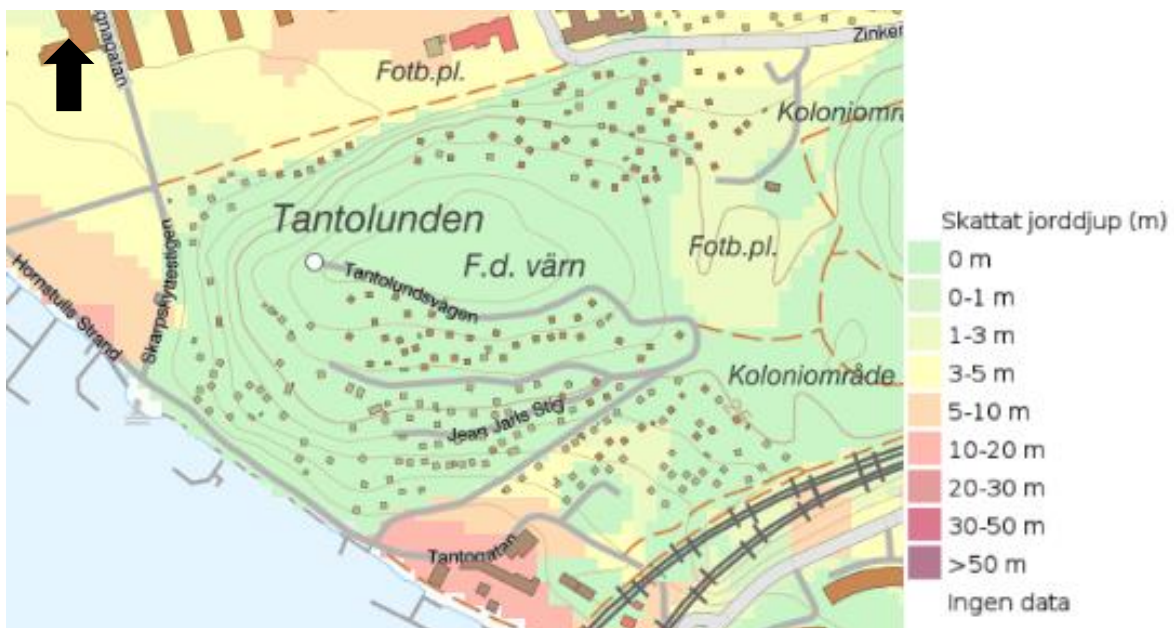
2.3.1. JORDARTER OCH JORDDJUP

Enligt SGU:s kartvisare utgörs Tantolunden främst av urberg, se Figur 2-3 där urberg redovisas med rött, fyllning med underliggande postglacial lera redovisas som randigt och glacial lera redovisas som gult. Jorddjupet är väldigt tunt över hela utredningsområdet, se Figur 2-4.

Markförhållandena är till följd av lera, berg och tunna jordlager inte optimala för infiltration av dagvatten. Vid bergets fot runt om Tantolunden (med undantag där det gränsar mot Årstaviken) finns områden av fyllningsmassor ovan postglacial lera där det kan finns infiltrationsmöjligheter.

Figur 2-3. Jordartskarta över Tantolunden och dess närområde. Urberg redovisas med rött, fyllning med underliggande postglacial lera redovisas som randigt och glacial lera redovisas som gult. SGU:s kartvisare Jordarter 1:25000-1:100000, 2023-09-22.

Figur 2-4. Jorddjupskarta över Tantolunden och dess närområde. Grönt visar på jorddjup 0 meter. Källa: SGU Kartvisare Jorddjup 2023-09-22.

2.3.2. GRUNDVATTEN

Det finns inga uppgifter om grundvattennivåerna inom Tantolunden. Men då området utgörs av berg med tunna jordlager kan det antas att grundvattnet inte kommer störa dagvattenhanteringen.

3. RIKTLINJER FÖR DAGVATTENHANTERING

Då åtgärder implementeras i befintlig miljö ställs inga krav på dagvattenhanteringen från staden eller VA-huvudman. Syftet med uppdraget är dock att förbättra dagens dagvattenhantering genom att skapa bättre placerade avrinningsvägar och nya platser för omhändertagande av dagvatten för en trevligare och mer lättillgänglig miljö i Tantolunden. Detta ska uppnås genom infiltration om möjligt och bättre platser där ansamling av dagvatten inte orsakar svårigheter för framkomlighet på grund av stående vatten och/eller isbildning på gångstråk.

4. DAGVATTENBERÄKNINGAR

4.1. DAGVATTENFLÖDEN

Dagvattenberäkningar har utförts med rationella metoden enligt Svenskt Vatten P110 (se Ekvation 1). Beräkningarna är utförda utifrån befintlig situation och tar inte med någon klimatfaktor.

$$Q_{dim} = A \cdot \phi \cdot i$$

Ekvation 1

Där Q_{dim} är dimensionerande dagvattenflöde (l/s), A är area (ha), ϕ är avrinningskoefficient (-), i är regnintensitet (l/s ha).

Avrinningskoefficient för beräkningarna är satt till 0,1 för *park med rik vegetation samt kuperad bergig skogsmark*².

Det ska dock observeras att dagvattenberäkningarna ska ses som mycket ungefärliga då det finns stora osäkerheter både i avrinningskoefficienten och avrinningsområdenas storlek.

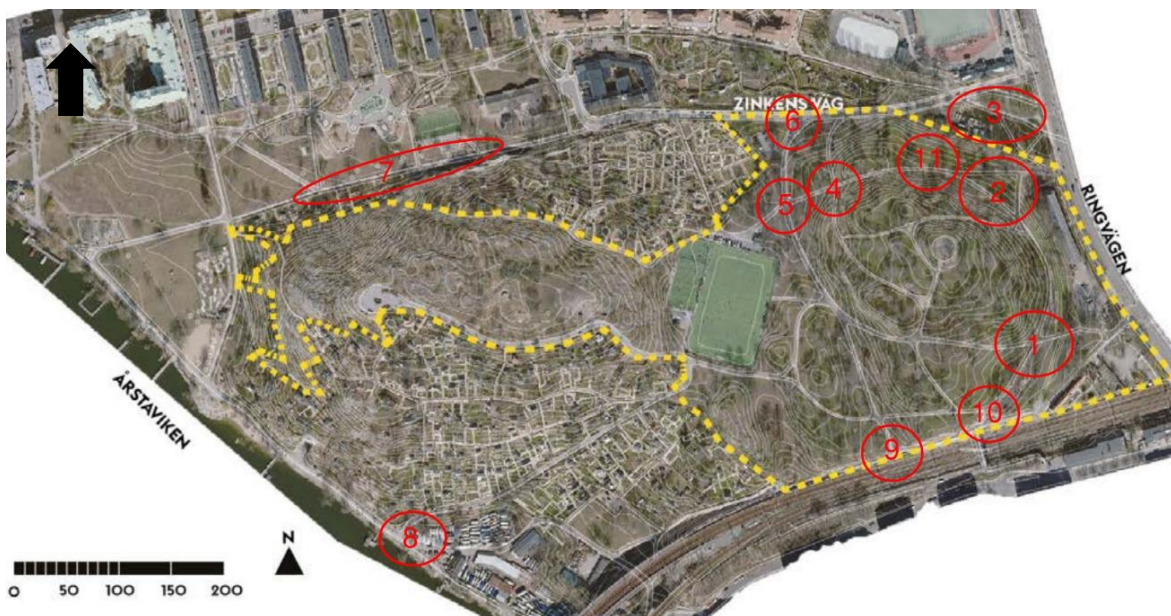
² Svenskt Vatten P110, Tabell 4.8.

5. BEFINTLIGA ÅTGÄRDSOMRÅDEN OCH LÖSNINGSFÖRSLAG

I denna utredning studeras dagvattenhanteringen inom Tantolunden och främst i dess entréer i syfte att kunna förbättra avrinningen och dagvattenhanteringen.

Åtgärdsbehovet är stort medan möjligheterna att ta hand om dagvatten är begränsade. Dagvattennät saknas i princip i hela parken med vissa undantag i de lägre delarna som är i utkanterna av parken. Arbetsmetoden har gått ut på att hitta lämpliga platser för mindre åtgärder som tillsammans ger en positiv inverkan på avrinningen i stort.

I Figur 5-1 markeras elva platser (1-11) som i någon form är i behov av en förbättrad dagvattenhantering.

Figur 5-1. Översikt befintliga områden där en förbättrad dagvattenhantering önskas.

5.1. PUNKT 1

Punkt 1 avser den östra entrén där hårdgjord gångbana kommer ner från nordväst, se Figur 5-2. Dagvatten avleds i dagsläget i rännalar längs gångbanan men flödar ut över gångstråket i öster som är en befintlig lågpunkt. Detta leder till försvårad framkomlighet för cyklister och gångtrafikanter. Grönytorna intill gångbanan är delvis kuperade.

En befintlig rännal som svänger av in mot grönområdet i väster orsakar oönskade erosionsskador i grönytan.

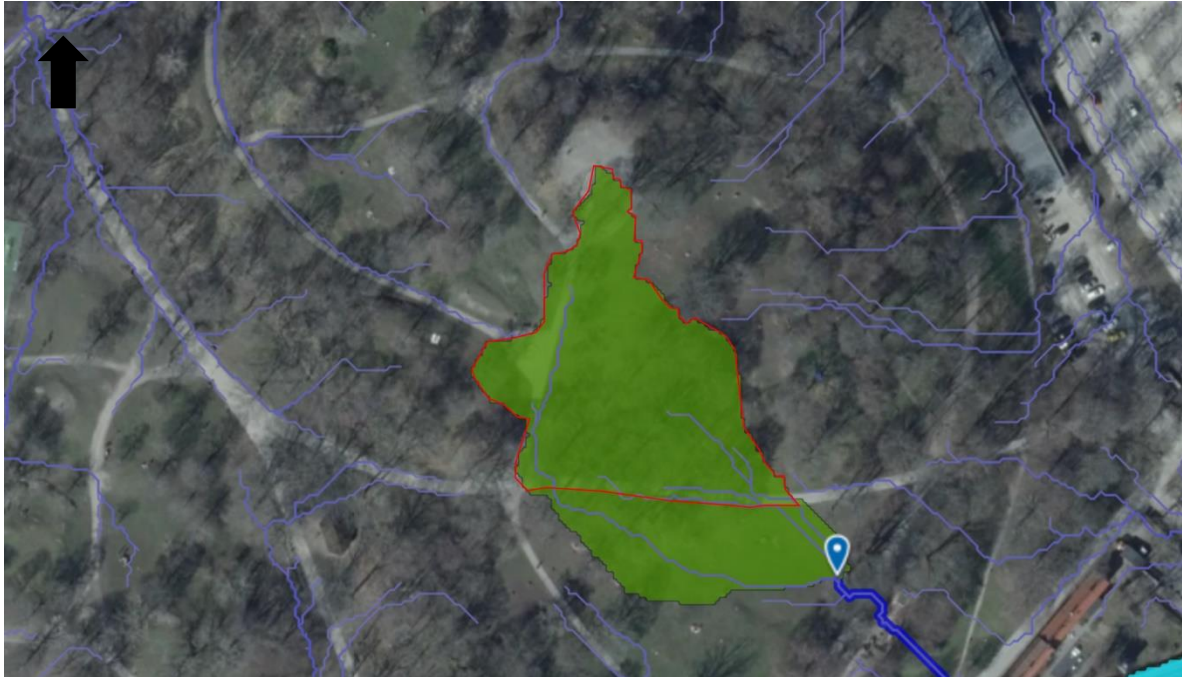
Figur 5-2. Befintlig situation, vy från entré i västlig riktning

Figur 5-3. Befintlig rännadal som svänger in mot grönområde. Erosionsskador i befintlig gräsyta.

5.1.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 1

Enligt flödesvägarna i Scalgo Live avrinner ca 5800 m² till gräsytan väster om Punkt 1. Av hela det gröna avrinningsområdet i Figur 5-4 är det ca 4100 m² som når gångvägen, se röd markering i Figur 5-4, och leds österut i rännalden. Vid 20 mm nederbörd ansamlas ca 2,1 m³ avrinningsvatten.

Figur 5-4. Avrinningsområde till gräsyta väster om Punkt 1. Avrinningsområde uppströms gångvägen med rännalar markerat med röd polygon.

Dagvattenberäkningar för Punkt 1 redovisas i Tabell 2.

Tabell 2. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

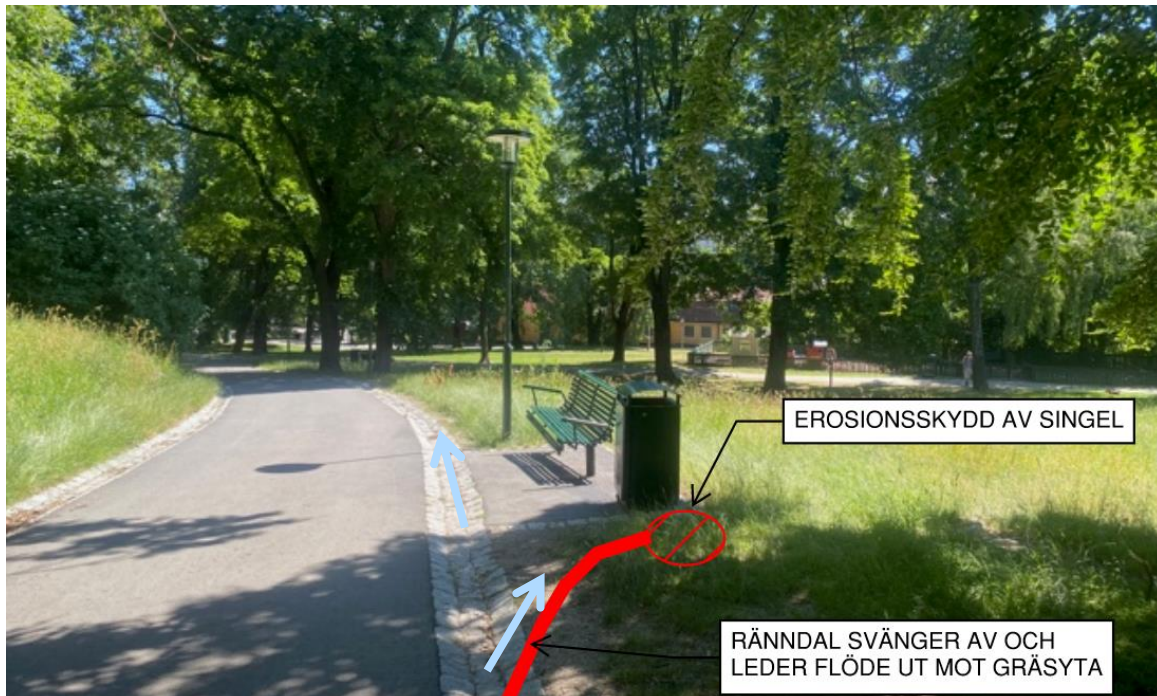
Avrinningsområde	Area [m ²]	ϕ [-]	Area _{Red} [m ²]	Volym [m ³]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punkt 1	4100	0,1	410	2,1	5,5	7,4	9,3

5.1.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 1

- Ta bort rännal i Figur 5-3 som svänger in i befintlig grönyta och orsakar erosionsskador.
- Svänga in ny rännal vid bänk och släppa dagvatten i singel (som en öppen stenkista) för att förhindra erosion på befintlig gräsyta, se Figur 5-6
- Sänka rännal mot gräsyta i sydväst för att leda dagvatten som kommer norrifrån in mot gräsyta för infiltration. En remsa med singel kan med fördel läggas i linje mellan rännal och gräs för att förhindra erosion, se Figur 5-5
- Anläggning av vall för uppbromsning av ytligt avrinnande dagvatten, se Figur 5-7.

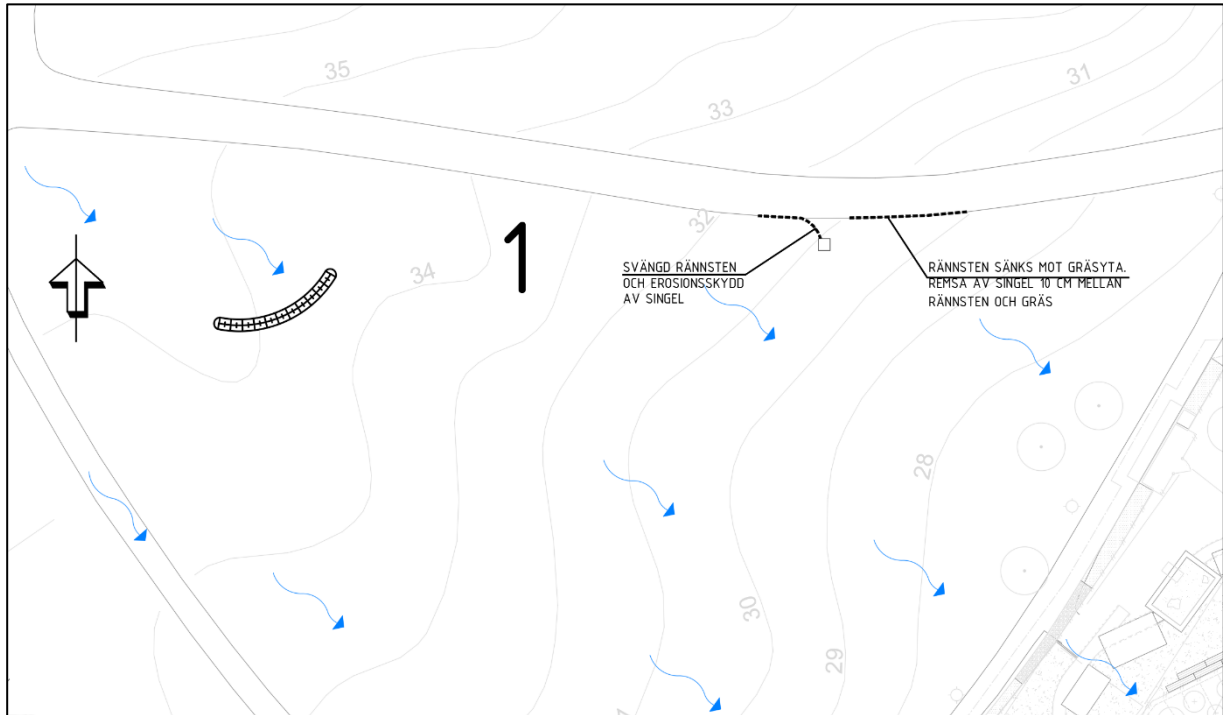
Figur 5-5. Ungefärlig placering för att avleda avrinning i rännal till gräsyta.

Figur 5-6. Ungefärlig placering för att avleda avrinning i rännal till gräsyta.

Figur 5-7. Ungefärlig placering för föreslagen uppvallning av markytan.

Figur 5-8. Sammanställning lösningsförslag Punkt 1.

5.2. PUNKT 2

Befintlig entré i nordost. Vatten ansamlas i lågpunkt och svämmar ut över gångstråk. Korg för discogolf kommer flyttas. Finns utrymmer för en större åtgärd/dagvattenanläggning.

Figur 5-9. Befintlig situation, vy i nordöstlig riktning.

5.2.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 2

Enligt flödesvägarna i Scago Live avrinner ca 9100 m² till entrén benämnd Punkt 2. Vid 20 mm nederbörd ansamlas ca 3,8 m³ avrinningsvatten i lågpunkten.

Figur 5-10. Avrinningsområde Punkt 2.

Dagvattenberäkningar för Punkt 2 redovisas i Tabell 3.

Tabell 3. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

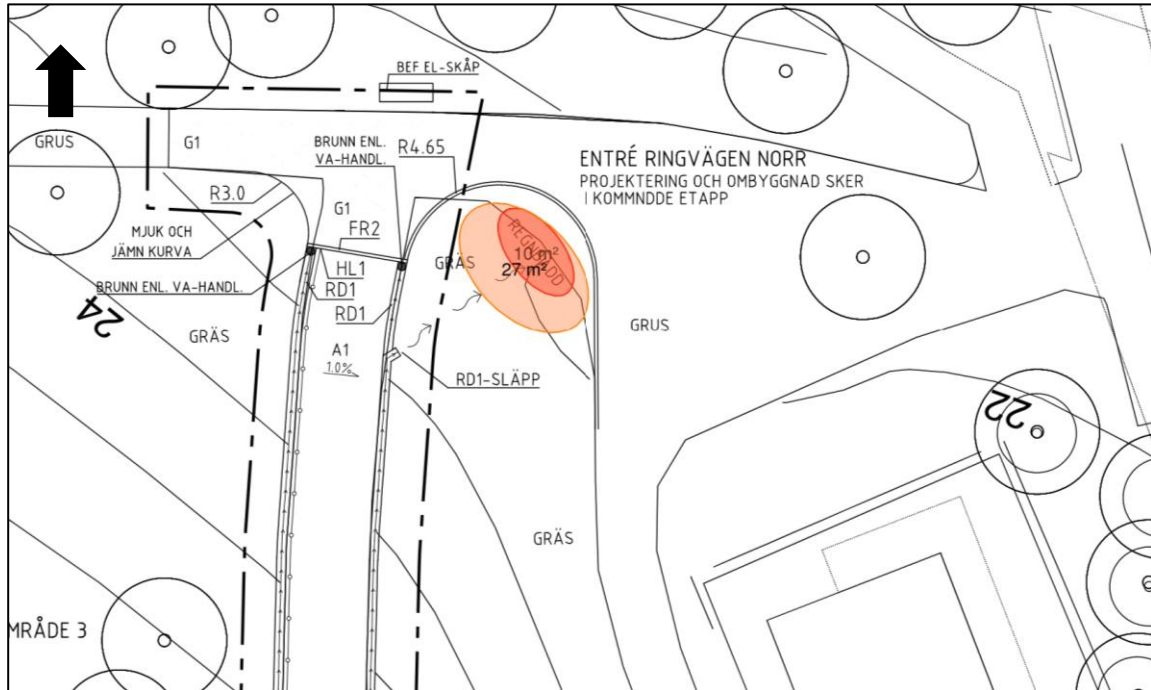
Avrinningsområde	Area [m ²]	ϕ [-]	Area _{Red} [m ²]	Volym [m ³]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punk 2	9116	0,1	912	3,8	12,2	16,5	20,8

5.2.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 2

Tengbom har tagit fram ett lösningsförslag för ny utformning och dagvattenhantering i Punkt 2, se ritning L-30-1-07 ARBETSOMRÅDE 3. Inritad regnbädd är 10 m² med okänd utformning i form av ytlig fördröjningszon, djup och jordtyp.

För att tillgodoräkna sig 4 m³ i den ytliga fördröjningszonen behöver nedsänkningen vara 15 cm, och arean 27 m², förslag presenteras i Figur 5-11. Föreslagen regnbädd i handling från Tengbom redovisas med rött i Figur 5-11 och förslag på regnbädd med area 27 m² redovisas med orange. Dagvattenlösningen behöver inte utformas enligt orange markering så länge den kan ta emot 4 m³ dagvatten.

Då det finns befintligt och planerat ledningsnät för dagvatten i nära anslutning till regnbädden kan en bräddbrunn med fördel anläggas i regnbädden för att möjliggöra bräddning av dagvatten vid mycket stora regn.

Figur 5-11. Lösningförslag Punkt 2. Föreslagen regnbädd i handling från Tengbom 231206 redovisas med rött. Förslag på regnbädd med area 27 m² redovisas med orange.

5.3. PUNKT 3

Entré i nordöstra delen av Tantolunden som har stora problem med dagvatten på gångbana vid nederbörd. Punkt 3 utgörs av en lågpunkt och ytligt tillrinnande dagvatten kan komma från alla riktningar. Störst avrinningsområde är norrut, se Figur 5-13.

Figur 5-12. Befintlig situation. Vy i sydöstlig riktning.

Figur 5-13. Avrinningsområde (grönt) och lågpunkter (blå) vid 20 mm nederbörd. Källa: Scalgo Live.

5.3.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 3

Enligt Scalgo Live kan totalt ca 130 m³ ansamlas i lågpunkten vid 20 mm nederbörd från det 110 000 m² stor avrinningsområdet. Dock viktigt att poängtera är det utan att räkna bort det dagvatten som tas upp av befintliga brunnar och dagvattenledningsnät inom avrinningsområdet.

Från Tantolunden i söder är det ca 9140 m² som avrinner mot Punkt 3. Vid 20 mm nederbörd bidrar avrinningen från Tantolunden med ca 4 m³ avrinningsvatten i lågpunkten, se Figur 5-14.

Sammanställning av flöden och volymer från olika riktningar:

- Från norr avrinner ett område på 7180 m² som ger en avrinningsvolym på 1,8 m³ vid 20 mm nederbörd.
- Från öst avrinner ett område på 8945 m² som ger en avrinningsvolym på 9,2 m³ vid 20 mm nederbörd.
- Från väst avrinner ett område på 7,11 ha som ger en avrinningsvolym på 89 m³ vid 20 mm nederbörd.
- Från söder avrinner ett område på 9140 m² som ger en avrinningsvolym på 4 m³ vid 20 mm nederbörd.

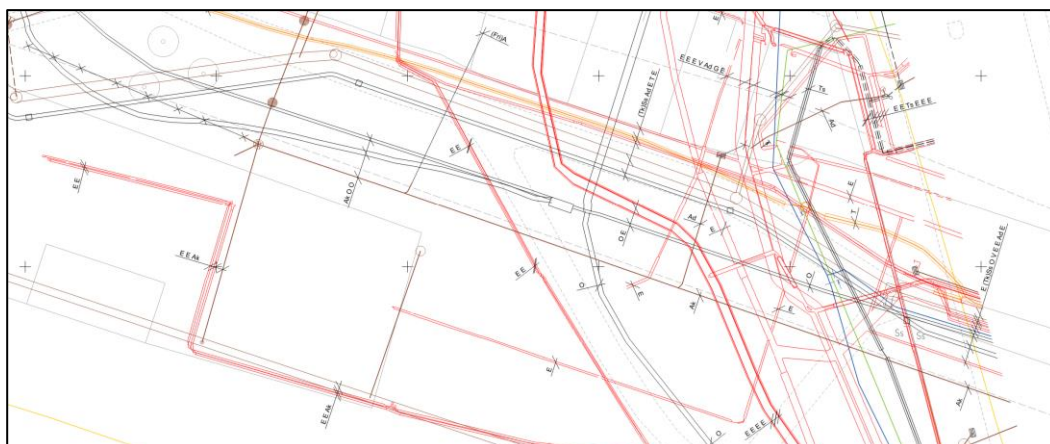
Figur 5-14. Avrinningsområde från söder till Punkt 3.

Tabell 4. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

Markanvändning	Area [m ²]	ϕ [-]	Area _{Red} [m ²]	Volym [m ³]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punkt 3	110 000	0,1	11 000	129,4	147,5	199,4	250,7

5.3.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 3

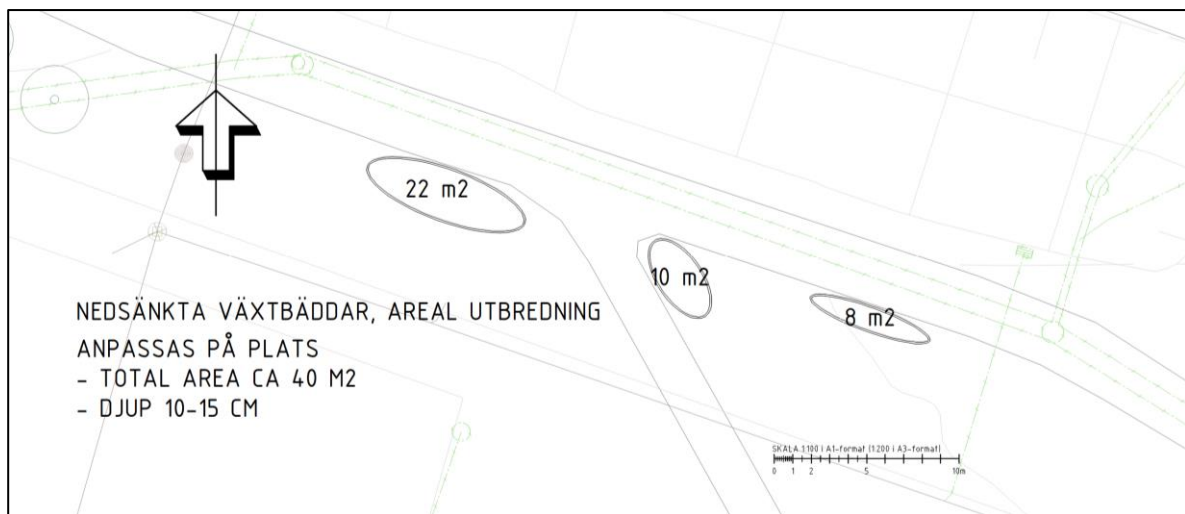
Även om en mycket liten del av flödet till Punkt 3 kommer från Tantolunden är det ett problem för parkens besökare att lågpunkten översvämmas och försämrar framkomligheten. Därför är platsen i behov av en åtgärd för att ta hand om så mycket dagvatten som möjligt. Enligt samlingskartan är det mycket befintliga ledningar under mark, se Figur 5-15, vilket gör det svårt att göra någon större åtgärd. I grönytorna i anslutning till gångvägen är det främst el- och optokablar som ofta ligger ganska grunt ca 60 cm under mark.

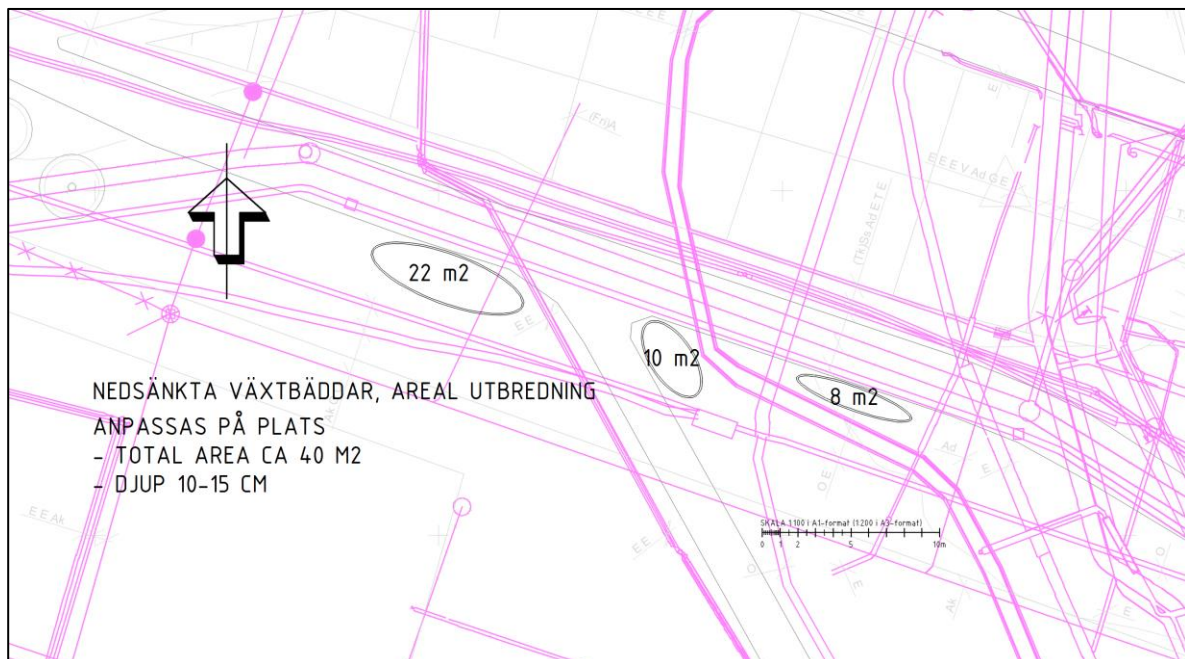
Figur 5-15. Utklipp från samlingskartan i Punkt 3. Källa: Samlingskartan Stockholm stad 2023-11-24.

Lösningförslag för Punkt 3:

- Försiktigt schakta ut översta biten av grönytorna i Punkt 3, handschakt kommer förmodligen krävas till viss del. Behöver vara vaksam för att ej skada befintliga ledningar eller rötter till befintliga träd. Där schaktning kan ske föreslås att nedsänkta växtbäddar anläggs. Ju djupare ytligfördröjningszon de kan ha desto bättre. Förslag på placering av nedsänkta växtbäddar redovisas i Figur 5-16. För att kunna anpassa schakt och utbredning av växtbäddar på bästa sätt för befintliga ledningar mäts in. Föreslagna växtbäddar i förhållande till befintliga ledningar enligt Samlingskartan redovisas i Figur 5-17.

Figur 5-16. Lösningförslag Punkt 3.

Figur 5-17. Lösningförslag Punkt 3 i förhållande till befintliga ledningar (lila) enligt Samlingskartan.

- Förutom att skapa bättre platser för vattnet att ansamlas på ytan (nedsänkta växtbäddar enligt ovan) föreslås även att dagvattenbrunnar som kopplas till dagvattennätet kan anläggas i gångbanan. Enligt Samlingskartan finns det en befintlig dagvattenledning i samma sträckning som gångbanan, se gröna linjer i Figur 5-16. Idag är närmsta dagvattenbrunn placerad i viadukten under bron, men de är placerade på ett sådant vis att de avhjälpas brons avvattnings mer än gångbanans, se Figur 5-18

Figur 5-18. Befintlig dagvattenbrunn inom lågpunkten i Punkt 3.

5.4. PUNKT 4 OCH PUNKT 5

Punkt 4 och 5 består av två stycken närliggande korsningar av gångstråk där dagvatten ska försöka bromsas upp och fördröjas. Kan man skapa fördröjning av dagvatten även längre upp i de högre delarna av Tantolunden kommer översvämningsproblemen i de lägre delarna att minska.

Figur 5-19. Punkt 4, vy från väst till öst.

Figur 5-20. Punkt 5, vy från söder till norr.

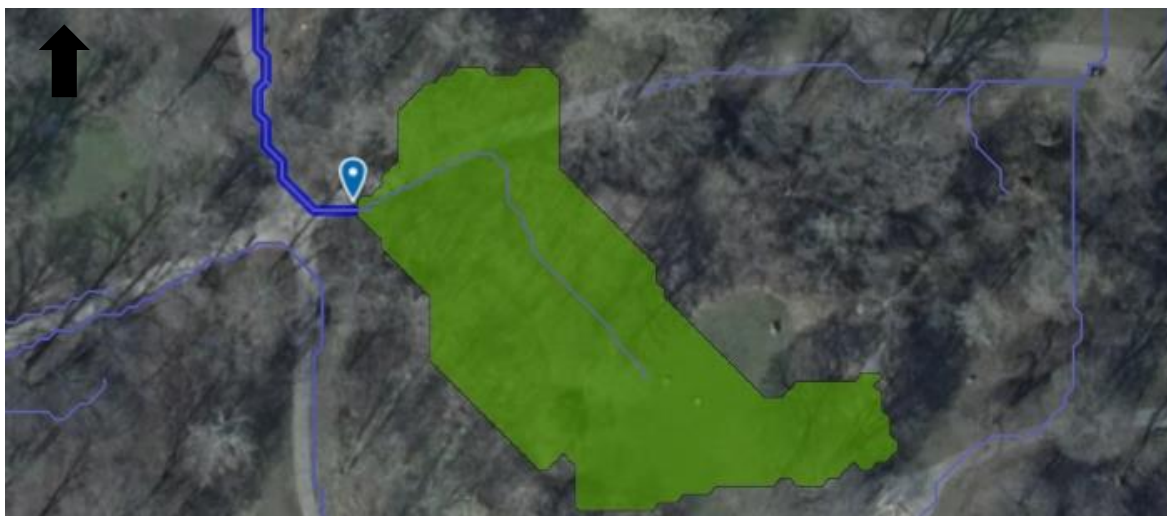
5.4.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 4 OCH 5

Punkt 4

Till den västra korsningen som benämns Punkt 4 avrinner ett område på ca 4660 m². Om dagvattnet inte hindras och försörjs avrinner det vidare till Punkt 5. Till den östra sidan av korsningen Punkt 4 avrinner ca 1680 m². Vid 20 mm nederbörd ansamlas ca 4,4 m³ avrinningsvatten i det sydöstra hörnet av korsningen benämnd Punkt 4.

Figur 5-21. Delavrinningsområde till Punkt 4 - A.

Figur 5-22. Delavrinningsområde till Punkt 4- B.

Punkt 5

Till den västra delen av korsningen i Punkt 5 avrinner ca $1500 \text{ m}^2 + 10\,100 \text{ m}^2$. Vid 20 mm nederbörd ansamlas ca $45,5 \text{ m}^3$ avrinningsvatten i den västra delen av korsningen benämnd Punkt 5. Till den östra delen av korsningen avrinner ca $10\,800 \text{ m}^2$.

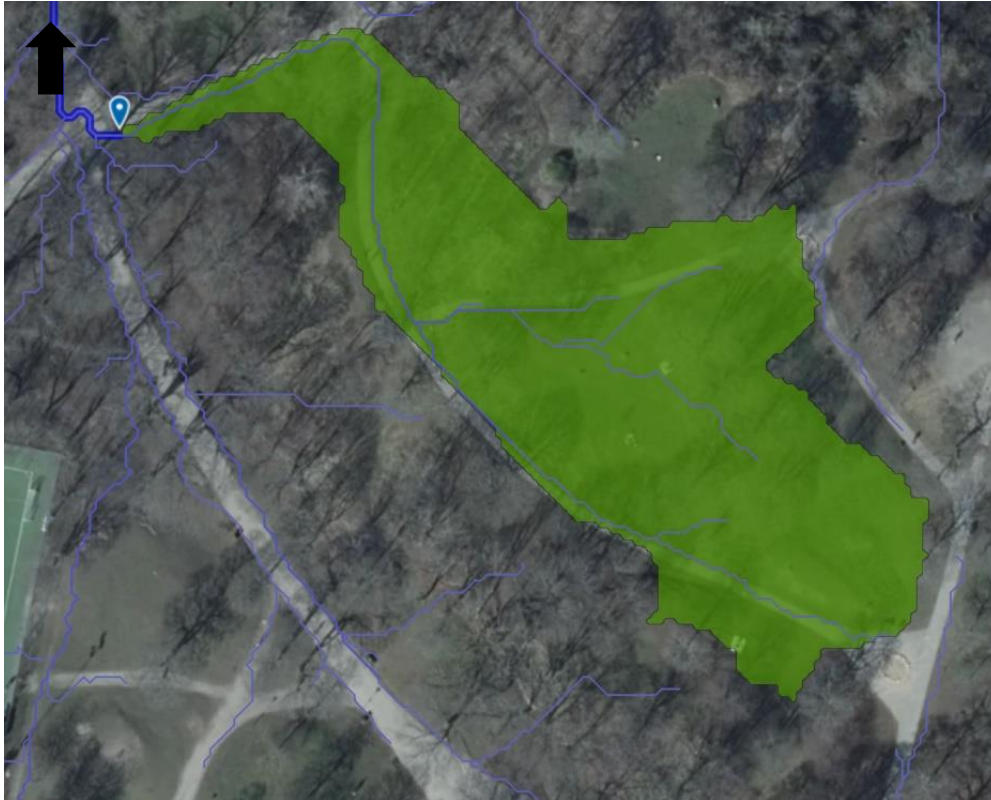
Figur 5-23. Delavrinningsområde till Punkt 5, väster - A.

Figur 5-24. Delavrinningsområde till Punkt 5, väster - B.

Figur 5-25. Delavrinningsområdet Punkt 5, öster - A.

Figur 5-26. Delavrinningsområdet Punkt 5, öster - B.

Vid 20 mm nederbörd ansamlas ca 5,4 m³ avrinningsvatten i den sydöstra delen av korsningen benämnd Punkt 5.

Tabell 5. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

Avrinningsområde	Area [m ²]	ϕ [-]	Area _{Red} [m ²]	Volym [m ³]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punkt 4 - A	4660	0,1	466	3,7	6,2	8,4	10,6
Punkt 4 - B	1680	0,1	168	0,8	2,3	3,0	3,8
Punkt 5 - A	11 600	0,1	1160	45,5	15,6	21,0	26,4
Punkt 5 - B	10 500	0,1	1050	5,4	14,1	19,0	23,9
Totalt	28 440	0,1	2844	55,4	38,2	51,4	64,7

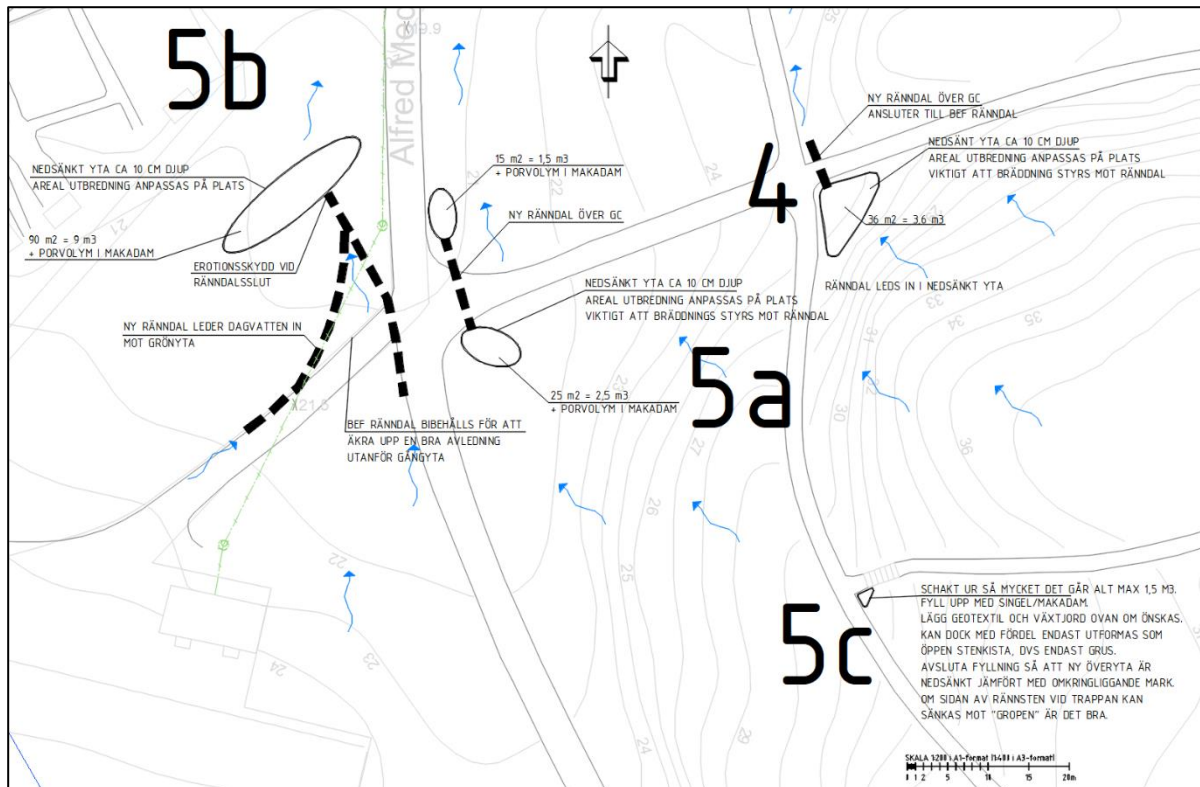
5.4.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 4 OCH 5

Till korsningarna som utgör Punkt 4 och Punkt 5 kommer vatten flödande uppifrån längs gångvägarna och den sluttande naturmarken. Beräknade flöden i Tabell 2 kan vara underskattade då befintliga rännilar längs gångvägarna från högre belägna avrinningsområden kan föra med sig ännu större flöden. För att bromsa upp vattnet och avlasta nedströms liggande områden föreslås nedsänkta ytor intill korsningarna.

De nedsänkta ytorna kan utformas som lägre liggande/skålade gräsytor och om möjligt med underliggande singel eller makadam som en stenkista. Via skriftlig information i mail

2023-10-06 och 2023-10-19 bedöms föreslagna lösningar vara möjliga. Förslagsvis schaktar man ur till berg och fyller sedan upp enligt Typsektion nedsänkt yta (se avsnitt 6.1.1 Lågpunkter).

Förslag på åtgärder presenteras nedan i Figur 5-27. Avrinningspilar visar tolkade avrinningsriktning baserad på erhållet underlag.

Figur 5-27. Lösningförslag Punkt 4 och Punkt 5.

- De nedsänkta ytornas utbredning och exakt placering anpassas på plats.
- Viktigt att de nedsänkta växtbäddarna bräddar till de nya ränndalarna.
- Ny rännadal anläggs tvärs över gångbanorna för att leda dagvattnet till avsedd plats.
- Erosionsskydd i form av singel eller sten placeras vid rännadalsslut.

Nya rännadalar över gångbanorna hjälper dagvatten att brädda kontrollerat från lågpunkterna när de fylls upp. Om rännadal över vägen släpper vattnet i naturslänt ska erosionsskydd anläggas i form av singel eller stenar.

Figur 5-28. Vy från GoogleMaps med identifierad yta 4.

Figur 5-29. Vy från GoogleMaps med identifierad yta 5a uppströms.

Figur 5-30. Vy från GoogleMaps med identifierad yta 5a nedströms.

Figur 5-31. Vy från GoogleMaps med identifierad yta 5b.

5.5. PUNKT 6

Punkt 6 är uppdelad i två olika punkter, A och B.

Punkt 6A – Stora mängder dagvatten avrinner från den västra sidan gatan i rännalden från den sluttande hårdgjorda vägen.

Figur 5-32. Punkt 6A, vy nere från Zinkens väg med vy upp för Alfred Medins väg.

Punkt 6B –Dagvatten kommer på den östra sidan gatan från den sluttande hårdgjorda vägen samt från högre liggande grönområde. Det finns två befintliga dagvattenbrunnar. En

för gaturvatten i vägbanan och en i grusytan för dagvatten från parkmarken. En lågpunkt har bildats bredvid dagvattenbrunnen i grusytan, se Figur 5-33.

Figur 5-33. Punkt 6B, vy från öster till väster i Zinkens väg.

Figur 5-34. Punkt 6B, vy från väster till öster i Zinkens väg.

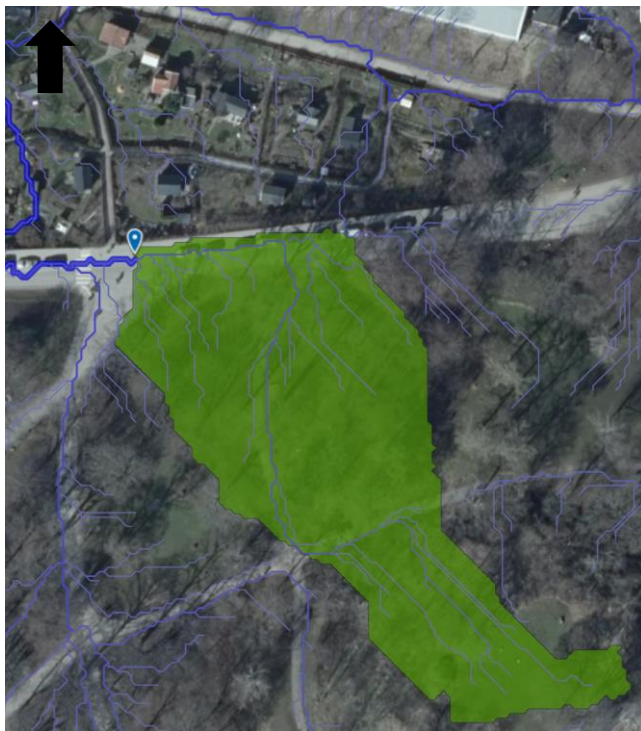
5.5.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 6

Enligt flödesvägarna i Scalgo Live avrinner ca 2,65 ha till punkten 6A från högre liggande parkområde, se Figur 5-35. Vid 20 mm nederbörd ansamlas ca 59 m³ avrinningsvatten längst ner i Zinkens väg. Det ska dock tilläggas att uppströms åtgärder i Punkt 4 och Punkt 5 kommer att minska avrinningsvolymen till Punkt 6A.

Figur 5-35. Avrinningsområde till Punkt 6A.

Till Punkt 6B är det inte någon tydlig avrinningsväg tillpunkten där dagvattenbrunnarna är placerade. Dock finns det många mindre flödesvägar som bidrar till ett potentiellt avrinningsområde på ca 5100 m², se Figur 5-36.

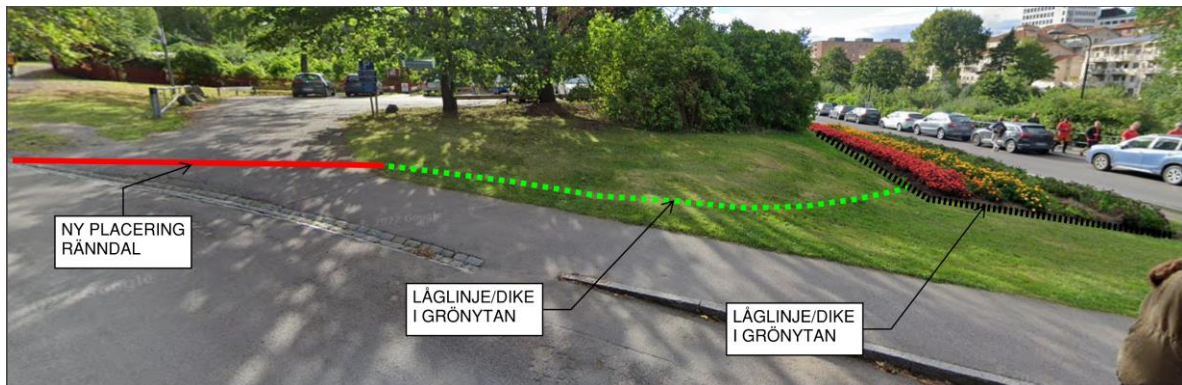
Figur 5-36. Avrinningsområde till Punkt 6B.

Tabell 6. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

Avrinningsområde	Area [m ²]	ϕ [-]	Volym [m ³]	Area _{Red} [m ²]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punkt 6A	26 500	0,1	2650	35,5	35,5	48,0	60,4
Punkt 6B	5090	0,1	509	2,9	6,8	9,2	11,6
Summa	31 590	0,1	3159	38,4	42,3	57,2	72,0

5.5.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 6

I Punkt 6A föreslås att rännan leds om in mot grönytan till den befintliga planteringen. I en ram runt planteringen föreslås en remsa av singel som är 10 cm bred och lika djup som växtjorden för att möjliggöra en spridning av vattnet. När växtbädden är mättad eller det kommer ett högre flöde än vad som kan tas om hand kommer bräddning ske ut i Zinkens väg. Om möjligt kan hela växtbädden sänkas 10-15 cm.

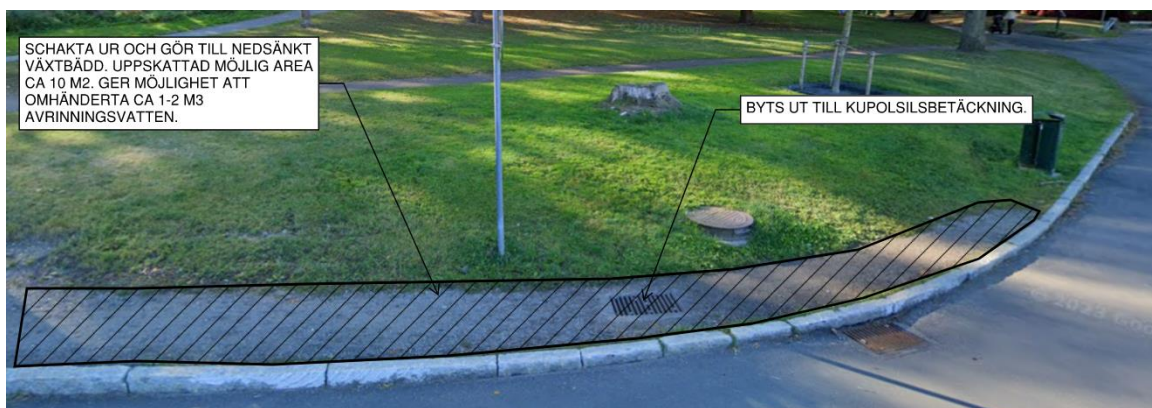

Figur 5-37. Lösningssförslag Punkt 6A.

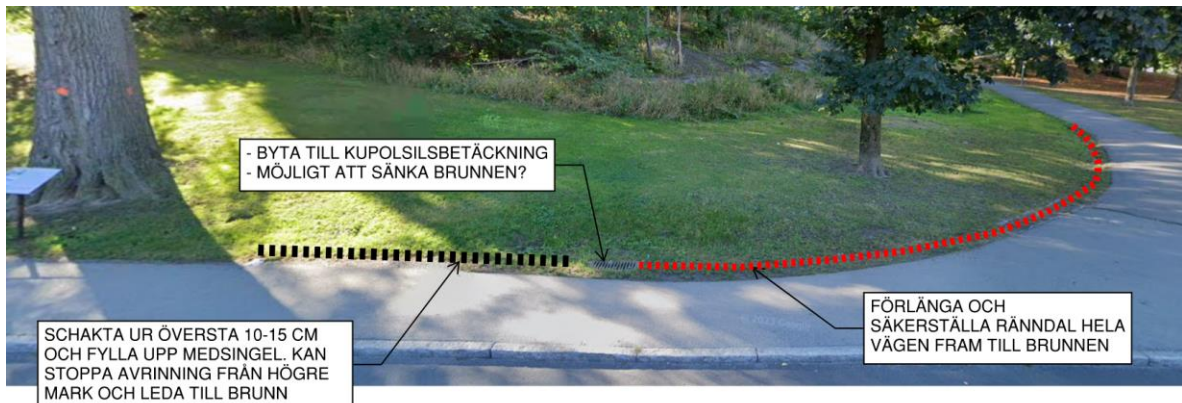
Figur 5-38. Visar att bräddning kommer ske från växtbädden längs markens lutning ut i Zinkens väg.

I punkt 6B föreslås två olika åtgärder i botten av slänten, se Figur 5-39 och Figur 5-40. Längst västerut i korsningen Zinkens väg och Alfred Medins väg föreslås att man schaktar ut försiktigt och skapar en nedsänkt växtbädd, se Figur 5-39. Detta skulle även minska nedtrampningen och slitaget på ytan. Uppskattad yta för en växtbädd är ca 10 m², men måste anpassas på plats.

Figur 5-39. Förslag på urschaktning för nedsänkt växtbädd.

Där gångbanan kommer ner från Punkt 4 kan åtgärder göras för att minska avrinningen ut på gångvägen och skapa tydligare avrinningsvägar till den befintliga dagvattenbrunnen, se Figur 5-40.

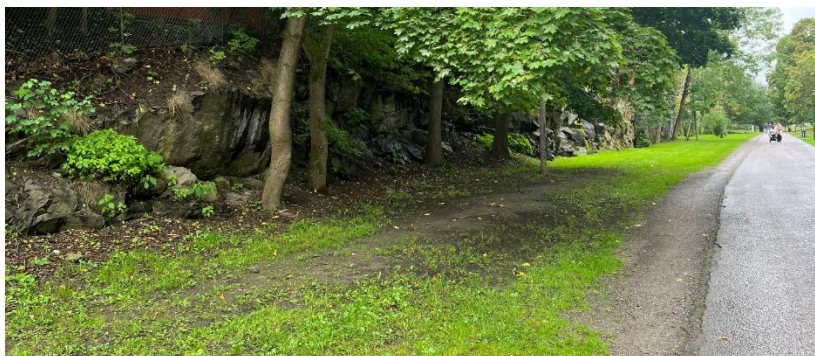
Figur 5-40. Förslag på åtgärder för att förhindra avrinning från slänt ut i gångbanan.

5.6. PUNKT 7

Punkt 7 består av gångbanan i det plana markområdet nedanför den branta bergskanten i norr. Avrinning kommer över kanten på berget och ansamlas i gräsytan och på gångvägen, se Figur 5-41. I Figur 5-42 och Figur 5-43 syns skador på gräsyterna både på södra och norra sidan av gångvägen orsakade av dagvatten.

Figur 5-41. Befintlig situation Punkt 7 med bergssluttning, gräsremsa och gångbana.

Figur 5-42. Skada i gräsyta från stående vatten.

Figur 5-43. Skada i gräsyta från stående vatten samt erosionsskador.

5.6.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 7

Enligt flödesvägarna i Scalgo Live avrinner ca 1,86 ha till Punkten 7 från högre liggande parkområde, se Figur 5-44. Vid 20 mm nederbörd ansamlas ca 20 m³ avrinningsvatten längs gångbanan nedanför bergskanten.

Figur 5-44. Avrinningsområde till Punkt 7.

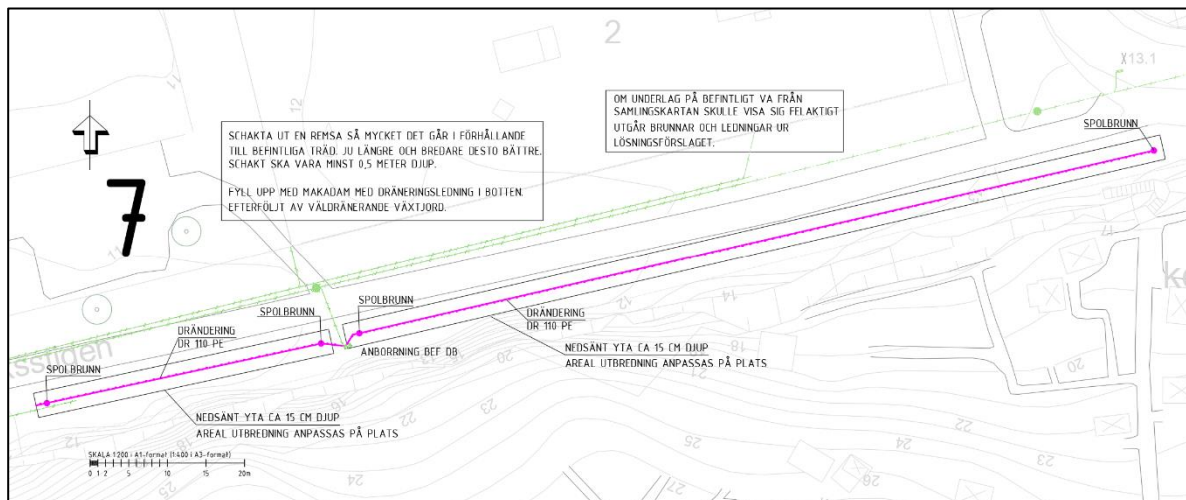
Tabell 7. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

Avrinningsområde	Area [m ²]	ϕ [-]	Area _{Red} [m ²]	Volym [m ³]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punkt 7	18 600	0,1	1860	20	24,9	33,7	42,4

5.6.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 7

I Punkt 7 föreslås en långsmal växtbädd med ytlig fördröjningszon. Underliggande makadam under växtjorden kan tillgodose ytterligare fördröjningsvolym. Enligt samlingskartan finns det befintligt ledningsnät för dagvatten i anslutning till Punkt 7 på andra sidan gång- och cykelbanan. Kontakt tas med ledningsägare (SVOA) för ytterligare information om ledningarna. Om det stämmer bör dräneringsledningar i botten av makadamen anslutas till dagvattensystemet. En areal utbredning enligt Figur 5-45 ges möjlighet att omhänderta ca 40 m³ dagvatten i den ytliga fördröjningszonen.

För att skydda gång- och cykelbanan ytterligare för översvämningar och problem med slask och isbildning kan gångbanan höjas i förhållande till omkringliggande mark.

Figur 5-45. Lösningförslag Punkt 7.

5.7. PUNKT 8

I Punkt 8 ansamlas dagvatten i en oönskad lågpunkt i gångbanan, se Figur 5-46. Vatten, snö och slask orsakar problem med framkomlighet. Norrifrån kommer avrinning ner från det kraftigt lutande kolonistugeområdet, se Figur 5-47.

Figur 5-46. Önskad lågpunkt i gångbanan.

Figur 5-47. Vy som visar högre liggande kolonistugeområde i nordlig riktning.

5.7.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 8

Enligt flödesvägarna i Scalgo Live avrinner ca 1345 m² till Punkten 8 från högre liggande kolonistugeområde, se Figur 5-48. Vid 20 mm nederbörd kommer ca 3 m³ avrinningsvatten ner till strandkanten.

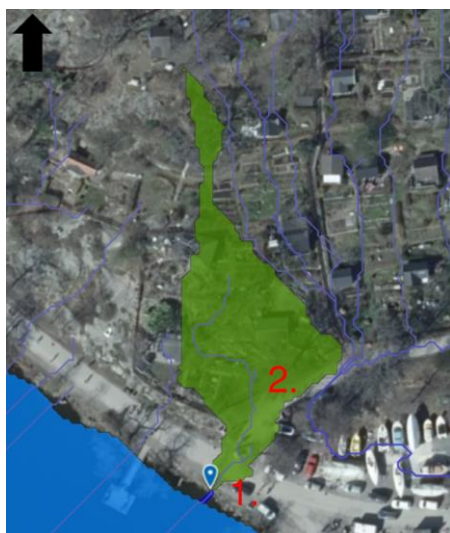
Figur 5-48. Avrinningsområde Punkt 8.

Tabell 8. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

Avrinningsområde	Area [m ²]	ϕ [-]	Area _{Red} [m ²]	Volym [m ³]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punkt 8	1345	0,1	135	2,8	1,8	2,4	3,1

5.7.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 8

För att avhjälpa översvämningsproblemen i Punkt 8 föreslås två olika åtgärder enligt nedan, se Figur 5-49.

Figur 5-49. Placering av de två olika åtgärdsförslagen för Punkt 8.

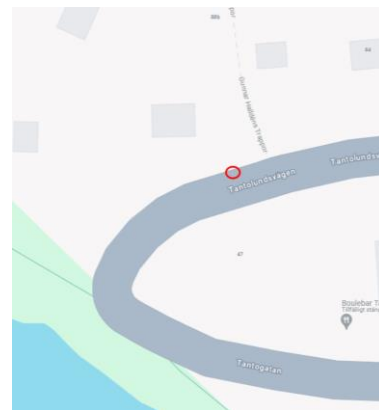
Åtgärds punkt 1 - Justera marknivåerna för att ta bort lågpunkten. Dagvatten leds över kanten på gångbanan och slänten rakt ut i recipienten. Nedan presenteras olika förslag för att eliminera lågpunkten, se Figur 5-50. Exakt vilken lösning som är mest lämplig behöver utredas vidare.

Figur 5-50. Lösningförslag Punkt 8.

Om ovan förslag inte önskas eller kan implementeras är ett sista förslag att anlägga brunn i lågpunkten som har en ledning som leds ut i recipienten. Ledningens vattengång bör i så fall anpassas till att ligga över normalvattennivån. Denna lösning innebär ett större schaktarbete än att justera de övre marknivåerna för att tömma lågpunkten på vatten.

Åtgärds punkt 2 – Ungefär 30 meter upp i Tantolundsvägen norr om Punkt 8 finns en befintlig dagvattenbrunn intill gångvägen, se Figur 5-51. Från platsbesök och bilder ser det ut som att en stor mängd vatten idag rinner förbi brunnen vidare ner till lågpunkten som identifierats som Punkt 8. Förslag på åtgärd är att bearbeta marken kring och i anslutning till brunnen för att öka mängden avrinning som brunnen tar emot. Den största delen av avrinningen ner längs Tantolundsvägen kommer från de högre belägna kolonilotterna väster om brunnen.

Figur 5-51. Befintlig rännstensbrunn i Tantolundsvägen. Källa: GoogleMaps.

Beställaren informerade 240611 att inspektion av befintlig brunn visar på att utloppsledningen har kollapsat.

Förslag på åtgärd är att i gräsremsan väster om gångvägen anlägga en rännadal av smågatsten som leder dagvattnet till brunnen, se förslag i Figur 5-52. Ränn dalen kan även med fördel dras vid botten av trappan och ännu längre upp i Tantolundsvägen. Dagvattenledningen som utgör utloppsledning från brunnen behöver återställas.

Figur 5-52. Förslag ränn dal längs gångväg.

5.8. PUNKT 9

Punkt 9 utgörs av en trevägskorsning där vatten avrinner norrifrån. Vattnet korsar vägbanan i två punkter och kan leda till problem med framkomligheten. Det har även identifierats som en lämplig plats för att skapa en trevlig grönblå lösning för ökad trevnadskänsla för de som rör sig i parken. I det västra hörnet finns det berg i dagen som begränsar möjligheterna till schakt, se Figur 5-54. Jorddjupet i det östra hörnet, Figur 5-55, är okänt.

Figur 5-53. Befintlig situation Punkt 9. Vy från öster.

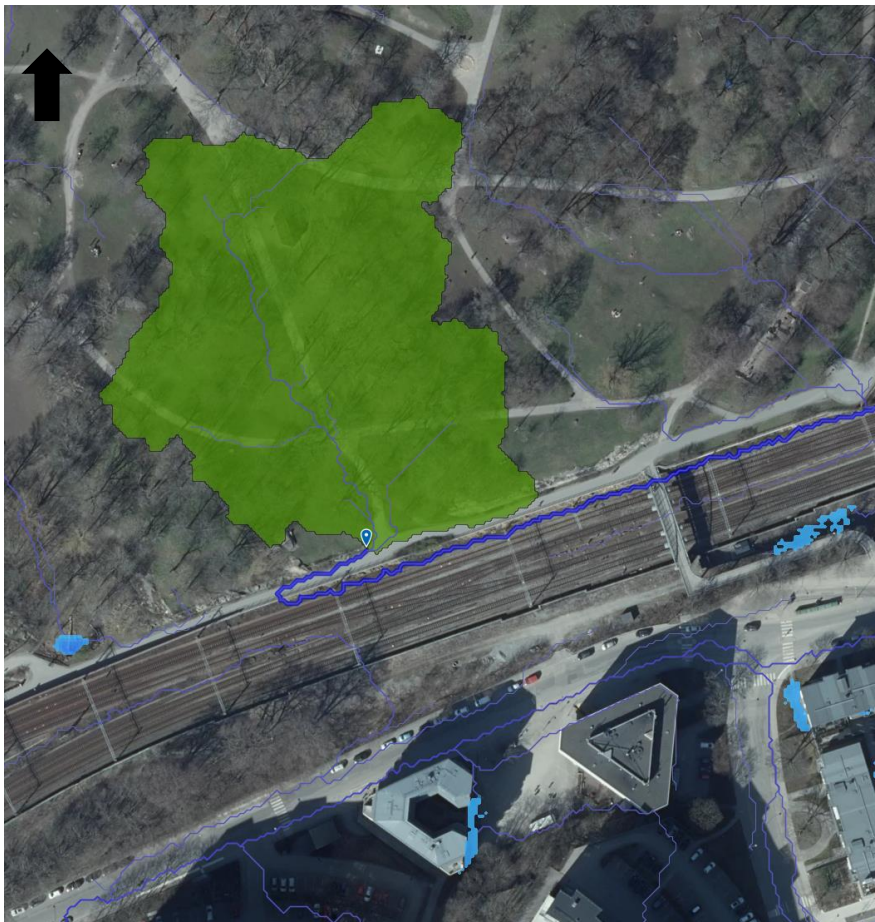
Figur 5-54. Västra hörnet av korsningen från platsbesök.

Figur 5-55. Östra hörnet av korsningen från platsbesök.

5.8.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 9

Enligt flödesvägarna i Scalgo Live avrinner ca 11 700 m² till Punkt 9 från högre liggande parkområde, se Figur 5-56. Vid 20 mm nederbörd kommer ca 3,5 m³ avrinningsvatten till korsningen.

Figur 5-56. Avrinningsområde till västra hörnet Punkt 9.

Tabell 9. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

Avrinningsområde	Area [m ²]	ϕ [-]	Area _{Red} [m ²]	Volym [m ³]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punkt 9	11 700	0,1	1170	3,4	15,7	21,2	26,7

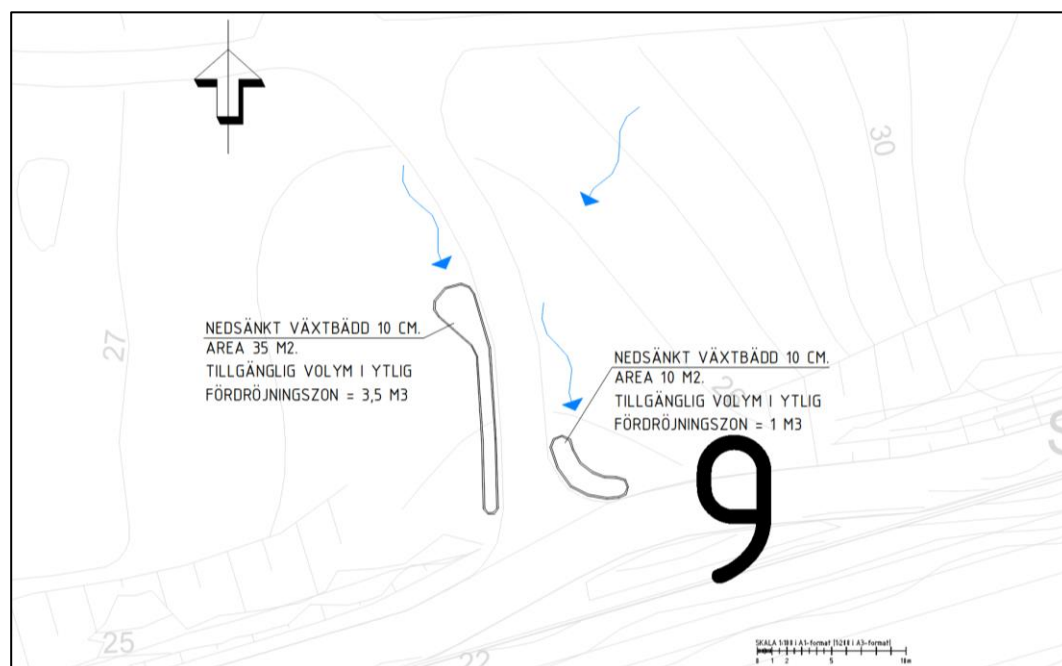
5.8.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 9

Av de 3,4 m³ vatten som avrinner till Punkt 9 vid 20 mm nederbörd är det 0,5 m³ som först kommer till det östra hörnet och 2,9 m³ som leds direkt till det västra hörnet.

Åtgärdsförslag i Punkt 9 består av två stycken nedsänkta planteringar, se Figur 5-57. En mer utförlig bild av lösningsförslaget redovisas i Figur 5-58.

Figur 5-57. Skissförslag i gatuvy nedsänkta planteringar Punkt 9.

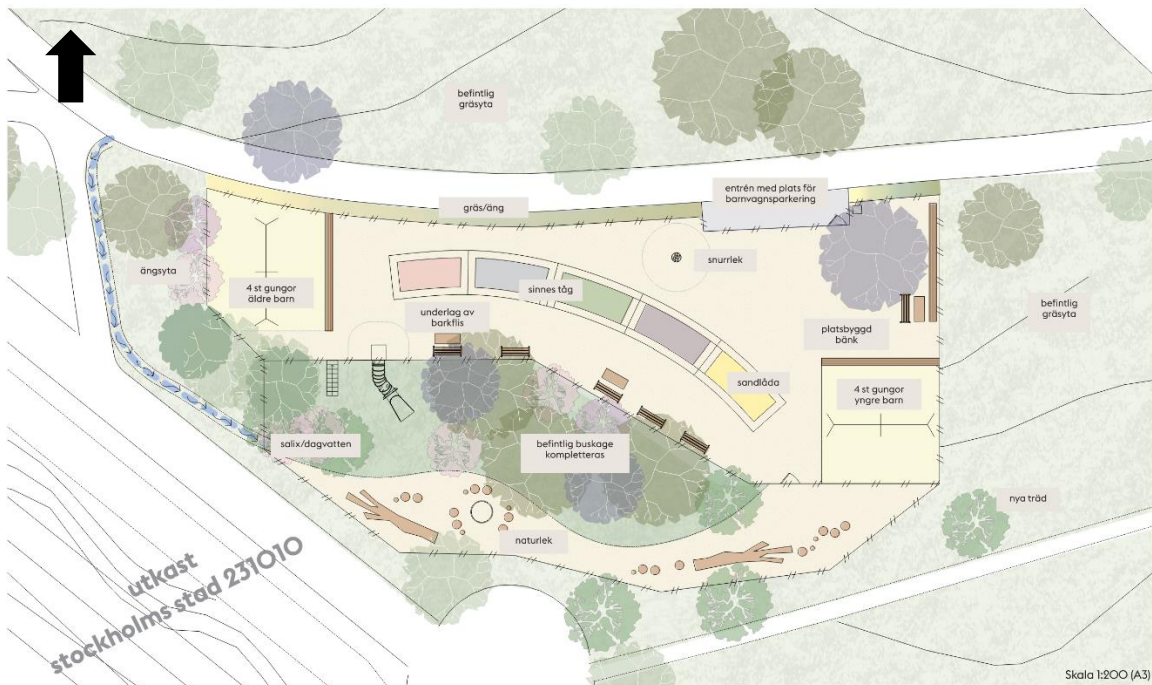
Figur 5-58. Lösningsförslag Punkt 9.

5.9. PUNKT 10

Till Punkt 10 kommer det mycket vatten från det högre belägna parkområdet i väster, se Figur 5-59. Punkt 10 täcker delvis samma problemområde som Punkt 1. Dagvatten avrinner ner längs den gräsbeklädda slänten, korsar vägbanan och lägger sig på ytan i lekparken. Nyréns Arkitektkontor har tagit fram förslag på ny utformning för Tågparken, se Figur 5-60. Förslag för dagvattenhantering i Punkt 10 ska integreras med föreslagna utformning av lekparken.

Figur 5-59 . Befintlig situation Punkt 10. Vy från nordost till sydväst.

Figur 5-60. Ny utformning Tågparken. Illustrationsplan oktober 2023. Källa: Stockholm Stad Program för Tågparken, oktober 2023.

5.9.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 10

Det direkta avrinningsområdet till Punkt 10 är enligt Scalgo Live ca 7100 m² (6520 m² + 585 m²), se Figur 5-61 och Figur 5-62. Då alla dagvattenåtgärder inte kommer kunna utföras samtidigt tas ingen hänsyn till eventuellt minskat flöde till följd av föreslagna åtgärder för Punkt 1. Skulle åtgärderna för både Punkt 1 och Punkt 10 utföras ger det en ännu bättre hantering av ytligt avrinnande vatten. Vid 20 mm nederbörd kommer ca 5 m³ avrinningsvatten ner till Tågparken.

Figur 5-61. Avrinningsområde A till Punkt 10.

Figur 5-62. Avrinningsområde B till Punkt 10.

Tabell 10. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

Avrinningsområde	Area [m ²]	ϕ [-]	Area _{Red} [m ²]	Volym [m ³]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punkt 10	7100	0,1	710	5,1	9,5	12,9	16,2

5.9.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 10

För att minska avrinningen mot Tågparken och även flödet tvärs över den befintliga gångvägen bör åtgärder anläggas på den norra sidan av gångvägen. Längs denna sträcka finns det dock både befintliga träd och lyktstolpar som man behöver ta hänsyn till i planerandet och anläggandet av dagvattenåtgärder. En lämplig lösning, som förutom dagvattenhantering ger estetiska värden till en välbesökt plats, är därför att gräva ur långsmala nedsänkta planteringsytor i utrymmena mellan träderna och lyktstolparna, se Figur 5-60. Exakt utbredning och placering kommer behöva anpassas på plats, med hänsyn till exempelvis trädens rötter. Eftersom ytorna kommer ligga i direkt anslutning till vistelseytor så bör planteringsytorna anläggas med någon form av enklare avgränsning så som lågt staket eller liknande, även om de ej anläggs speciellt djupa.

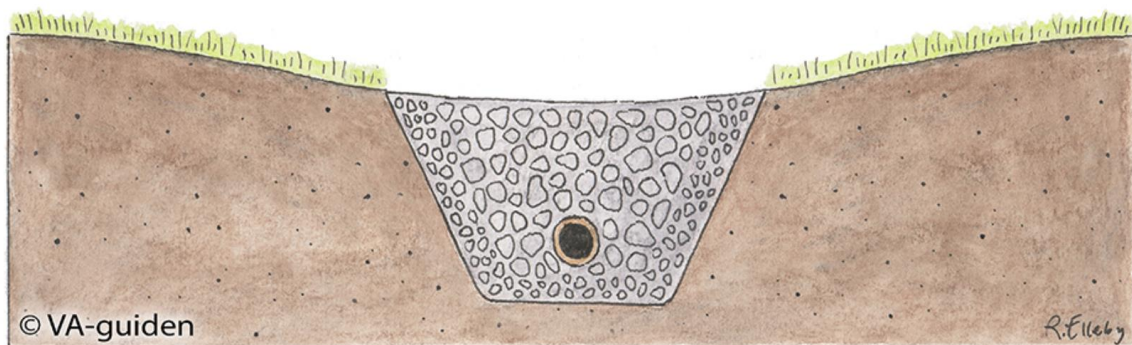
Figur 5-63. Skissförslag på nedsänkta planteringsytor vid punkt 10. Bild hämtad från Google maps (2024-01-18).

Ett alternativ till nedsänkta planteringsytor skulle kunna vara att gräva ut en smal remsa närmast gångvägen och fylla den med kross upp till samma nivå som markytan, se Figur 5-61. Förslagsvis ca 2 dm bred och 0,5 m djup om det är möjligt med en liknande utformning enligt typsektion makadamdike i Figur 5-65. Det avrinnande dagvattnet från gräsyterna skulle då infiltrera i det grova krossmaterialet istället för att fortsätta rinna ut över gångvägen. En förutsättning för detta alternativ är dock att krossremsan kan tömmas

på vatten och det är troligtvis för tajt att anlägga en dräneringsledning där. Enligt jordartskartan verkar platsen dock bestå av fyllning vilket kan innebära att dagvatten ändå kan infiltrera. Detta måste dock säkerställas innan lösningen väljs.

Figur 5-64. Skissförslag på anläggandet av en krossremsa längs med gångvägen. Bild hämtad från Google maps (2024-01-18).

Figur 5-65. Typsektion makadamdike. Källa: VA-guiden.

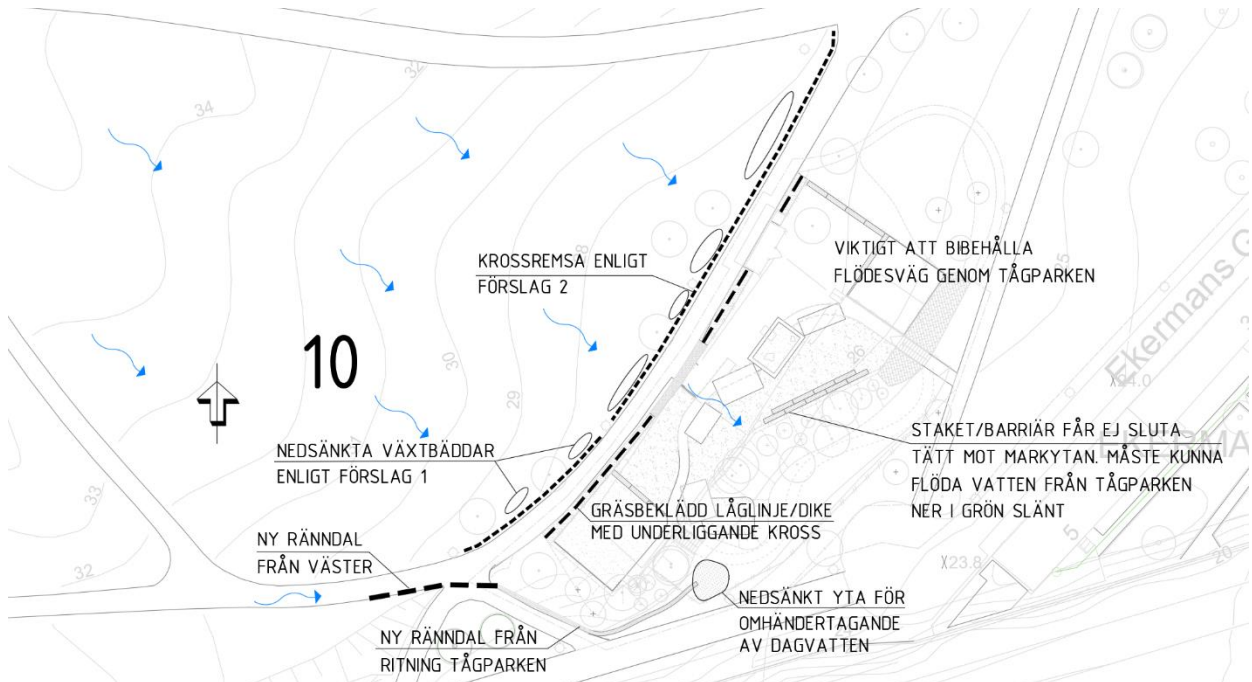
I det nya utformningsförslaget för Tågparken planeras en rännadal mot gångbanan i söder. Dock börjar rännadalen i en högpunkt dit inte särskilt mycket vatten når, se Figur 5-66 som redovisar befintlig situation med flödesvägar som har ett upptagningsområde på 50 m² eller större.

Figur 5-66. Flödesvägar med ett avrinningsområde på 50 m² eller mer.

För att ränn dalen ska göra nytta föreslås att avrinning från gångbanan i väster fångas upp, leds över befintlig gångbana och ansluter till ny ränn dal som är del av Tågparkens nya utformning, se Figur 5-67.

På grönytan mellan gångvägen och tågparken föreslås att planerad remsa av gräs utformas som en låglinje/ett mindre dike med underliggande kross för att kunna ta hand om ytligt avrinnande dagvatten från den hårdgjorda gångvägen som annars runnit in i lekparken. I lekparken är det viktigt att höjdsättningen och utformningen anpassas så att ytlig avrinning kan ledas söderut mot den vegetationsbeklädda slänten. Ett eventuellt staket eller annan barriär mellan lekytan och slänten får inte anläggas dikt an mot markytan. En sådan utformning skulle stoppa upp möjliga flödesvägar ut från lekområdet, se Figur 5-67.

Figur 5-67. Lösningförslag Punkt 10.

5.10. PUNKT 11

Punkt 11 utgörs av en grönyta i anslutning till en bänk längs med gångvägen mellan Punkt 4 och Punkt 2. Vid platsbesök upptäcktes en trumma under gångvägen och syftet med dagvattenåtgärder i denna punkt är att omhänderta dagvatten och skapa mervärden i en lämplig punkt dit det förmodligen kommer dagvatten. Ungefärlig placering av trumman redovisas i Figur 5-68. Trummans inlopp visas i Figur 5-69. Det är i dagsläget okänt vart trummans utlopp är.

Figur 5-68. Gatuvy med placering av trummans inlopp markerad med ellips.

Figur 5-69. Trummans inlopp, foto från platsbesök.

5.10.1. DAGVATTENBERÄKNINGAR PUNKT 11

Enligt flödesvägarna i Scalgo Live avrinner ca 4100 m² till trumman i Punkt 11 från högre liggande parkområde i söder, se Figur 5-70. Vid 20 mm nederbörd ansamlas ca 3,3 m³ vatten. Det ljusblå området inom det gröna avrinningsområdet i Figur 5-70 visar på en lokal lågpunkt och vattenansamling som uppgår till 3,15 m³, men efter att ha studerat kartmaterial finns det anledning att tro att den lokala lågpunkten antingen är något förskjuten i underlaget eller inte finns, vilket leder till att hela vattenvolymen 3,15 m³ + 0,11 m³ avleds mot gångvägen där trumman är placerad.

Figur 5-70. Avrinningsområde från Scalgo Live.

Tabell 11. Avrinningsområde med tillhörande avrinningskoefficienter, avrinningsvolym och flöden.

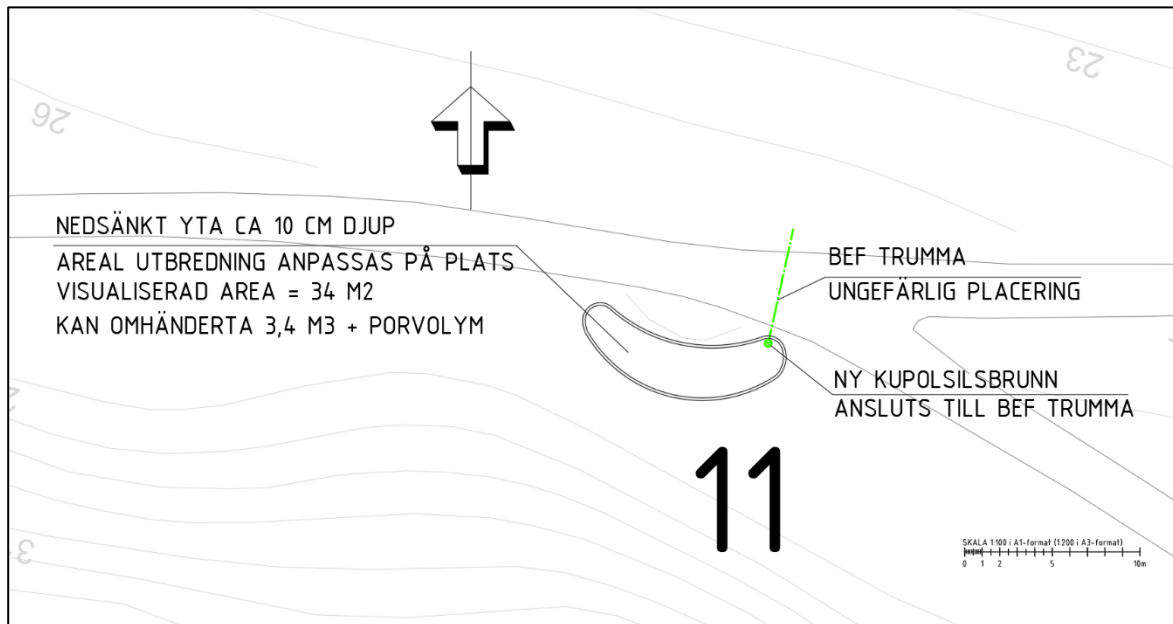
Avrinningsområde	Area [m ²]	ϕ [-]	Area _{Red} [m ²]	Volym [m ³]	2-årsregn [l/s]	5-årsregn [l/s]	10-årsregn [l/s]
Punkt 11	4116	0,1	412	3,3	5,5	7,5	9,4

5.10.2. LÖSNINGSFÖRSLAG PUNKT 11

Förslag på dagvattenåtgärd i Punkt 11 är att anlägga en nedsänkt växtbädd i grönytan som bräddar till trumman och vidare avledning likt befintlig situation. Exakt utbredning av den nedsänkta växtbädden anpassas på plats.

Den nedsänkta ytan kan utformas som lägre liggande/skålad plantering och om möjligt med underliggande singel eller makadam som en stenkista. Förslagsvis schaktar man ur till berg och fyller sedan upp enligt principsektion nedsänkt yta (se avsnitt 6.1.1 Lågpunkter).

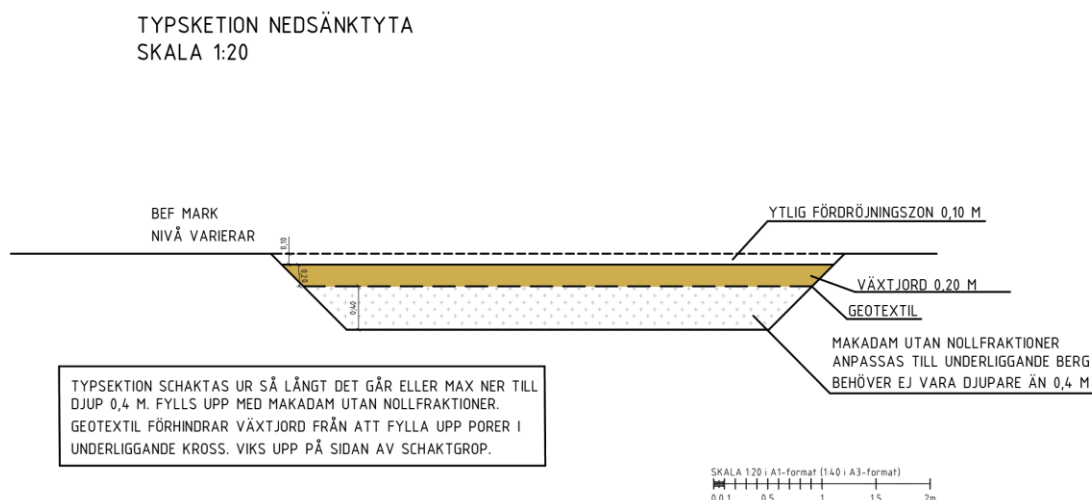
Tömning av lågpunkten sker med kupolsilsbrunn som ansluts till befintlig trumma under gångvägen. Kupolsilsbrunnen kan med fördel vara upphöjd för att skapa en fördröjningsvolym. In lopp brunn måste dock ligga lägre än gångbanan.

Figur 5-71. Lösningsförslag Punkt 11.

6. PRINCIPLÖSNING NEDSÄNK YTA

Typsektion för lågpunkter utformas i princip enligt Figur 6-1. Markytan kommer variera och även möjligt schaktdjup. Inom vissa områden behöver schaktning ske med handschakt för att skydda befintliga rötter. Finns det inte tillräckligt djup för att få plats med underliggande kross utformas ytan endast nedsänkt i den mån det är möjligt.

Figur 6-1. Principsektion nedsänkt yta.

7. DRIFT OCH SKÖTSEL

Dagvattenanläggningar kräver regelbundet underhåll för att långsiktigt bibehålla den funktion som avses. Det är viktigt att ta hänsyn till och planera för detta vid val av tekniska lösningar. Löpande kontroller av dagvattensystemet behöver utföras för att i tidigt skede kunna upptäcka förändringar i funktion och därmed kunna vidta åtgärder som begränsar onödiga översvämningar.

Då dagvatten i Tantolunden är beroende av att vattnet leds i avsedd riktning och infiltrerar där det är möjligt behöver regelbundet underhåll ske för att renska löv och annan vegetation vid avrinningsvägar och rännstensbrunnar. Det samma gäller för rensning av snö, slask och is under vintern.

8. SÄSONGSVARIATIONER

Dagvattenanläggningarnas funktion kommer variera över året då infiltrationsmöjligheterna minskar eller uteblir under de kallare vintermånaderna.

Även torrperioder kan påverka dagvattenhanteringen vid regn. Vid torka blir jordytorna torra och infiltrationskapaciteten minskar. Vid uppkomsten av ett större regn i anslutning till torka kan den ytliga avrinningen vara större än vid normala förhållanden.

9. INFÖR NÄSTA SKEDE

Denna rapport är en utredning som beräknar dagvattenflöden och föreslår lösningsförslag för en bättre dagvattenhantering och avses inte användas som underlag för anläggningsarbete. Det rekommenderas att projektering utförs innan utförande sker.

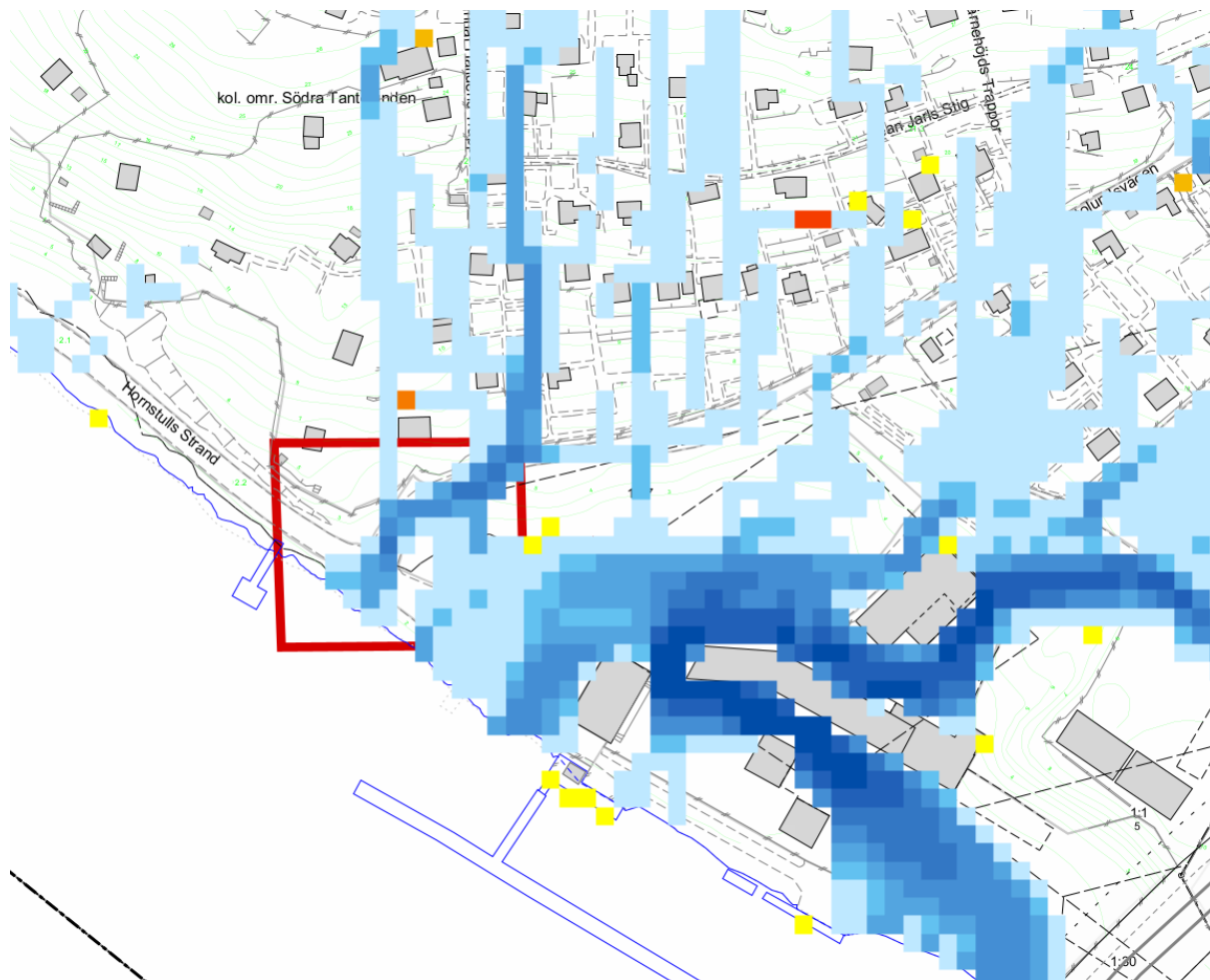
Nästa skede bör därav bestå av inmätningar som ska ligga till grund för projektering av bygghandling.

10. SLUTSATS

Inget av ovan föreslagna förslag kommer själva göra en markant skillnad vad det gäller avrinning, stående vatten och problematik kring dagvattenhantering inom och i anslutning till Tantolunden. Dock kommer flera mindre insatser där avrinningen bromsas upp och fördröjs eller leds om mot grönare områden tillsammans utgöra en förbättring av dagvattensituationen.

Målet är att skapa en bättre dagvattenhantering med hjälp av blågröna lösningar och samtidigt bidra till en trevligare parkmiljö och öka den biologiska mångfalden.

Bilaga 2 till ansökan om klimatinvesteringar - Skyfalls- och dagvattenåtgärder i Tantolunden.

Området vid Årstaviken (se markerat område med röd linje) som är utsatt för översvämningsproblematik vid regn vilket ska åtgärdas med åtgärd 1.

Klimatinvesteringar träd - investering

Information om klimatinvesteringar finns på intranätet:

[Klimatinvesteringsmedel - Stockholms stads intranät](#)

Kontakt stadsledningskontoret:

klimatinvesteringar@stockholm.se

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Sökande nämnd:

Södermalms stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Esther Östin

Roll:

Enhetschef

Telefon:

08-508 12 880

Epost:

esther.ostin@stockholm.se

Namn på projekt:

Trädförnyelse

Sökt belopp (mnkr)

Avrundat till närmsta hundratusental

6,0 mnkr

1. Projektbeskrivning

1.1 Projektets mål och syfte

Projektets primära mål/syfte: Projektet har som målsättning att ersätta träd i stadsdelsområdets parker som dött och stormfällts. Träden är viktiga då de bland annat binder koldioxid från atmosfären samt bidrar till att sänka temperaturen vid värmeböljor. Dessutom bidrar träden och dess växtbäddar till omhändertagande av dagvatten

i samband med skyfall. Projektets sekundära mål/syfte: Träden bidrar till biologisk mångfald.

1.2 Koppling till relevant handlingsplan

Ange hur projektet bidrar till Stockholms stads förslag till klimathandlingsplan 2030 eller Stockholm stads handlingsplan för klimatanpassning

Stockholm stads handlingsplan för klimatanpassning 2030.

1.3 Beskrivning av vald lösning med motivering

Inom projektet vill stadsdelsförvaltningen plantera trädarter med förutsättningar att klara ett allt varmare och torrare klimat. Fokus kommer att ligga på arter med stor lövmassa med större kapacitet att bidrar till skugga, temperaturutjämning och renare luft. Trädens blad och barr filtrera bort 32 olika luftföroreningar- vissa i gasform, andra bundna i partiklar.

Vi har även för avsikt att plantera blommande och fruktbärande träd, samt inhemska arter för att gynna den biologiska mångfalden.

Vi kommer att blanda in biokol i växtbäddarna/trädgropar för att gynna en god tillväxt och bidra till att miljöprogrammets mål om kolsänkor.

1.4 Beräkning av CO2-reduktion eller effekt av klimatanpassning

Om projektet avser ökad klimatnytta ska en kalkyl med beräkning av CO2-reduktion från energicentrum redovisas FÖRE och EFTER investeringen.

Om projektet avser klimatanpassning – beskriv den risk som åtgärden avser att avhjälpa eller minska och vilken effekt åtgärden förväntas få på den identifierade risken kopplat till de platsspecifika förutsättningarna.

FÖRE:- EFTER: Uppskattningsvis binder varje träd mellan 10-40 kg koldioxid per år. Lufttemperaturen under ett träd uppskattas till någon grad lägre jämfört med en solbelyst plats en varm och solig sommardag.

Strålningstemperaturen kan dock vara 30 °C lägre under trädet, vilket motsvarar en upplevd temperaturskillnad

på 14 °C. Antalet träd som kan planteras för sökta belopp är beroende av plats och sort.

1.5 Andra nyttor/mångfunktionalitet

Beskriv andra miljönyttor som biologisk mångfald, riskreducering, effekter på trygghet och social hållbarhet etc.

Träden bidrar till temperaturreglering, fördröjning av dagvatten och en friskare luft. Träden bidrar till att öka den biologiska mångfalden då ett stort antal insekter och djurarter har träden som livsmiljö.

1.6 Nya arbetssätt eller innovation

Beskriv eventuella nya arbetssätt eller inslag av innovation i projektet.

Klicka här för att ange text.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.7 Uppföljning och utvärdering

Beskriv hur och när uppföljningen och utvärderingen av insatsen ska göras.

Uppföljning görs i samband med verksamhetsberättelsen för 2025 där en sammanställning över vad som utförts under verksamhetsåret redovisas.

2. Tidplan

Ansökan ska innehålla en tidplan med insatsens genomförande från start till uppföljning och slutredovisning . Insatsen ska vara genomförd under innevarande år.

Inköp av träd och plantering ska genomföras under perioden mars-november 2025

3. Beskrivning av utgifter och eventuell medfinansiering

Ansökan ska redovisa insatsens totala investering uppdelat på relevanta kostnadsposter. Eventuell egen medfinansiering redovisas och extern medfinansiering redovisas i förekommande fall. Om insatsen till del ska genomföras av annan nämnd eller bolagsstyrelse ska denna del specificeras.

Inköp av träd och utplantering i tillhörande växtbädd samt garantiskötsel till en kostnad av 6,0 mnkr. Ingen medfinansiering eller inkomster planeras för detta projekt.

4. Påverkan på framtida driftkostnader

Av ansökan ska det framgå om och/eller hur insatsen kan förväntas påverka nämndens eller annan nämnd/styrelses framtida driftkostnader, inklusive kapitalkostnader.

Projektet bedöms innebära något ökade driftkostnader för stadsdelsnämnden

5. Projektansökan har stämts av med stödfunktion

5.1 Eventuell kommentar från stödfunktion

Klicka här för att ange text.

6. Övriga upplysningar

Klicka här för att ange text.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

7. Bilagor

Klicka här för att ange text.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

Klimatinvesteringar biokol - investering

Information om klimatinvesteringar finns på intranätet:

[Klimatinvesteringsmedel - Stockholms stads intranät](#)

Kontakt stadsledningskontoret:

klimatinvesteringar@stockholm.se

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Sökande nämnd:

Södermalms stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Esther Östin

Roll:

Enhetschef

Telefon:

08-508 12 880

Epost:

esther.ostin@stockholm.se

Namn på projekt:

[Anläggande av växtbäddar med biokolf för utvalda parkträd, perennplanteringar och buskage.](#)

Sökt belopp (mnkr)

Avrundat till närmsta hundratusental

5,5 mnkr

1. Projektbeskrivning

Ansökan ska innehålla en tydlig beskrivning av den tänkta åtgärden med mål och syfte.

1.1 Projektets mål och syfte

Projektets mål och syfte är att tillföra planteringar (med träd, perenner och buskage) med nya växtbäddar med biokol, bland annat i parken Norra Bysistäppan/Haren. Projektet säkerställer att växtmaterialet i form av träd, perenner och buskage vitaliseras och därmed erhåller längre livslängd då biokolet binder näringsämnen och bidrar till en hälsosammare markstruktur. På vissa platser kommer även nytt växtmaterial att tillföras vilket bland annat bidrar till att öka den biologiska mångfalden. Växtbäddarna förbättrar dessutom markens vattenhållande förmåga och dränering vilket gör det lättare för växtmaterialet att hantera både torka och regn.

De nya växtbäddarna bidrar också till bättre omhändertagande av dagvatten vilket minskar risken för översvämning på de platser där de anläggs. Förutom hantering av dagvatten bidrar biokolet till att hålla marken svalare och ökar växternas motstånd mot värme vilket är särskilt viktigt under sommarperioden. Det är framförallt viktigt att träden erhåller goda förutsättningar att växa och bibehålla sin vitalitet då träden spelar en avgörande roll i att skapa skugga vilket sänker temperaturen och därmed bidrar till en mer behaglig stadsmiljö. Trädens blad filterar även bort 32 olika luftföroreningar, vissa i gasform och andra bundna i partiklar. Träden bidrar dessutom till att minska koldioxidhalten i atmosfären.

Eftersom biokol binder kol i marken, fungerar det som en kolsänka och bidrar därmed till att minska koldioxidhalten i atmosfären vilket på sikt bidrar till att motverka klimatförändringarna.

1.2 Koppling till relevant handlingsplan

Ange hur projektet bidrar till Stockholms stads förslag till klimathandlingsplan 2030 eller Stockholm stads handlingsplan för klimatanpassning

Stockholms stads klimathandlingsplan 2020-2023: Kapitel 7 - Klimatpositiv stad senast 2040 (se avsnitt om biokol). Stockholm stads handlingsplan för klimatanpassning, exempel sidan 36 (ansvar för omhändertagande

1.3 Beskrivning av vald lösning med motivering

Genom att använda biokol i växtbäddarna låser man även ned kol i marken – en så kallad kolsänka. Det är ett enkelt sätt att bidra till att motverka klimatförändringarna. För mer information om biokol och tekniska lösningar i samband med trädplanteringar finns mer information på stadens hemsida:

<https://parker.stockholm/vaxter-djur/trad/biokol>. Under året planerar förvaltningen att anlägga biokolsbäddar på ett antal olika platser inom stadsdelsområdet. Platser där biokolsbäddar anläggs identifieras utifrån sårbarhet vid skyfall samt risk för hög solinstrålning och temperatur.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.4 Beräkning av CO2-reduktion eller effekt av klimatanpassning

Om projektet avser ökad klimatnytta ska en kalkyl med beräkning av CO2-reduktion från energicentrum redovisas FÖRE och EFTER investeringen.

Om projektet avser klimatanpassning – beskriv den risk som åtgärden avser att avhjälpa eller minska och vilken effekt åtgärden förväntas få på den identifierade risken kopplat till de platsspecifika förutsättningarna.

Före investering:

- Planteringar på utsatta platser med kompakterad jord vilka saknar biokol påvisar dålig växtetablering och har sämre kapacitet att omhänderta större nederbördsmängder. Den kompakterade marken ger dåliga förutsättningar för växternas rötter att fungera samt svårt att ta emot större regnmängder. Se exempelbilder från Norra Bysistäppan/Haren i bilagan.

Efter investeringen:

- Efter investeringen kommer växtbäddarna bidra till att vitalisera växtmaterialet samt bättre ta emot större nederbördsmängder vilket minskar risken för översvämning och belastning av befintligt dagvattennät. Åtgärden innebär också att kol blir låst i marken vilket bidrar till att motverka klimatförändringarna.

1.5 Andra nyttor/mångfunktionalitet

Beskriv andra miljönyttor som biologisk mångfald, riskreducering, effekter på trygghet och social hållbarhet etc.

Biokol är kol som görs av till exempel kvistar och grenar, och används vid odling. I Stockholms stad används biokol i växtbäddar för träd och andra växter. Biokol har blandats i odlingsjord i tusentals år för att få träd och andra växter att må bättre. Biokolet suger likt en tvättsvamp upp vatten, näring och luft som annars hade gått förlorat. Trädets rötter kan sedan i sin tur ta upp det vatten och den näring som biokolen håller. Biokolet fungerar bra både vid nyplantering och vid renovering av växtbäddar.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.6 Nya arbetssätt eller innovation

Beskriv eventuella nya arbetssätt eller inslag av innovation i projektet.

Stadsdelen har nu använt biokol vid lämpliga växtbäddar under flera år. Förvaltningen har goda erfarenheter av användandet av biokol. De växtbäddar som tidigare försetts med biokol har fallit väl ut och växtmaterial har etablerats enligt plan. Från att tidigare endast varit ett pilotprojekt i mindre skala tillämpar förvaltningen idag biokol som ett förstahandsval då nya växtbäddar ska anläggas.

1.7 Uppföljning och utvärdering

Beskriv hur och när uppföljningen och utvärderingen av insatsen ska göras.

Uppföljning görs i samband med verksamhetsberättelsen för 2025 där en sammanställning över vad som utförts under verksamhetsåret redovisas.

2. Tidplan

Ansökan ska innehålla en tidplan med insatsens genomförande från start till uppföljning och slutredovisning.

Insatsen ska vara genomförd under innevarande år.

Anläggandet av växtbäddarna, inklusive eventuellt utbyte av växtmaterial, ska genomföras under 2025.

3. Beskrivning av utgifter och eventuell medfinansiering

Ansökan ska redovisa insatsens totala investering uppdelat på relevanta kostnadsposter. Eventuell egen medfinansiering redovisas och extern medfinansiering redovisas i förekommande fall. Om insatsen till del ska genomföras av annan nämnd eller bolagsstyrelse ska denna del specificeras.

Anläggande av biokolsbäddar inklusive eventuellt utbyte av växtmaterial samt garantiskötsel till en kostnad av 5,5 mnkr. Ingen medfinansiering eller inkomster planeras för detta projekt.

4. Påverkan på framtida driftkostnader

Av ansökan ska det framgå om och/eller hur insatsen kan förväntas påverka nämndens eller annan nämnd/styrelses framtida driftkostnader, inklusive kapitalkostnader.

Anläggandet av växtbäddar med biokol förväntas minska driftkostnaderna, efter etablering, eftersom växter och träd som växer i biokol förväntas bli livskraftiga och robusta.

5. Projektansökan har stämts av med stödfunktion

Skyfallsfunktionen

5.1 Eventuell kommentar från stödfunktion

Bra åtgärd som princip. Klimatnyttjor av biokolen angående sänkning av koldioxidhalter, bättre dagvattenhantering, minskning av värmetoppar, ökning av biologisk mångfald etc har belysts. Det är däremot inte för ett visst område så det är svårt att uttalla mig om det görs på prioriterade områden och där nyttan är som störst. Det bör prioriteras platser där dessa nyttor kan maximeras, t.ex. där det finns värmeproblematik, dålig kapacitet på nätet, behov av dagvattenrening, överesvämningsproblematik osv samt i platser där biokol har inte funnits tidigare. Positivt med möjlighet till synergieffekter med parallella planer och åtgärdsarbeten i staden (t.ex. passa på att förbättra den lokala dagvattenhanteringen i samband med anläggning av biokolsbäddar och leda dagvattnet till dem).

6. Övriga upplysningar

7. Bilagor

Bilaga: Exempelbilder från Norra Bysistäppan/Haren.

Bilaga till ansökan om klimatinvesteringar - Anläggande av växtbäddar med biokol för utvalda parkträd, perennplanteringar och buskage.

Exempelbilder från Norra Bysistäppan/Haren som visar kompakterade växtbäddar vilket ger dåliga förutsättningar för trädens rötter att fungera samt svårt att ta emot större regnmängder.

Trygghetsinvesteringar Romans park

Samtliga nämnder kan ansöka om budgetjustering för investeringar som syftar till trygghetsskapande åtgärder. Åtgärderna ska avse fysiska investeringar på mark, anläggning eller fastighet och utgå ifrån en lokal behovsanalys av tryggheten.

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Sökande nämnd:

Södermalms stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Esther Östin

Telefon:

08-508 12 880

Epost:

esther.ostin@stockholm.se

Kontaktperson:

Carina Herdin Ringstedt

Telefon:

08-508 12 290

Epost:

carina.herdin-ringstedt@stockholm.se

Eventuell samverkan med nämnd/bolagsstyrelse

Om insatsen till del ska genomföras genom annan nämnd/bolagsstyrelse ska överenskommelse om detta ha skett med berörd part, ange i så fall detta nedan. Facknämnder som söker medel ska inför ansökan föra dialog med berörda stadsdelsnämnder.

Trafiknämnden avseende förbättrad belysning i parken (utbyte av belysningsstolpar och ny armatur)

Namn på insats

Trygghetsskapande åtgärder i Johan Helmich Romans Park

Koordinater

59°18'57.3"N 18°04'07.3"E

Sökt belopp (mnkr) Avrundat till närmsta hundratusental

2,4 mnkr

1. Beskrivning (mål och syfte)

Ansökan ska innehålla en tydlig och detaljerad beskrivning av den tänkta åtgärden med övergripande mål och syfte. Underrubrikerna i beskrivningen ska ge en tydlig koppling mellan den lokala behovsanalys som gjorts och det resultat som förväntas.

Mot bakgrund av beskrivninge ovan

Gör en platsspecifik och väl underbyggd problembeskrivning om varför en investering behövs. Det kan exempelvis utgå ifrån den lokala samverkansöverenskommelsen med polisen, trygghetsvandringar, dialoger med berörda eller andra lokala brottsförebyggande eller trygghetsskapande sammanhang. Lägg in en karta med en markering av aktuell plats nedan.

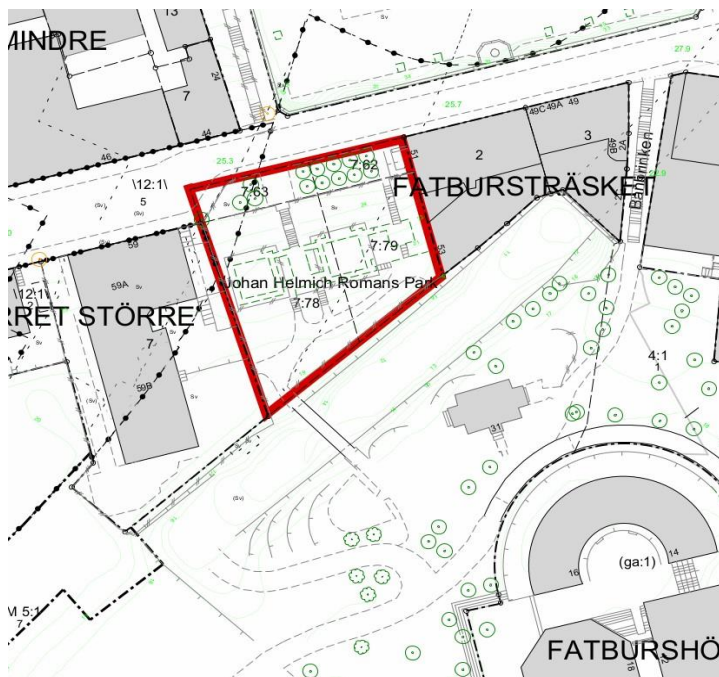
Johan Helmich Romans Park anlades i mitten på 1990-talet, samtidigt som Fatbursparken. I parkens övre del finns många blommande småträd och i nedre delen finns flera stora gamla träd. Parken är en plats med tydlig rumslighet och fin grundstruktur. Enligt Parkplan Södermalm behöver belysningen i parken dock ses över och framförallt mittstråket breddas och belysas för att öka tryggheten. Trädbestånden i parken behöver också ses över för att få in mer ljus i parken och få förbättrad överblick. Under hösten 2024 planerar förvaltningen att genomföra vissa drifts- och underhållsåtgärder i parken, bland annat kronhöjning av träden mot Högbergsgatan samt beskärning av buskage.

Platsen har under lång tid präglats av missbruk och otrygghet vilket delvis kan förklaras av att parken ligger i direkt anslutning till verksamheten Bo Klara. På Bo Klara finns 10 platser som upplåts till kvinnor som är hemlösa eller är socialt utsatta på annat sätt. Bo Klara har en huvudentré som ligger i nivå med Högbergsgatan men som vetter ut i parken. Det finns även en informell entré som de boende kan använda för att gå ut och röka och liknande. Denna entré ligger längre ner i parken, där insyn från Högbergsgatan är begränsad. Bo Klaras verksamhet skapar en tillströmning av män och andra kvinnor som kommer till parken vilket resulterar i bruk av narkotika och alkohol samt ordningsstörningar.

Parkens växlighet skapar begränsad insyn, både från Högalidsgatan och från Fatbursparken. "Kapabla väktare" brukar, inom brottsförebyggande teori, anges som det kanske viktigaste för det trygghetsskapande arbetet. Kapabla väktare utgörs av såväl professionella aktörer, såsom polis och ordningsvakter, men även av vanliga medborgare som av olika anledningar vistas på en plats. Genom att en plats får fler "ögon" minskar risken för att brott begås.

Parkens växlighet och bristande insyn lockar till sig människor som inte vill synas, bland annat missbrukare. Att vara missbrukare är kraftigt stigmatiserande och de som brukar narkotika, oavsett om det rör sig om injicering eller genom intag av tabletter eller rökning, gör det gärna på en undanskymd plats. Ett problem med detta är att ju fler som ägnar sig åt missbruk vid platsen leder till att de som vill använda platsen på ett "vanligt sätt" blir färre. Det har fått till följd att parken av många upplevs som en plats man inte vill besöka då det är otryggt.

I bilaga 1 till ansökan finns polisens statistik över anmälda brott och händelser som gäller Johan Helmich Romans Park under perioden 231001-240930.

1.2 Berörd målgrupp

Ange den/de målgrupper som insatsen riktar sig till. Både allmänna och särskilda målgrupper ska specificeras. Redogörelsen ska även skatta storleken på de målgrupper som berörs - exempelvis hur många unga som bor i ett område eller antalet personer som passerar en viss plats.

Insatsen riktar sig både till boende i området och till de som dagligen passerar parken av olika anledningar. Parken används sannolikt av många unga som skolväg till och från bland annat Södra latin. Parken är placerad i ett mycket centralt läge i anslutning till Fatbursparken och Medborgarplatsen. Då parken idag upplevs som otrygg av många skulle en upprustning kunna öka parkens attraktion och därmed skapa ett större flöde av människor.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.3 Beskrivning av insatsen

Beskriv vad insatsen består av och hur den ska genomföras. Insatsen ska vara logiskt kopplad till ovan beskrivna problembild och de resultat som förväntas. Innan ansökan lämnas in ska samråd ske med andra berörda förvaltningar om insatsernas genomförbarhet, vilket ska beskrivas här.

Ambitionen med projektet är att öppna upp platsen för fler målgrupper. Det vill vi göra genom att:

- Se över trädbeståndet och byta ut vissa träd för att öka insynen i parken (0,3 mnkr) .
- Se över buskage (borttagning och eventuellt plantering av sorter som är mer lämpade för platsen). (0,2 mnkr)
- Se över och utveckla befintliga perennplanteringar (höja upp de centrala delarna av planteringarna samt tillföra nya perenner). (0,3 mnkr).
- Aktivera ytan där Stadsmissionens nedre ingång tidigare varit genom att tillföra ytan möblering och redskap för alla åldrar (0,3 mnkr)
- Se över utformning av befintliga staket runt perennplanteringarna (0,1 mnkr).
- Bredda rännan vid trappan upp mot Högbergsgatan för att bättre kunna omhänderta dagvattnet samtidigt som stråket breddas vilket ökar insynen i parken och gör platsen ljusare (0,2 mnkr).
- Tillgängliggöra trappan som löper genom parken (0,5 mnkr).
- Byta ut befintliga parkbänkar samt anpassa placeringen ur en trygghetssynpunkt (0,1 mnkr).
- Tillföra ny och bättre belysning i samarbete med trafikkontoret (0,4 mnkr).

INFOGA EVENTUELL BILD I DENNA RUTA ENLIGT INSTRUKTIONEN I KOMMENTARSRUTAN		
1.4 Förväntat resultat		
Beskriv de positiva resultat och effekter som insatsen ska generera för målgruppen. Som exempel kan detta handla om ökad känsla av trygghet för kvinnor på ett torg vilket leder till fler kvinnor som rör sig på torget.		
Efter planerad upprustning bedöms parkstråket upplevas som mer tryggt och inbjudande. Fler förväntas använda parken vilket i sig bidrar till ökad social närvaro och ökad trygghet.		
1.5 Uppföljning och utvärdering		
Beskriv hur och när uppföljningen och utvärderingen av insatsen ska göras samt hur de avses dokumenteras och spridas.		
Uppföljning kommer att ske genom Söderandans nätverk (det lokala brottsförebyggande rådet), med områdespolisens trygghetsgrupp, stadens ordningsvakter.		
Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker		
2. Organisation för insatsernas genomförande		
Beskriv kortfattat den organisation som ansvarar för att genomföra insatsen samt ansvarar för att följa upp dess effekter. Om samverkan sker med lokala aktörer i arbetet ska detta beskrivas under denna punkt, exempelvis fastighetsägare, civilsamhälle, polis.		
Stadsmiljöenheten inom Södermalms stadsdelsförvaltning ansvarar för att genomföra insatsen.		
Trafikkontorets belysningsenhet kommer att byta ut aktuell armaturer och belysningsstolpar i parken.		
Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker		
2.1 Avstämt med berörd stadsdelsnämnd		
3. Tidplan		
Ansökan ska innehålla en tidplan med identifierade faser i insatsens genomförande från start till uppföljning och slutredovisning. Insatsen kan löpa under mer än ett år men kräver en tydlig tidplan med kostnader fördelade på respektive år.		
Vår 2025: Platsbesök och genomföra "pekprojektering".		
Vår/sommar 2025: Påbörja genomförandet av upprustningen.		
Hösten 2025: Färdigställande av upprustningen.		
Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker		
4. Beskrivning av utgifter och eventuell medfinansiering		
Ansökan ska redovisa insatsens totala investering uppdelat på relevanta kostnadsposter. Eventuell egen medfinansiering redovisas och extern medfinansiering redovisas i förekommande fall. Om insatsen till del ska genomföras av annan nämnd eller bolagsstyrelse ska denna del specificeras.	2,4	mnkr
Totalt belopp för denna ansökan (mnkr) avrundat till närmsta hundra tusental:		kr
Genomförande parkåtgärder (se detaljerad uppskattning under 1.3)	2 000 000	kr
Genomförande av belysningsinsats	400 000	kr
		kr
4.1 Eventuell övrig finansiering		
Eventuell egen medfinansiering redovisas och extern medfinansiering redovisas i förekommande fall. Om insatsen till del ska genomföras av annan nämnd eller bolagsstyrelse ska denna del specificeras.		
Ingen övrig finansiering är planerad.		
5. Påverkan på framtida driftkostnader		
Av ansökan ska det framgå om och hur insatsen förväntas påverka nämndens eller annan nämnd/styrelses framtida driftutgifter/kostnader, inklusive kapitalkostnader. Kompensation för kapitalkostnader beaktas i särskild ordning i samband med kommande verksamhetsplaner.		
Ovanstående åtgärder kommer inte att innebära några nämnvärda förändringar av driftkostnaderna.		
4. Bilagor		
Bilaga 1: Polisens statistik över anmälda brott och händelser som gäller Johan Helmich Romans Park 231001-240930.		
Bilaga 2: Bilder från parken (nuvande situation).		
Bilaga 3: Gestaltungsforslag.		
Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker		

Polisen

Statistik JHRP 2023-10-1-2024- 09-30 LPO SÖDERMALM

2024-10-24

Anmällda brott Totalt: 56 st

Utvalda brott:

Skadegörelse (ej klotter): 4 st

Misshandel: 10 st

Narkotikabrott innehav: 10 st

Ofredande: 2 st

Olaga hot: 3 st

Skadegörelse klotter: 4 st

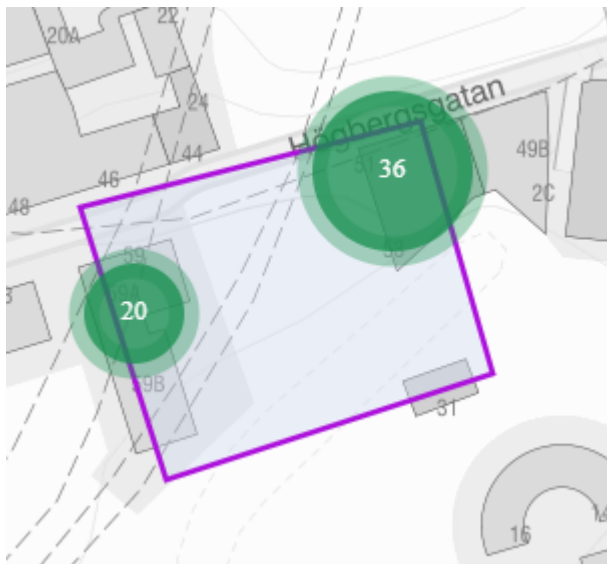
Stöld utan inbrott: 5 st

Vapenbrott: 1 st

Våldsamt motstånd: 1 st

Tillgrepp av ej motordrivet fortkaffningsmedel: 2 st

Händelserapporter Totalt: 199 st

Utvalda koder*:

Bråk: 23 st

Misshandel: 5 st

Narkotikabrott: 16 st

Fylleri: 10 st

Handräckning: 2 st

Knivlagen: 2 st

Kontroll person/fordon: 68 st

Larm överfall: 20 st

Psykisk ohälsa: 7 st

Bilaga 2 till ansökan om trygghetsinvesteringsmedel för Johan Helmich Romans Park

Bild 1: Tatt vegetation som försvårar insyn i parken från Högbergsgatan.
Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning.

Bild 2: Buskage som hindrar insyn mellan terrasserna (se gulmarkerat).
Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning.

Bild 3: Staket runt planteringsytorna som är i behov av översyn.
Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning.

Bild 4: Planteringar i behov av upprustning. Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning.

Bild 5: Trappan med ränn dal som är i behov av breddning och bättre tillgänglighet. Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning.

Bilaga 3 till ansökan om trygghetsinvesteringsmedel för Johan Helmich Romans Park

Gestaltningförslag

Belysning

Bild 1 och 2: Utöver upprustning av befintlig belysning i parken kan bro mellan Fatbursparken och Romans park komma att belysas. Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning

Bild 3 och 4: Utöver upprustning av befintlig belysning i parken kan trappan från Högbergsgatan ner i parken komma att belysas. Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning

Upphöjda växtbäddar

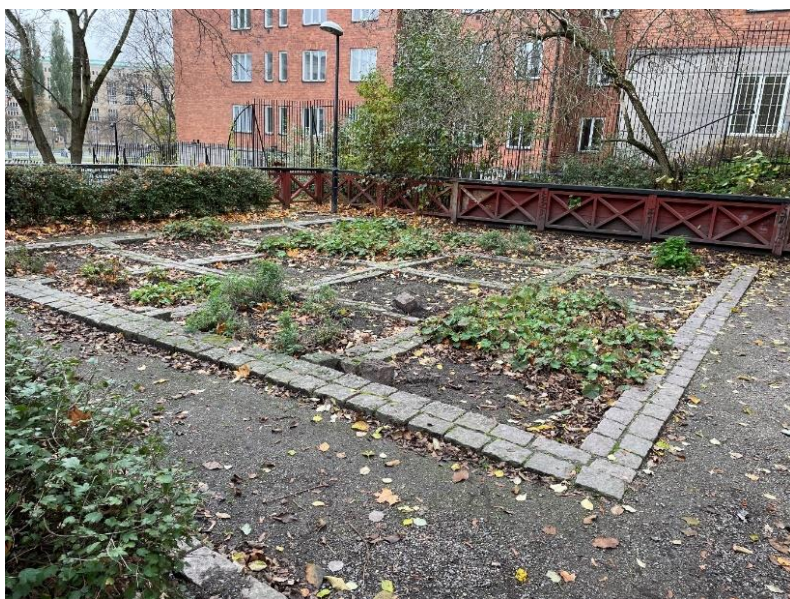
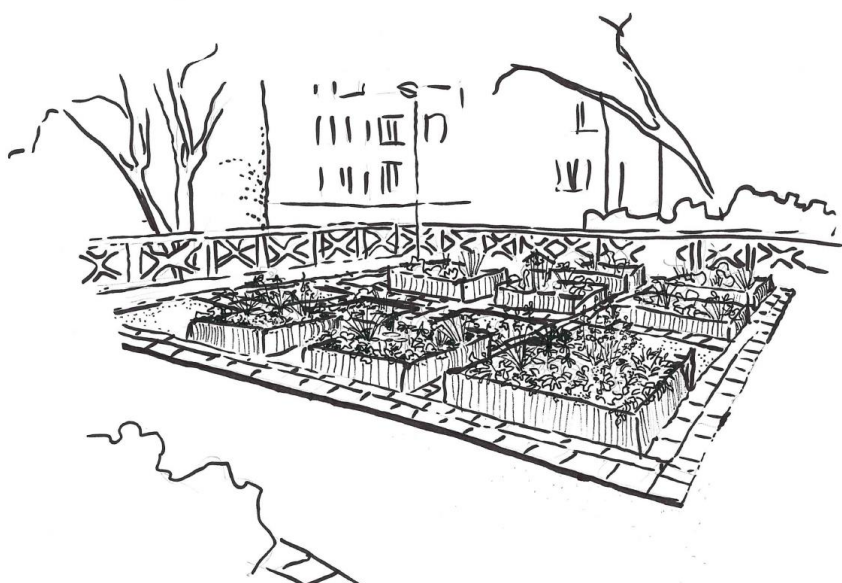

Bild 3: Befintliga planteringar utvecklas med bland annat nya perenner. Foto: Södermalms stadsdelförvaltning

Ovanstående bilder 4-8 visar exempel hur planteringsytorna kan gestaltas. Bilder hämtade från pinterest. Skiss: Södermalms stadsdelsförvaltning

Sittytor

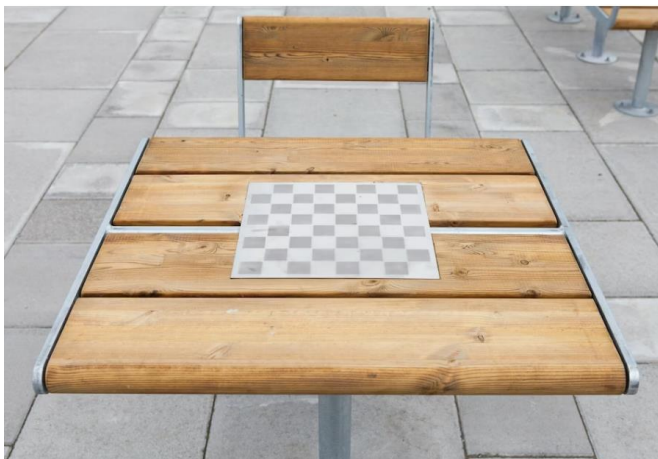

Bild 9-10: Exempel på möbler som kan tillföras i parken. Bild hämtat från Vestre.

Trygghetsinvesteringar Fatbursparken

Samtliga nämnder kan ansöka om budgetjustering för investeringar som syftar till trygghetsskapande åtgärder. Åtgärderna ska avse fysiska investeringar på mark, anläggning eller fastighet och utgå ifrån en lokal behovsanalys av tryggheten.

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Sökande nämnd:

Södermalms stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Malin Jansson

Telefon:

076 121 21 31

Epost:

malin.a.jansson@stockholm.se

Kontaktperson:

Erik Jondelius

Telefon:

08 508 120 98

Epost:

erik.jondelius@stockholm.se

Eventuell samverkan med nämnd/bolagsstyrelse

Om insatsen till del ska genomföras genom annan nämnd/bolagsstyrelse ska överenskommelse om detta ha skett med berörd part, ange i så fall detta nedan. Facknämnder som söker medel ska inför ansökan föra dialog med berörda stadsdelsnämnder

Samarbete med trafikkontoret, exploateringskontoret, strategiska evenemangsavdelningen vid stadsledningskontoret samt Stockholm business region.

Namn på insats

Trygghetsfrämjande åtgärder i Fatbursparken

Koordinater

59.314884796742355, 18.06844754204879

Sökt belopp (mnkr) Avrundat till närmsta hundratusental

2,5 mnkr

1. Beskrivning (mål och syfte)

Ansökan ska innehålla en tydlig och detaljerad beskrivning av den tänkta åtgärden med övergripande mål och syfte. Underrubrikerna i beskrivningen ska ge en tydlig koppling mellan den lokala behovsanalys som gjorts och det resultat som förväntas.

Installera el och vatten/avlopp i fatbursparken. Syftet är att underlätta för aktörer att lägga in verksamhet i platsen. Exempelvis vill vi uppmuntra arrangörer att ha sin marknad på platsen eller sin säsongsbetonade restaurangverksamhet. Det övergripande målet är att platsen ska befolkas mer i trygghetsskapande syfte. Dialog med aktörer som visat intresse för platsen pågår redan, men en förutsättning är el/VA.

1.1 Problembeskrivning

Gör en platsspecifik och väl underbyggd problembeskrivning om varför en investering behövs. Det kan exempelvis utgå ifrån den lokala samverkansöverenskommelsen med polisen, trygghetsvandringar, dialoger med berörda eller andra lokala brottsförebyggande eller trygghetsskapande sammanhang. Lägg in en karta med en markering av aktuell plats nedan.

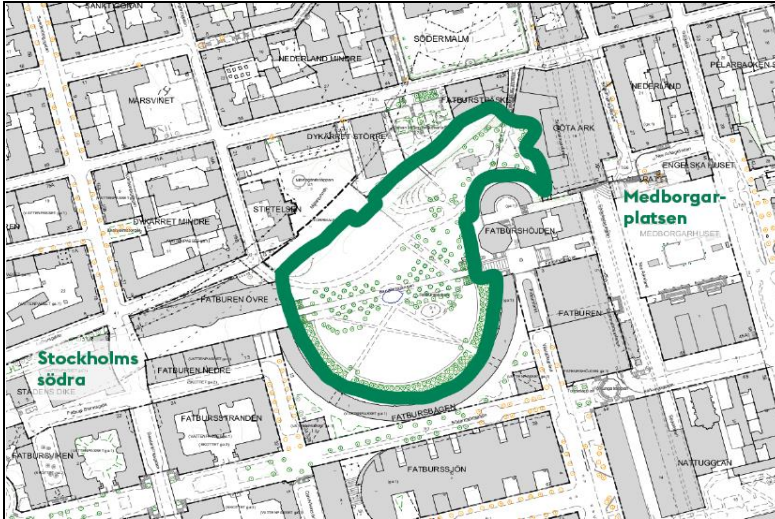
Centrala Södermalm (Fatbursparken, Medborgarplatsen, Björns trädgård, Droskan) har pekats ut som en av tre öppna drogscener på Södermalm. Detta har förstärkts i stadens budget både i år 2024 och kommande års budget för 2025.

Missbrukets konsekvenser har påverkat området, boende och närliggande verksamheter. Problematiken har stegrats de senaste åren, inte minst under 2024. Utifrån polisregionens och stadens senaste trygghetsundersökning, är det tydligt att boende i Södra stationsområdet (som omfattar även Fatbursparken) upplever en betydligt högre otrygghet, än vad upplevelsen är hos genomsnittet i staden som helhet. Till exempel, under 2023, så upplevde 63 procent av de tillfrågade i Södra stationsområdet ett problem med berusade som stör ordningen, att jämföra med 22 procent för staden som helhet. 76 procent upplever problem med narkotikamissbrukare på offentliga platser, jämfört med 22 procent i staden som helhet. Ordningssvakerna rapporterar att antalet ingripande på centrala södermalm i år maj-oktober har fördubblats, jämfört med samma period föregående år (se bilaga 5).

Inom ramen för den lokala samverkansöverenskommelsen (överenskommelse mellan staden, utbildningsförvaltningen och polisen), har man fastslagit att prioriterade platser för 2025 kommer att vara just centrala Södermalm (där även Fatbursparken ingår) samt västra Södermalm. De prioriterade platserna kommer ägnas särskild kraft när det kommer till såväl aktivering, som ökad polisiär närvaro, samt närvaro från staden resurser, såsom mobila ordningssvakter och uppsökare.

Syftet med de föreslagna investeringarna är att i huvudsak öka andelen personer som vistas i och omkring parken samt att försvåra för att öppen drogförsäljning sker.

Fatbursparken inom grön markering nedan.

1.2 Berörd målgrupp

Ange den/de målgrupper som insatsen riktar sig till. Både allmänna och särskilda målgrupper ska specificeras. Redogörelsen ska även skatta storleken på de målgrupper som berörs - exempelvis hur många unga som bor i ett område eller antalet personer som passerar en viss plats.

Åtgärden riktar sig till närboende, förskolor och besökare i alla åldrar. Åtgärderna vänder sig också till förbipassernade mellan Stockholms södra och Medborgarplatsen. Åtgärderna riktar sig även till att underlätta polisens arbete i parken.

Stickprov av gångflöden som utförts på platsen i samband med Trafikkontorets budgetuppdrag för Medborgarplatsen 2024/2025 visar att flödet genom Fatbursparken är högt, ca 800 passerar parken under en timme. Många passerar Fatbursparken påväg till Södra station, det går därför att anta att icke hemmahörande på Södermalm också skulle beröras. Barn i området, både boende och besökare kommer påverkas positivt genom att upplevd trygghet höjs till följd av ökad social kontroll på platsen. Sammanfattningsvis skulle insatsen beröra en större och bred målgrupp.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.3 Beskrivning av insatsen

Beskriv vad insatsen består av och hur den ska genomföras. Insatsen ska vara logiskt kopplad till ovan beskrivna problembild och de resultat som förväntas. Innan ansökan lämnas in ska samråd ske med andra berörda förvaltningar om insatsernas genomförbarhet, vilket ska beskrivas här

Insatser 2025

Evenemangsel, vatten och avlopp

Evenemangsel, i syfte att tillgängliggöra platsen för externa aktörers evenemang/verksamhet
Installation av nyanslutning för permanent evenemangsel om 160 ampere (referens: möjliggör verksamhet för ungefär 9 foodtrucks på platsen).

Vatten och avlopp, i syfte att tillgängliggöra platsen för externa aktörers evenemang/verksamhet.

Genom att tillgängliggöra platsen för publik verksamhet kommer parken få ökad aktivitet. Parallellt med denna insats kommer stadsdelen tillsammans med Trafikkontoret införa W-zon i Fatbursparken till 2025, detta för att återigen locka aktörer till platsen. Stadsdelen jobbar också uppsökande för att lotsa aktörer till platsen, exempelvis sker samverkan med Stockholm Bussiness Region för att få rätt aktör till platsen. Det vi söker trygghetsmedel för i parken är en del i raden av andra åtgärder som redan har gjorts eller som väntas göras. El/VA är väldigt väsentligt för att en aktör ska kunna verka på platsen.

Syftet med de föreslagna investeringarna är att i huvudsak skapa förutsättningar för aktörer att förlägga sin verksamhet i parken. En önskvärd verksamhet skulle exempelvis vara en säsongsbetonad restaurangverksamhet eller marknader av olika slag. Huvudmålet är att öka andelen personer som vistas i och runt parkområdet och försvåra för att öppen drogförsäljning sker. Investeringen kommer öka den sociala kontrollen av området, något lokalpolisen uttryckt som en viktig del i det brottsförebyggande arbetet i just Fatbursparken.

Investeringen är också i linje med Stadsledningskontorets strategiska evenemangsavdelningens uppdrag att främja för lokala evenemang. Samarbete och dialog sker med evenemangsstrateg på stadsledningskontoret. Fatbursparken ses även över som ett alternativ för en matmarknad, vilket är en del av Legacyprojektet i samband Hockey VM. Dialog sker med Stockholm business region.

Pop up-lekplats

I syfte att skapa mer lekvärde i parken avser förvaltningen att köpa in och i Fatbursparken placera en pop up-

lekplats. Pop up-lekparken är en lekfullt utformad container, cirka 6x2,5 meter, med tillhörande rutschkanor. Liknande pop up-lekplatser finns bland annat i Nacka, Halmstad och Järfälla. Pop up-lekplatsen ska ses som en temporär installation i väntan på att lekparken, i den idag instängslade parkytan i Fatbursparkens norra del, anläggs. Pop up-lekplatsen är också ett komplement till sandlådan som idag finns i parken och som besöks av olika förskolor. Förväntan är att pop up-lekplatsen ska öka aktiviteten i parken genom att den besöks av barn och föräldrar samt förskolor. Se bilagor 1, 3 och 4 för ritning och referensbild på pop up-lekplats.

1.4 Förväntat resultat

Beskriv de positiva resultat och effekter som insatsen ska generera för målgruppen. Som exempel kan detta handla om ökad känsla av trygghet för kvinnor på ett torg vilket leder till fler kvinnor som rör sig på torget.

Insatsen för el/VA skulle möjliggöra för aktivering av parken, både genom stadens egna evenemang eller externa. Pop up-lekplatsen ökar lekmöjligheterna i parken och därmed parkens attraktivitet som besöksmål för barn och förskolor. Genom aktivering av parken ökas den sociala kontrollen. I sin tur främjas upplevd trygghet i området samt underlättas polisens arbete. Insatsen förväntas också försvåra öppen drogförsäljningen i området.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

1.5 Uppföljning och utvärdering

Uppföljning kommer att ske genom Söderandans nätverk (det lokala brottsförebyggande rådet) samt med kommunpolisen och arbetsgrupp/organisation platsaktivering. Utvärdering kommer också ske genom Origos trygghetsmätning som utförs på uppdrag av stadsdelsförvaltningen.

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

2. Organisation för insatsernas genomförande

Beskriv kortfattat den organisation som ansvarar för att genomföra insatsen samt ansvarar för att följa upp dess effekter. Om samverkan sker med lokala aktörer i arbetet ska detta beskrivas under denna punkt, exempelvis fastighetsägare, civilsamhälle, polis.

Södermalms stadsdelsförvaltningen ansvarar för genomförande (Stadsmiljöenheten och samordnare för platsaktivering inom Södermalms stadsdelsförvaltning). Åtgärderna utförs i samverkan med trafikkontoret. Dialog och samarbete sker även med strategiska evenemangsavdelningen, Stadsledningskontoret och Stockholm business region.

2.1 Avstämt med berörd stadsdelsnämnd

3. Tidplan

Ansökan ska innehålla en tidplan med identifierade faser i insatsens genomförande från start till uppföljning och slutredovisning. Insatsen kan löpa under mer än ett år men kräver en tydlig tidplan med kostnader fördelade på respektive år.

Förprojektering redan påbörjat.

Genomförande väntas ske mars/april.

Tidplan

2025

- Anläggning av el och VA, klart juni

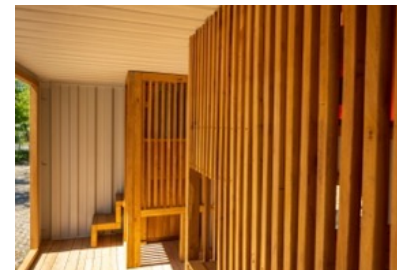
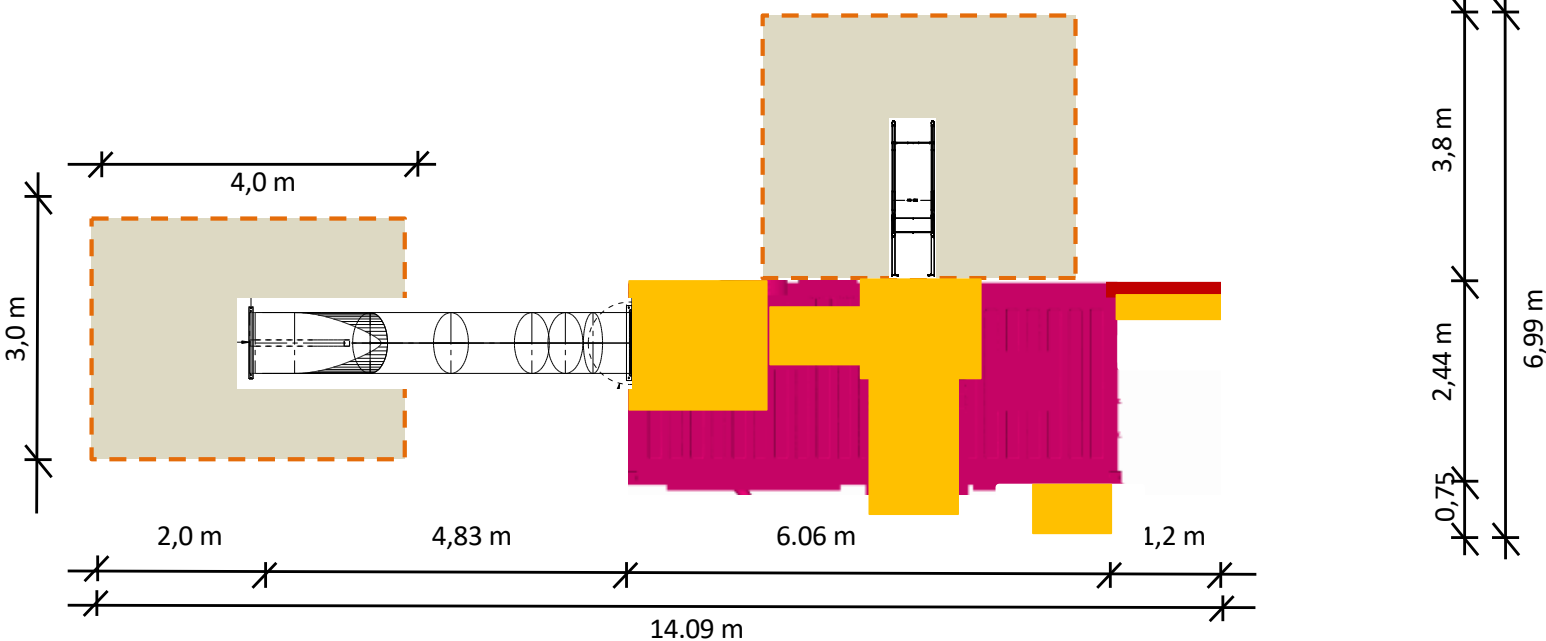
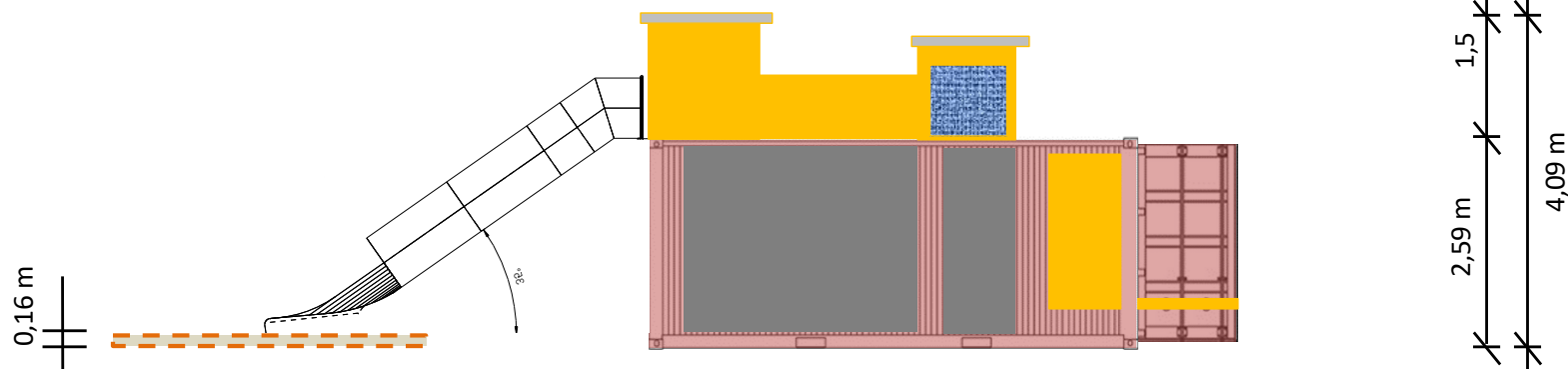
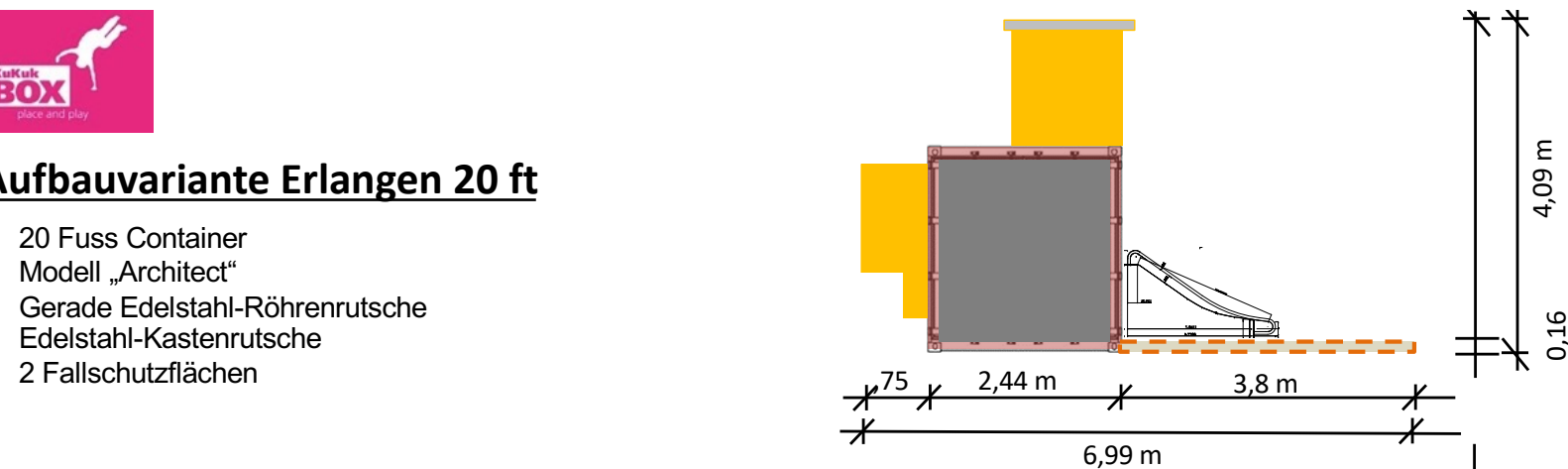
- Beställning av pop up-lekplats (mars) och placering samt montering av pop up lekplats (månadsskiftet maj-juni).

Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker

4. Beskrivning av utgifter och eventuell medfinansiering		
Ansökan ska redovisa insatsens totala investering uppdelat på relevanta kostnadsposter. Eventuell egen medfinansiering redovisas och extern medfinansiering redovisas i förekommande fall. Om insatsen till del ska genomföras av annan nämnd eller bolagsstyrelse ska denna del specificeras.		
Totalt belopp för denna ansökan (mnkr) avrundat till närmsta hundratusental:	2,5	mnkr
Installation av el och VA	1 650 000	kr
Inköp, placering och montering av pop up-lekplats	800 000	kr
		kr
Klicka här för att ange varav-poster...		kr
Klicka här för att ange varav-poster...		kr
Klicka här för att ange varav-poster...		kr
4.1 Eventuell övrig finansiering		
Eventuell egen medfinansiering redovisas och extern medfinansiering redovisas i förekommande fall. Om insatsen till del ska genomföras av annan nämnd eller bolagsstyrelse ska denna del specificeras.		
Klicka här för att ange text.		
5. Påverkan på framtida driftkostnader		
Av ansökan ska det framgå om och hur insatsen förväntas påverka nämndens eller annan nämnd/styrelses framtida driftutgifter/kostnader, inklusive kapitalkostnader. Kompensation för kapitalkostnader beaktas i särskild ordning i samband med kommande verksamhetsplaner.		
Ovanstående åtgärder kommer inte att innebära några nämnvärda förändringar av driftkostnaderna. Förvaltningens avser i framtiden att flytta pop up-lekplatsen till en annan plats inom stadsdelsområdet som bedöms vara i behov av platsaktivering på grund av upplevd otrygghet. Förvaltningen är också inställd på att i perioder låna ut pop up-lekplatsen till andra stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar med liknande platsaktiveringsbehov. Ett byte av plats innebär en transportkostnad för containern, uppskattningsvis 40 000 kr.		
4. Bilagor		
Bilaga 1. Ritning pop up-lekplats för Fatbursparken. Obs! Bilderna bredvid ritningen visar olika utföranden av en 20 ft stor pop up-lekplats. De visar inte hur pop up-lekplatsen i Fatbursparken är tänkt att se ut, det gör ritningen.		
Bilaga 2. Offert för pop up-lekplats för Fatbursparken. Offert utfördad september 2024 och giltig i 30 dagar. Ett ökat index, entreprenörsarvode vid inköp samt leksäkerhetsbesiktning efter montering tillkommer offerten.		
Bilaga 3. Exempel på pop up-park 20 ft Järfälla.		
Bilaga 4. Exempel på pop up-park 20 ft med balansstockar ovan golvet.		
Bilaga 5. Statistik Ordningsvakter Södermalm		
Klicka här för att fylla i ytterligare text om fältet ovan inte räcker		

Aufbauvariante Erlangen 20 ft

- 20 Fuss Container
- Modell „Architect“
- Gerade Edelstahl-Röhrenrutsche
- Edelstahl-Kastenrutsche
- 2 Fallschutzflächen

CADO i Sverige AB

Leveransadress
Södermalms stadsdelsförvaltning

Virkesvägen 3
SE-120 22 Stockholm

Södermalms stadsdelsförvaltning

Box 90
SE-120 22 Stockholm

OFFERT

Offertnr: OF63706
Offertdatum: 2024-09-11
Giltighetsdatum: 2024-12-10
Kundnr: 2784
Er referens: Erik Jondelius
Vår referens: Hans Grönquist 0761-36 22 50
Leveransvillkor: Frakt tillkommer

Artikelnr.	Specifikation	Antal	Enhet	Styckpris	Pris
KB-F20H2	PLACE & PLAY FREESTYLE ° Sturcture made of 20 ft steel container ° 2 roof openings ° 3 roof extensions (1 x with slide connection) ° Climbing ramp to the roof (way up 1) ° Climbing chimney to the roof (way up 2) ° Outside hut at door ° Various access and seating platforms ° transparent color plexiglas ° Attachments and installations made of robinia wood - and Stainless steel fastenings ° Flooring with low palisades Set of palisades mounted on floor ° short Robinia round wood palisades with different hights ° mounted scattered on the floor for balancing ° covering free surfaces against unwanted overnight use 12V Lighting System with solar power ° Exterior LED lighting system for outdoor use ° Protection class IP65 ° Solar module 24kWh ° 2 spotlights á 350lm ° color temperatur: 3000K - warm white	1	ST	629 214	629 214

Vid beställningar över 900.000,- eller vid
specialtillverkning, faktureras 50% av ordervärdet vid
beställningen, med betalningsvillkor 14 dagar.
Leveransvillkor se: www.cado.se
Säkerhetsbesiktning ingår ej.

Totalt netto:	629 214
Moms:	0
Att betala SEK:	0

Betalningsvillkor: **30 dagar netto**
Beloppet betalas till bankgiro: **175-9190**

Vid försenad betalning debiteras lagstadgad avgift samt ränta enligt aktuell referensränta plus 10%

CADO i Sverige AB är godkänd för F-skatt

CADO i Sverige AB

Leveransadress
Södermalms stadsdelsförvaltning

Virkesvägen 3
SE-120 22 Stockholm

Södermalms stadsdelsförvaltning

Box 90
SE-120 22 Stockholm

OFFERT

Offertnr: OF63706
Offertdatum: 2024-09-11
Giltighetsdatum: 2024-12-10
Kundnr: 2784
Er referens: Erik Jondelius
Vår referens: Hans Grönquist 0761-36 22 50
Leveransvillkor: Frakt tillkommer

Artikelnr.	Specifikation	Antal	Enhet	Styckpris	Pris
F9999	° Motion sensor ° Interface for Smart Home Zigbee remote control Fall protection plates to be plugged together as a 3D puzzle Stor Rak Tunnelrutsch i Rostfritt stål Liten rak rutsch i Rostfritt stål Se mått och bilder på "Safety and Walking Area" Frakt	1	ST	50 000	50 000

Vid beställningar över 900.000,- eller vid specialtillverkning, faktureras 50% av ordervärdet vid beställningen, med betalningsvillkor 14 dagar.
Leveransvillkor se: www.cado.se
Säkerhetsbesiktning ingår ej.

Totalt netto: 679 214
Moms: 169 804
Att betala SEK: 849 018

Betalningsvillkor: **30 dagar netto**
Beloppet betalas till bankgiro: **175-9190**

Vid försenad betalning debiteras lagstadgad avgift samt ränta enligt aktuell referensränta plus 10%

CADO i Sverige AB är godkänd för F-skatt

Stockholms stads ordningsvakter

Statistik för
1 maj – 18 oktober
2023 och 2024

2023 ärenden totalt

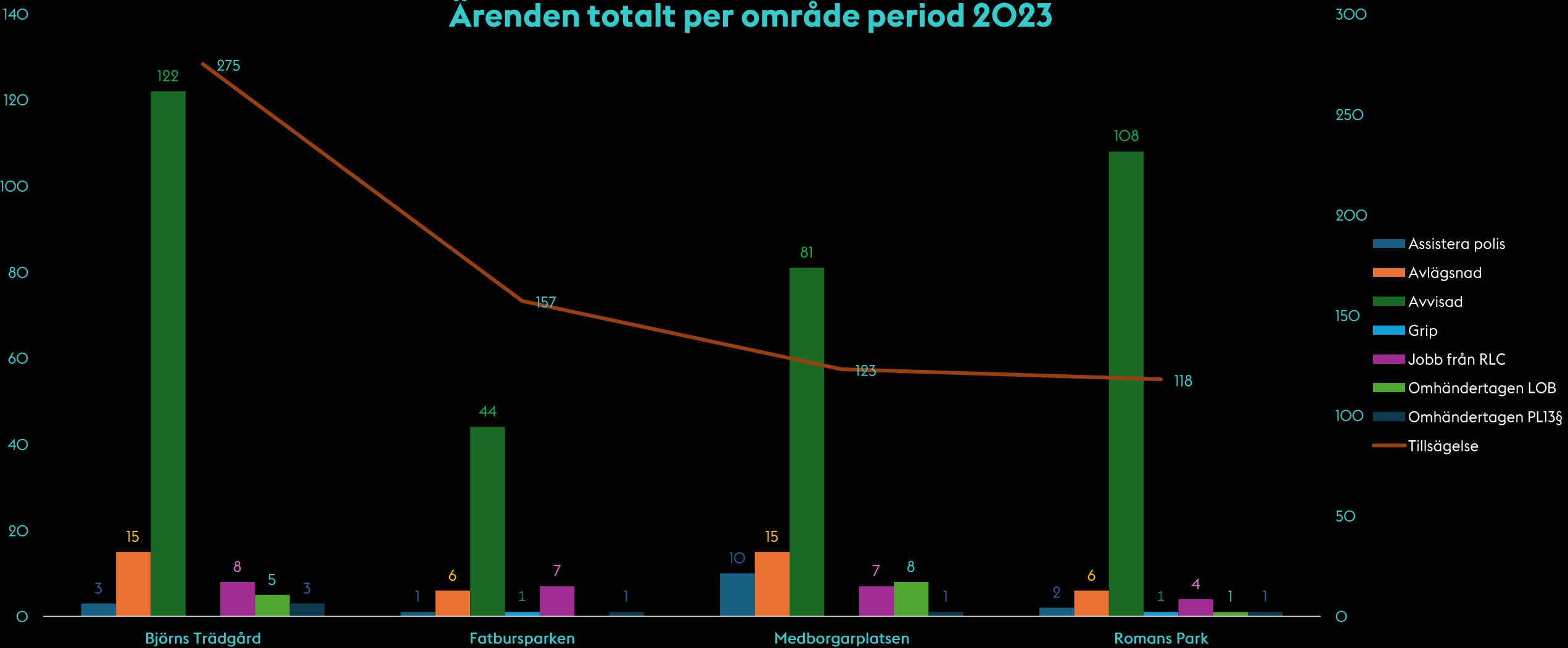
Typ	Björns Trädgård	Fatbursparken	Medborgarplatsen	Romans Park	Totalsumma
Assistera polis	3	1	8	2	14
Avlägsnad	15	6	11	6	38
Avvisad	114	41	70	100	325
Grip	0	1	0	1	2
Jobb från RLC	8	7	7	4	26
Omhändertagen LOB	5	0	7	1	13
Omhändertagen PL13§	3	1	0	1	5
Tillsägelse	255	157	118	114	644
Totalsumma	403	214	221	229	1 067

2024 ärenden totalt

Typ	Björns Trädgård	Droskan	Fatbursparken	Medborgarplatsen	Romans Park	Totalsumma
Assistera polis	6		3	3	1	13
Avlägsnad	15		9	9	8	41
Avvisad	328	43	311	239	125	1 046
Grip	2		2			4
Jobb från RLC	3		6	7	2	18
Omhändertagen LOB	14	2	14	12	3	45
Omhändertagen PL13§	3		2	5	2	12
Tillsägelse	281	54	259	227	101	922
Totalsumma	652	99	606	502	242	2 101

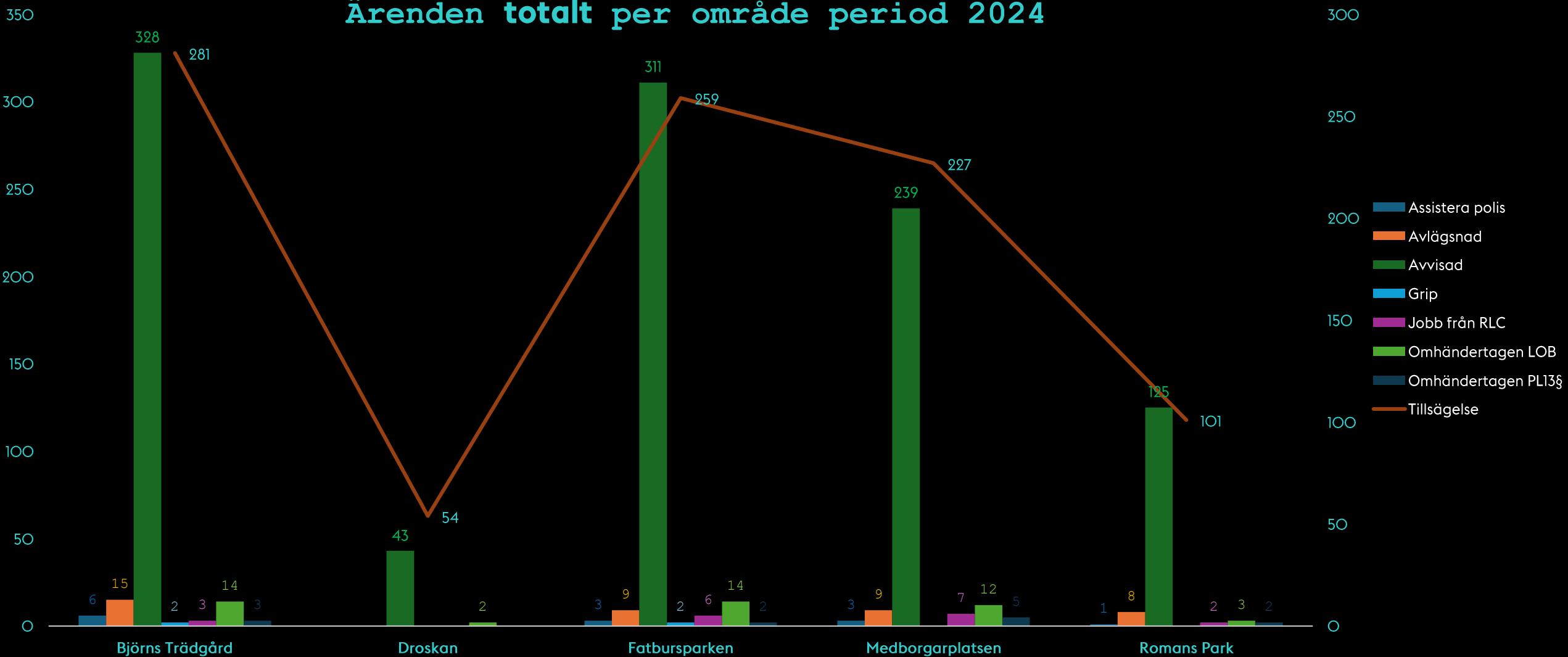

Ärenden totalt per område period 2023

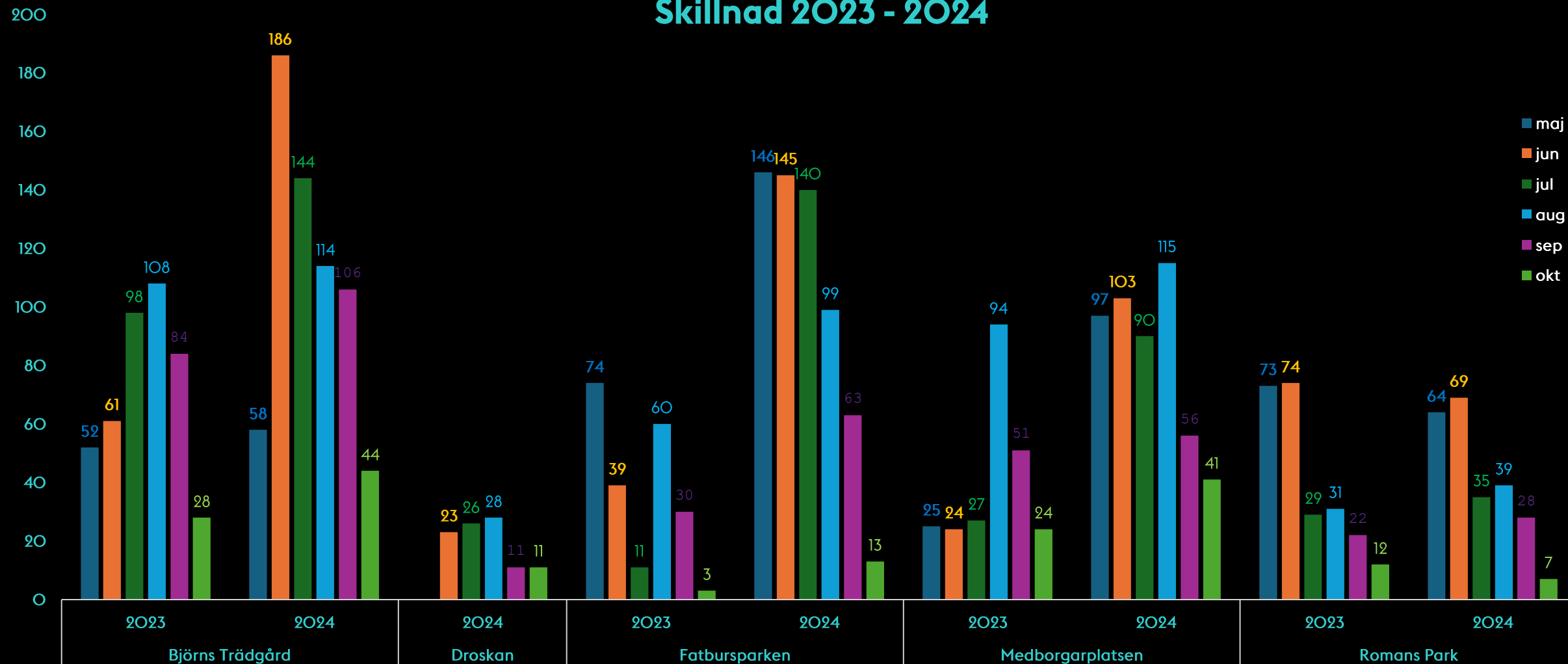

Ärenden totalt per område period 2024

Skillnad 2023 - 2024

Stockholm vid vattnet, Tanto - investering

Stadsdelsnämnder och berörda facknämnder kan ansöka om budgetjustering till 50 procent medfinansiering av planerade investeringar som syftar till att öka vistelsevärden på platser vid vattnet, exempelvis bryggor eller sittmöbler.

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Namn på projektet:

Utvidgning av Tanto strandbad

Nämnd:

Södermalms stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Esther Östin

Epost:esther.ostin@stockholm.se**Roll/Titel:**

Enhetschef

1. Information om projektet**1.1 Beskrivning av åtgärd**

Åtgärden innebär att det befintliga strandbadet i Tantolunden förlängs genom att en ny sandstrand anläggs strax öster om Tanto strandbad (se placering och bilder från platsen i bilagan).

Den nya delen av strandbadet utgörs av en terrassering nedanför befintlig gång- och cykelväg vid Årstaviken. Den nya sandstranden kommer att byggas ut till en längd av cirka 40 meter. De träd som finns på plats kommer inte att påverkas av planerad insats.

Nödvändig infrastruktur för den nya delen av badet, exempelvis toaletter, finns redan på plats. Den utvidgade delen av Tanto strandbad ska förses med nödvändig livräddningsutrustning.

1.2 Projektets syfte

Att utvidga Tanto strandbad i enlighet med Handlingsplan för nya bad 2022.

1.3 Projektets tidplan

Den nya delen av Tanto strandbad planeras vara färdigställd till juni 2025.

2. Projektets budget**2.1 Totalt belopp för denna ansökan:****0,8 mnkr***Anläggning av den nya delen av Tanto strandbad*

800 000 kr

2.2 Beskrivning av projektets totala budget inkl. egen finansiering

Projektets totala kostnad uppskattas till 1,6 mnkr.

2.3 Påverkan på framtida driftkostnader

Åtgärden innebär något högre driftkostnader i form av skötsel och underhåll av den nya sandstranden.

3. Eventuella övriga upplysningar

Ansökan om vattenverksamhet för den aktuella utvidgningen av badet är inlämnad till länsstyrelsen. Protagning av badvattenkvalitet samt av sediment har genomförts under 2024 med godkänt resultat, Vattenprovtagning ska även genomföras under våren 2025.

Bilaga till ansökan Stockholm vid vattnet - Utvidgning av Tanto strandbad

Nedan visas en karta med placering av den nya delen av Tanto strandbad, som ligger strax öster om befintligt bad, samt bilder från platsen.

Kartan visar utpekat område för planerad utvidgning av Tanto strandbad (se området som är markerat med röd linje).

Bilderna ovan visar platsen där den nya delen av Tanto strandbad ska anläggas. Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning.

Stockholm vid vattnet, brygga - investering

Stadsdelsnämnder och berörda faktnämnder kan ansöka om budgetjustering till 50 procent medfinansiering av planerade investeringar som syftar till att öka vistelsevärden på platser vid vattnet, exempelvis bryggor eller sittmöbler.

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Namn på projektet:

Anläggande av en ny brygga nedanför Eriksdalslundens koloniområde.

Nämnd:

Södermalms stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Esther Östin

Epost:

esther.ostin@stockholm.se

Roll/Titel:

Enhetschef

1. Information om projektet

1.1 Beskrivning av åtgärd

Nedanför Eriksdalslundens koloniområde finns en brygga som är välanvänd, framförallt under sommarperioden. Vid platsen där bryggan är placerad är det enligt Stockholms stads allmänna lokala föreskrifter tillåtet att bada 10 meter ut från strandkanten. Se placering av bryggan i bilagan.

I handlingsplan för nya bad 2022 är platsen utpekad som en möjlig plats för ett officiellt bad.

Befintlig brygga är i dåligt skick då den är sned på grund av att isen pressats mot konstruktionen. Utifrån den senast genomförda besiktningen i maj 2024 är bryggan dock säker att använda i nuläget..

Förvaltningen gör bedömningen att den befintliga bryggan inte har tillräcklig kapacitet som motsvarar efterfrågan på denna plats. Mot bakgrund av bryggans skick gör förvaltningen bedömningen att bryggan måste ersättas med en ny som kan klara vinterns påverkan av is samt det ökade besöksstrycket.

För att undvika påverkan på strandbotten kommer förvaltningen i första hand att välja en brygglösning som inte behöver förankras i bottensedimenten. I bilagan finns en inspirationsbild på en flytbrygga som finns i Sickla Sjö.

1.2 Projektets syfte

Projektets syftar till att tillföra det aktuella området en större och mer användbar badbrygga som möjliggör fler badande än den befintliga samt bättre tåla påverkan från isläggning.

1.3 Projektets tidplan

Rivning av befintlig brygga och anläggning av ny brygga genomförs under 2025.

2. Projektets budget

2.1 Totalt belopp för denna ansökan:

0,6 mnkr

Rivning av befintlig brygga, inköp och utplacering av en ny flytbrygga.

600 000 kr

[Klicka här för att ange varav-poster...](#)

kr

[Klicka här för att ange varav-poster...](#)

kr

2.2 Beskrivning av projektets totala budget inkl. egen finansiering

Projektets totalkostnad uppgår till 1,2 mnkr kronor.

2.3 Påverkan på framtida driftkostnader

Åtgärden innebär inte någon nämnbar ökning i driftkostnader.

3. Eventuella övriga upplysningar

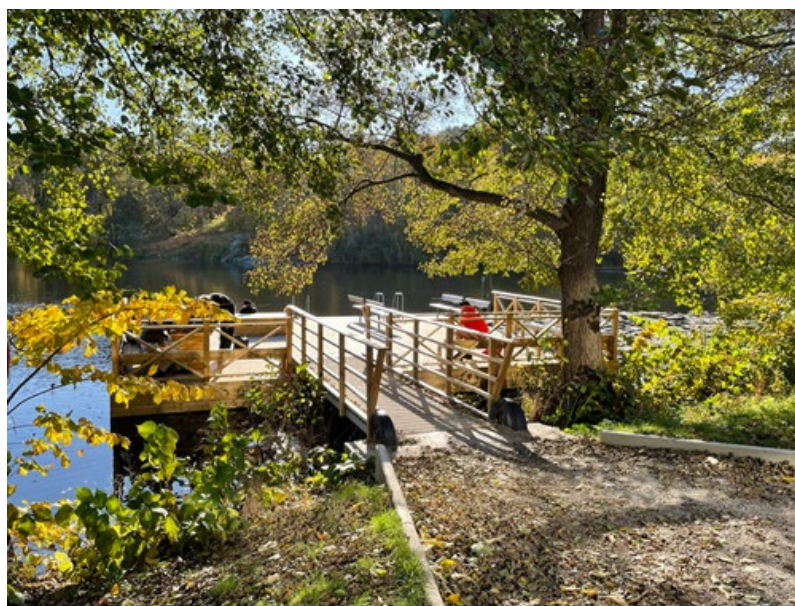
[Klicka här för att ange text.](#)

Bilaga till ansökan Stockholm vid vattnet – Anläggande av en ny brygga nedanför Eriksdalslundens koloniområde.

I kartan nedan visas placering av den befintliga bryggan nedanför Eriksdalslundens koloniområde.

Placering av befintlig brygga är markerad med ett rött kryss.

Inspirationsbild på en flytbrygga som finns i Sicklasjön.
Foto: Södermalms stadsdelsförvaltning.

Medel för trädplantering

Stadsdelsnämnder kan söka investeringsmedel för trädplantering i syfte att stärka förutsättningarna för nämnderna att bidra till att nå stadens trädsmål samt ökad krontäckningsgrad.

Ansökan om budgetjustering i samband med:

Verksamhetsplan

Nämnd:

Södermalm stadsdelsnämnd

Kontaktperson:

Esther Östin

Epost:

esther.ostin@stockholm.se

Roll/Titel:

Enhetschef

1. Information om investeringen

1.1 Beskrivning av investeringen

Stadsdelsförvaltningen vill identifiera platser där det finns särskilda behov av trädplantering. Platser där utsatta grupper som barn och äldre vistas är prioriterade, exempelvis lekplatser och sittytor i våra parkrum. Vi vill även identifiera platser som i dagsläget öppna och där vi ser en möjlighet att öka krontäckningsgraden.

Utifrån ovanstående kartläggning avser stadsdelsförvaltningen plantera mellan 30-35 träd. Val av trädart kommer att göras utifrån dess förutsättningar att klara ett allt varmare och torrare klimat. Fokus kommer att ligga på arter med stor lövmassa med större kapacitet att bidra till skugga, temperaturutjämning och renare luft. Trädens blad och barr filtrera bort 32 olika luftföroreningar- vissa i gasform, andra bundna i partiklar.

Inom projektet kommer vi även att avsätta medel för etableringsskötsel av de nyplanterade träden för att säkerställa en god tillväxt. Detta inkluderar uppbinding, bevattning, gödsling under de två första åren samt långsiktig uppbyggnadsbeskrivning.

1.2 Investeringens syfte

Investeringsprojektet syftar till att plantera träd för att skapa en trivsammare och friskare stadsmiljö. Fler träd behövs för att mildra det allt varmare klimatet i den täta staden, särskilt på platser där våra mest utsatta grupper som barn och äldre vistas. En ökad krontäckningsgrad kommer att bidra till positiva effekter så som fördröjning av dagvatten, temperaturreglering, skugga och ett friskare stadsliv.

2. Ansökans omfattning

2.1 Totalt belopp för denna ansökan:

Inköp, plantering och etableringsskötsel i 2 år.

Klicka här för att ange varav-poster...

Klicka här för att ange varav-poster...

2.2 Påverkan på framtida driftkostnader

Plantering av nya träd förväntas ge något ökade driftkostnader.

3. Eventuella övriga upplysningar

Klicka här för att ange text.

2,0 mnkr

2 000 000 kr

kr

kr

Övriga ansökningar, åtgärd av marksättningar vid Sickla udde
Ansökan om budgetjustering i samband med:
Verksamhetsplan
Nämnd
Södermalm stadsdelsnämnd
Kontaktperson:
Andreas Evestedt
Epost:
andreas.evestedt@stockholm.se
Telefon:
08-508 12 230

1. Information om åtgärd
1.1 Ansökan avser
Åtgärd av marksättningar vid Sickla udde
1.2 Beskrivning av åtgärd
Längs stranden på Sickla udde förekommer sättningar både på parkmark och på fastighetsmark. Sättningarna beror på att det finns lös jord och lera, samt att marken har fyllts upp bland annat i samband med exploatering. Marken planeras att återställas med hjälp av markförstärkning med kalkcementpelare samt markuppfyllnad i det påverkade området.
1.3 Åtgärdens syfte
Trafikkontoret och Södermalms stadsdelsförvaltning samarbetar för att lösa problemet. Målet är att stoppa sättningarna samt att återställa ytorna på stadens parkmark som har påverkats.
1.4 Åtgärdens tidplan
De åtgärder som denna ansökan avser är planerade att utföras under 2025. Hela projektet sträcker sig fram till 2028.
2. Ansökt belopp, avser kostnader för 2024
2.1 Totalt belopp för denna ansökan:
Marksondering
Detaljerad produktionsplanering
Utredning av etablering & logistik samt skyddsåtgärder för intilliggande fastigheter
2.2 Beskrivning av åtgärdens budget
Södermalms stadsdelsnämnd har tilldelats 2,9 mnkr för projektet under 2025. Behovet under 2025 är totalt 8,2 mnkr för de insatser som behöver utföras varför nämnden nu ansöker om ytterligare 5,3 mnkr för projektet under 2025.
3. Eventuella övriga upplysningar
För ytterligare detaljer, se projektets inriktningsbeslut SÖD 2024/1194.

5,3 mnkr
